

TARTU ÜLIKOOL

Õigusteaduskond

Äriõiguse ja intellektuaalse omandi õppetool

Raul Kivi

**Digitaalne infosisu, selle vastavus lepingutingimustele
ja teavitamiskohustuse ulatus**

Magistritöö

Juhendaja: prof. Irene Kull

Tartu

2013

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS.....	4
1. Digitaalse infosisu mõiste	10
1.1. Digitaalne infosisu kui kaup	10
1.2. Digitaalne infosisu, kui teenus	17
1.3. Füüsilisel andmekandjal olev digitaalne infosisu	20
1.4. Digitaalse infosisu staatus kaubanduses.....	24
1.5. Lepingu sisu ja teavitamiskohustus	26
1.5.1. Üldised põhimõtted	26
1.5.2. Teavitamiskohustus	27
2. Digitaalse infosisu põhiomaduste ja seotud omaduste vastavus lepingutingimustele.....	34
2.1. Põhiomadused.....	34
2.1.1. Põhiomaduste üldine mõiste.....	34
2.1.2. Digitaalse infosisu kasutajatugi ja selle õiguslik olemus	36
2.1.3. Versiooniuuendused	39
2.1.4. Serveriteenus.....	43
2.1.5. Igapäevased varukoopiad.....	45
2.1.6. Terviklahendus.....	49
2.1.7. Kaugtöö võimalus	50
2.1.8. Kogu tarkvara pakett.....	51
2.1.9. Paindlik ja kiire arendus	52
2.1.10. Liidestamisvõimalus	53
2.1.11. Läbipaistev ja stabiilne hinnastamine	53
2.2. Digitaalse infosisu kaitsemeetmed.....	54
2.3. Digitaalse infosisu koostalitlusvõime teave	59
3. Digitaalse infosisu pakendamine ja müügipakendi sisu vastavus lepingutingimustele	61
3.1. Mahutatud lepingus ettenähtud viisil.....	61
3.2. Pakendatud lepingus ettenähtud viisil	62
4. Kolmandate isikute õigused.....	65
4.1. Autoriõigus kui kolmandale isikule kuuluv õigus.....	65

4.2. Digitaalse infosu litsentseerimisest tulenevad kolmandate isikute õigused	67
KOKKUVÕTE.....	70
SUMMARY	75
LÜHENDID.....	81
KASUTATUD MATERJALIDE LOETELU	81
Kasutatud kirjandus	81
Kasutatud normatiivaktid	84
Kasutatud kohtupraktika	86
Kasutatud muu materjal.....	87
LISAD	93
Lisa1.....	93
Lisa 2.....	97
LITSENTS	104

SISSEJUHATUS

Käesoleva magistritöö teema on valikut mõjutas oluliselt asjaolu, et digitaalne infosisu on juba üle kuuekümneme aasta olnud käibes lepingu esemena, kuid senini puudub õiguslik regulatsioon, mis arvestaks selle õiguse eseme spetsiifikat.

Järjest laiem valik digitaalset infosisu, mida pakutakse seoses tahvel- ja sülearvutite, nutitelefonide ja e-lugemise arvu kasvuga suurendab ka võimalusi, et tekivad vaidlused digitaalse infosisu omaduste ja edastamise tingimuste üle. Seda eriti olukorras, kus soovijatel on tekkinud võimalus kasutada peaaegu piiramatul hulgal lisasid või täiendusi, mida võimaldavad moodsa tehnika vahendid¹. Euroopa Liidu (EL) regulatsioon digitaalse infosisu olemuse, määratlemise, põhiomaduste ja kvaliteedi osas ei ole samuti alati piisavalt konkreetne ja süstematiseeritud.

Liikmesriigid peavad siseriiklikud õigusaktid viima vastavusse EL regulatsioonidega, milles käsitletakse digitaalset infosisu. Euroopa Komisjon on märkinud: „*Liikumine digitaalõiguste haldamise süsteemide poolt kaitstud keskkonda toob Euroopa kodanike ja tarbijate jaoks kaasa olulise paradigma muutuse.*”² Relevantne on siinkohal tähelepanu pöörata ka õigusnormide konvergensile – õigusregulatsiooni jaoks on samuti saabunud paradigmaatiliste muutuste aeg. Tegemist on täiesti uue ja unikaalse sisu ning kanaleid pidi toimiva õigussuhtega, kus digitaalne infosisu antakse üle autoriõigustest tuleneva litsentsilepingu alusel, mis oma olemuselt ainult sarnaneb asja ostu-müügi tehingule.

Digitaalne infosisu terminina on tulnud eesti keelde ingliskeelsest mõistest *digital³ content⁴* ehk otsetõlkes „digitaalne sisu“. Tänapäeval kasutatakse valdavalt seadmeid, mis töötavad elektril ja

---

¹ Nt igal tahvelarvuti soetajal on õigustatud ootus, et ta saaks kasutada selle võimalusi vastavalt oma vajadustele maksimaalses ulatuses, digitaalse infosisu tarbija või loojana.

² Euroopa Ühenduse Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Interneti-põhise loominguilise infosisu kohta ühtsel turul {SEK (2007) 1710}. KOM(2007) 836 lõplik. 03.01.2008, p 2.3. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0836:FIN:ET:HTML>. 20.03.2013.

³ *Digital* – digitaalne, sõrmedega tehtav. Allikas: www.kleeveeb.ee

⁴ *Content* – sisu, sisaldus. Allikas: www.kleeveeb.ee

neid opereerival infotehnoloogial. On peaaegu võimatu mitte kokku puutuda digitaalse infosisuga kasutades telefoni, kompuutrit, vaadates televiisorit, kasutades internetti vmt.

Digitaalne infosisu on üldsusele tuntud ka kui digitaalne meedia, mis jõuab meieni erineval moel, alates tekstist ja audio- ning videofailidest, kuni kujutiste, graafika ja animatsioonideni. Sageli mõistetakse digitaalse infosisu (*digital content*) all andmeid, mida on võimalik alla laadida või kasutada elektroonilise meediana, nagu e-raamatud või muusikafailid, ja ka kõike seda mida on võimalik avaldada või avalikkusele suunata⁵.

Adam Vincenzini⁶ on oma blogis⁷ toonud välja viiskümmend eri nimetust näitena, mis saab lugeda digitaalseks infosisuks. Sotsiaalmeedias luuakse pidevalt infosisu nt SMS-i või e-kirja saates, kirjutades midagi Facebookis või blogis ning laadime sinna üles videot või pilti vmt, siis me olemegi digitaalse infosisu loojad. Lisaks ka kõik need isikud, kes ettevõtluse korras loovad digitaalset infosisu ärilistel eesmärkidel, näiteks – mängu, muusikat, e-raamatuid, tarkvara jne.

„Digitaalne infosisu“ terminina on kasutusele võetud algselt Euroopa komisjoni poolt⁸, kui „interneti-põhine loominguline infosisu“⁹. Spetsiifilisema määratluse pakkus välja konsultatsioonifirma Europe Economics¹⁰ oma uuringus¹¹, mille kohaselt digitaalne infosisu on kõik digitaalsel kujul olevad andmed või teenused¹², millele pääseb ligi veebi või muude kanalite vahendusel.

---

⁵ Nt lisaks veel digitaalsed plakatid või reklaamid tänavatel jmt.

⁶ Vt A.Vincenzini blogi. Internetis: <http://www.commscorner.com/2011/01/what-is-digital-content-50-examples-to.html>. 05.02.2013.

⁷ Sõna „veeb“ kasutab autor antud uurimustöös tähistamaks ja viitamaks kõigele sellele, mis on ning paikneb internetikeskkonnas.

⁸ Euroopa Ühenduste Komisjoni teatis, KOM(2007) 836 lõplik.

⁹ Inglise keeles - *creative content distributed online*.

¹⁰ Europe Economics Research Limited konsultatsioonifirma on spetsialiseerunud majandusliku reguleerimise, konkurentsipoliitika ja ökonoomika kohaldamisele avaliku- ning äri poliitika küsimustes (Inglise keeles – European Economic Research Limited, trading as Europe Economics, is a consultancy specialising in economic regulation, competition policy, and the application of economics to public and business policy issues). Internetis: www.europe-economics.com.

¹¹ M. B.M. Loos jt. Comparative analysis, Law & Economics analysis, assessment and development of recommendations for possible future rules on digital content contracts. Final report. Internetis: http://www.ivir.nl/publications/helberger/digital_content_contracts_for_consumers.pdf. 24.03.2013.

¹² Samas, lk 11. *Digital content – All digital content which the consumer can access either on-line or through any other channels, such as a DVD or CD, and any other services which the consumer can receive on-line.*

Eristatakse tasuta ja tasulist infosisu. Kui infosisu antakse üle tasuta, siis tekib küsimus, kas seda on võimalik tulevikus soovijatel kasutada ka ärilistel eesmärkidel tasuta või tuleb sel juhul loojale tasuta eraldi tehingu alusel. Analoogseid diskussioone¹³ võib leida meedia- ja meelelahutusvaldkonnas¹⁴, kus loojatelt või autoritelt luba küsimata kasutatakse videoid, pilte ning muusikafaile vmt¹⁵.

Suurimat globaalset diskussiooni tekitanud intellektuaalsest omandist tulenevate õiguste litsentseerimist puudutav teema seondub 16.12.2011.a. allkirjastatud ACTA¹⁶-ga Euroopa Nõukogu salajasel põllumajandus- ja kalanduskohtumisel, millele avaldati massilist¹⁷ vastuseisu, kui tehinguga üleantud digitaalse infosisu kasutusvabadust piiravale õigusaktile. Intellektuaalomand on ühiskonnas oluline ja vajab kaitset, kuid samas ei tohiks seda seada ülemaks isiku põhiõigustest eraelu puutumatusele, väljendusvabadusele ja andmekaitsele ning muudest õigustest, nagu süütuse presumpatsioon ja tõhus kohtulik kaitse. Paraku asetab ACTA õigusteomajate (s.o. autoriõiguste ja tööstusomandi omajate) huvid ülemaks kõigist teistest õigustest, s.h. põhiõigustest. Euroopa Parlamendi Roheliste fraktsioon tellis analüüsi¹⁸ ACTA mõjude hindamiseks inimõiguste vaatenurgast. Tegu on seni kõige mahukama ja kõige põhjalikuma säärase analüüsiga ning selle koostasid õigusteadlased Douwe Korff ning Ian Brown. Analüüsi kohaselt riivab selline õigusakt põhjendamatult inimõigusi. ACTA-s väljendatu kritiseerimine annab alust eelduseks, et digitaalse infosisu tehingu alusel saajatel on lepingu objekti kasutamise võimalustel suuremad õigused ja õigustused ning kehtiva õiguse regulatsioon puudulik ja ei ole kooskõlas Euroopa ega Eesti konstitutsiooniõigusega¹⁹.

---

¹³ Nt Charles Arthur. Acta down, but not out, as Europe votes against controversial treaty. Internetis: <http://www.guardian.co.uk/technology/2012/jul/04/acta-european-parliament-votes-against>. 24.03.2013.

¹⁴ Nt David Kravets. Megaupload Case Has Far-Reaching Implications for Cloud-Data Ownership Rights. Internetis: <http://www.wired.com/threatlevel/2012/11/megaupload-data-what-to-do/>. 24.03.2013.

¹⁵ Nt Hanneli Rudi. Youtube'ist kaovad Eesti muusikute videod. Internetis: <http://www.postimees.ee/94438/youtube-ist-kaovad-eesti-muusikute-videod/>. 10.03.2013 ja Kohus: Youtube ei vastuta autoriõiguste rikkumiste eest. Internetis: <http://www.e24.ee/280033/kohus-youtube-ei-vastuta-autorioiguste-rikkumiste-eest/>. 10.03.2013.

¹⁶ *Anti-Counterfeiting Trade Agreement*. Internetis: www.acta.ee. 05.02.2013.

¹⁷ Vt lisaks: Stop ACTA now. Internetis: <http://www.stopacta.info/>. 20.03.2013.

¹⁸ Douwe Korff & Ian Brown. OPINION on the compatibility of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA) with the European Convention on Human Rights & the EU Charter of Fundamental Rights. Internetis: <http://rfc.action-acta.eu/fundamental-rights>. 05.02.2013.

¹⁹ ACTA vastane petitsioon. Internetis: <http://petitsioon.ee/ei-acta-le>. 05.02.2013.

Informatsiooni maht, mida edastatakse interneti vahendusel, on äärmiselt suur ja selles infotulvas orienteerumine muutub iga päevaga aeganõudvamaks ning keerulisemaks. Seega ei ole mõistlik pidada ettevõtjatel eraldi poode nagu senini on olnud tavaks – igas tänavas on oma riiete, toidu ja tehnika kauplus – vaid mõistlik on koondada tooted internetis ühtsesse veebikeskkonda, kus soovijal on võimalus tutvuda väga erinevate pakutavate toodetega, ja seda teha ühes kohas, nagu nt tänapäeva kaubanduskeskuses, kus on olemas väga lai valik erinevaid tooteid, alates apteegist ja lõpetades rõivaste keemilise puhastusega.

Analoogseid lahendusi otsivad ka tänapäeva ettevõtjad ja on seda tehtud üsna edukalt. Lahendus on soodne kõikidele osapooltele. Kaupleja ei pea eraldi tegema kultusi veebipoe ülalpidamiseks ja enese reklaamiks, veebiteenuse osutaja ei pea otsima kaupu mida müüa ja toote soovija ei pea kulutama aega ning vahendeid soovitud eseme leidmiseks interneti põhjatust avarusest. Võidavad kõik ja seda ka majanduslikult, mis ei ole modernses ühiskonnas mitte vähemäärav faktor.

Ühe võimalikest modernsetest innovaatilistest lahendustest on välja pakkunud ja käivitanud Google²⁰, mis 2011 veebruarist käivitas analoogse projekti „Google One Pass“²¹. Selle vahendusel saavad kõik soovijad oma telefonidele ja tahvelarvutitele mõeldud digitaalset infosisuga kaubelda veebikeskkonnas, kasutades Google olemasolevat maksesüsteemi.

Kõige selgemini, igapäevaselt, on märgata muutusi meedia valdkonnas, kus ettevõtjad pakuvad järjest vähem oma toodet paberkandjal ning rohkem virtuaalkeskkondades. Ka paljud eraisikud omavad isiklikke veebisaitide ja blogisid, läbi mille nad suhtlevad tuttavatega globaalselt. Ettevõtjad ja eraisikud kasutavad kauplemiseks isiklikke, nimelisi, ja spetsiaalseid veebisaitide ehk müügikeskkondi²².

Kaasaegne internetiühendus ja virtuaalkeskkond pakuvad peaaegu piiramatuid võimalusi eneseteostamiseks. Peamine äri juures on – kiirus, odavus ja kontaktide piiramatus. Läbi nende parameetrite on ka tõhus ettevõtlusega tegeleda internetis ning sellisel kauplemisel on märgtavad eelised tavapärase ettevõtluse ees. Näiteks puudub kauplemispinna rent, ettevõtte/kauplus on avatud ööpäevaringselt, klient saab endale sobival ajal ja kohas külastada veebisaiti, klient võib viibida kaupluses nii kaua kui tahab, kaupleja ei pea füüsiliselt välja panema kaupade näidiseid,

---

²⁰ Google koduleht. Internetis: www.google.com

²¹ Google Announces Payment System for Digital Content. Internetis: <http://www.nytimes.com/2011/02/17/business/media/17google.html>. 05.02.2012.

²² Üks tuntumaid kauplemissaitide maailmas on *eBay*. Internetis: www.ebay.com.

ta ei pea neid isegi enda laos kohapeal omama vaid piisab vahelülks hulgimüüja ja ostja vahel olemisest, saidil registreerunud klientidele saab pidevalt kaupleja toodetest reklaami saata²³. Veebikaubanduse eelised on selgelt tajutavad²⁴.

E-kaubanduse kasutamise kohta viis autor 2012 aastal läbi internetis anonüümse küsitluse teenuse kasutajate hulgas, millele vastas 135 isikut (Lisa 1). Kuna Küsitlus oli anonüümne, siis ei ole võimalik tuvastada, kas vastasid eraisikud või juriidilised isikud vmt või milline on nende vahekord, kuid siinkohal ei oma see relevantset iseloomu. Küsimustiku eesmärk oli tuvastada teenusega rahulolu, kauba vastavus lepingutingimustele ja õiguskaitsevahendite kasutamise võimalustest teadmiste tekkimise korral (Lisa 2). Küsitluse läbiviimise järgselt selgus, et konkreetselt eelistatuimat veebipoodi ei ole, millest ostud sooritatakse. Ostud sooritatakse vastavalt soovitava kauba olemasolule veebikeskkonnas. Ligikaudu 30% ostudest on seotud digitaalse infosisuga, 16% vastanute arvates ei vasta toode müügikuulutuses kirjeldatule, 31% arvates ei ole müügikuulutustes piisavalt infot kauba kohta, 13% vastanute arvates ei tule tootega kaasa see, mida eeldatakse, Internetist ostmise ei ole turvaline 29% arvates, Ligikaudu 25% arvates on Internetist odavam ja mugavam.

Küsimusele õiguskaitsevahendite kasutamise võimaluse teadmise kohta vastas 93 isikut²⁵, kellest 55% nendest ei tea mida teha probleemide ilmnemisel kauba või tarne puhul ning 5% juhtudest on kaubaga muud probleemid.

Küsitluse tulemusena selgus, et ligikaudu 25% internetikaubandusest on seega seotud erinevate probleemidega, mis on aga ilmselgelt õigustamatult suur risk kauba saaja suhtes.

---

²³ Vt nt: Esimene Baltimaade outlet-tüüpi veebikaubamaja Membershop on käivitunud edukalt. Internetis: <http://naistekas.delfi.ee/kirevmaailm/uudised/esimene-baltimaade-outlet-tuupi-veebikaubamaja-membershop-on-kaivitunud-edukalt.d?id=64057779>. 11.11.2012.

²⁴ Baltimaade keskuse juhataja Marijus Radavičius on kirjeldanud netikaubanduse eeliseid järgnevat: „Meil puudub vajadus luua esindusi, sisustada ja omada ruume. Meie ostjate arv ületab 200 000 ning seetõttu saame hulgiostul hinnaalandusi. Usaldusväärsete tootemarkidega kaupu ostame aga otse tootjalt, ilma vahendajateta. Seepärast kasvab meie ostjateklubi käive, alates selle tegevuse algusest Eestis möödunud aasta septembris, iga kuuga ligikaudu 35%”. Allikas: Eestis tõrjuvad internetipoed tapapoed juurdehindluste tõttu kõrvale. Internetis: <http://uudisvoog.postimees.ee/?DATE=20120515&ID=283761>. 11.11.2012.

²⁵ Küsimus sai küsimustikku lisatud hiljem ja seetõttu oli ka vähem vastajaid.

Käesolevas magistritöös analüüsitakse digitaalse infosisu vastavust lepingutingimustele e-kaubanduses läbi Euroopa Liidu ja siseriiklike õigusaktide ning õigusteoreetiliste seisukohtade prisma. Töö põhineb täna e-keskkonnas pakutavatele kaupadele ja teenustele.

Magistritöö eesmärk on leida vastused küsimustele, mida ja millistel tingimustel pakuvad kauplejad digitaalse infosisuna; kas digitaalse infosisu saaja saab tegelikkuses selle mida eeldab või vajab; kas digitaalse infosisu saaja saab seda kasutada eelduslikult tavapärasel eesmärgil või eriliseks otstarbeks.

Meetodiks on kohtupraktika, õigusaktide, õigusteoreetiliste seisukohtade ning interneti müügikuulutuste võrdlev deduktiivne ja induktiivne analüüs. Töö tulemusena kujuneb kompleksne pilt õigusaktide ja faktilise olustiku konvergenstist ning korrelatsioonist e-kaubanduses.

Töös esitatava uurimuse praktiliseks väljundiks on osundada puudustele õigusliku regulatsiooni ja faktiliste olude kollisioonis ning pakkuda välja innovaatilisi aspekte nende maksimaalseks redutseerimiseks.

1. Digitaalse infosisu mõiste

1.1. Digitaalne infosisu kui kaup

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi tarbija õiguste kohta 2011/83/EL²⁶ (edaspidi tarbija õiguste direktiiv) preambuli p 19 kohaselt on digitaalne infosisu – andmed, mis on toodetud ja tarnitud digitaalsel kujul²⁷, nagu arvutiprogrammid, rakendused, mängud, muusika, videod või tekstid, sõltumata sellest, kas neile pääseb ligi allalaadimise kaudu või voogedastuse abil, füüsilisel andmekandjal või muul moel.

Tarbija õiguste direktiivis on kohaldatud osaliselt Euroopa Parlamendi siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni (IMCO) tellitud uurimuses²⁸, eesotsas prof. Martin Schmidt-Kessel'i juhitud uurimisrühmaga, välja pakutud põhimõtet ja digitaalne infosisu määratletud kui andmed, kuid välja on jäetud põhimõte – digitaalne infosisu tuleb määratleda esemena²⁹, sõltumata sellest, kas see on kokku ühendatud andmekandjaga või mitte ja rakendada kaubaga kauplemise kohta käivaid õigusaktide sätteid. Ka digitaalse infosisu tarnimise lepingud peaksid kuuluma tarbija õiguste direktiivi kohaldamisalasse.

Tarbija õiguste direktiivi preambuli p 19 kohaselt juhul, kui digitaalset infosisu tarnitakse füüsilisel andmekandjal, nagu CD või DVD, tuleks seda lugeda kaubaks direktiivi tähenduses. Sarnaselt vee, gaasi või elektri tarnimise lepingutega, kui seda kaupa ei panda müüki piiratud mahus või kindlaksmääratud koguses, või kaugkütte lepingutega, ei tuleks lepinguid digitaalse infosisu kohta, mida ei tarnita füüsilisel andmekandjal, pidada käesoleva direktiivi mõistes ei müügi- ega teenuslepinguteks. Niisuguste lepingute puhul peaks tarbijal olema taganemisõigus ja

---

²⁶ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2011/83/EL, 25. oktoober 2011, tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ. – ELT L 304, 22.11.2011, lk 64.

²⁷ Sama definitsiooni annab ka tarbija õiguste direktiivi art 2 p 11.

²⁸ M. Schmidt-Kessel jt (uurimisrühm). The application of the Consumer Rights Directive to digital content. 2011. Internetis: http://www.zivilrecht9.uni-bayreuth.de/pdf_ordner/20110113ATT11670EN.pdf. 09.04.2013.

²⁹ Samas, lk 15.

kaupleja peaks teavitama tarbijat digitaalse infosisu funktsioonidest ja asjaomasest koostalitlusvõimest.

Seega ei ole digitaalne infosisu, mida ei tarnita füüsilisel andmekandjal, tarbija õiguste direktiivi kohaselt kaup ja direktiivi sätteid rakenduvad osaliselt kasutuslitsentsist tulenevate õiguste ja kohustuste tõttu.

Euroopa ühine müügiõiguse ettepanek (edaspidi EÜM)³⁰ art 2 p (j) defineerib digitaalse infosisu järgmiselt: „*digitaalne infosisu – andmed, mis on toodetud ja mida edastatakse digitaalsel kujul ning mis võivad olla toodetud ostja kirjelduse kohaselt, sealhulgas video- või audiosisu, piltide või tekstina esitatav digitaalne infosisu, digimängud, tarkvara ning digitaalne infosisu, mis võimaldab olemasoleva riist- või tarkvara personaliseerida.*“³¹

EÜM art 2 p-st (j) välja jäetud kindlate teenuste välja jätmine on põhjendatud. Euroopa Komisjoni tellitud uuringu³² kohaselt, Europe Economics'lt, on need hõlmatud juba tarbija õigusi kaitsvate õigusaktidega või on tarbijate jaoks ebatõenäoliselt seotud kontekstiga³³.

EÜM seletuskirja p 5 (lk 12-13) kohaselt eristatakse digitaalset infosisu nii teenusest, kui ka kaubast. EÜM preambuli p 18 kohaselt – „*digitaalset infosisu ei anta sageli üle tasu eest, vaid koos eraldi makstud kaupade ja teenustega*“, p 33 – „*[...] peaks õiguskaitsevahenditesüsteem peegeldama asjaolu, et kaupade, digitaalse infosisu või teenuste mittevastavuse korral lepingutingimustele vastutab kaupleja.*“ Antud tekstist nähtub, et digitaalne infosisu loetakse

---

³⁰ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus Euroopa ühise müügiõiguse kohta. Ettepanek. KOM(2011) 635 lõplik. Brüssel, 11.10.2011. Internetis: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:ET:PDF>. 29.01.2013.

³¹ Välja on jäetud – *finantsteenused, sh veebipõhised pangateenused; õigus- ja finantsnõustamine elektroonilisel teel; elektroonilised tervishoiuteenused; elektroonilised sideteenused ja -võrgud ning nendega seotud vahendid ja teenused; hasartmängud; uue digitaalse infosisu loomine ja olemasoleva digitaalse infosisu muutmine tarbija poolt või teiste kasutajate poolt loodu kasutamine muul viisil.*

³² Digital Content Services for Consumers: Assessment of Problems Experienced by Consumers (Lot 1). Report 4: Final Report. 2011. Internetis: http://www.europe-economics.com/publications/eahc_final_report_+_appendices.pdf. 25.03.2013.

³³ Samas, lk 10, inglise keeles: „*Online banking, online shopping and programming software have been excluded from the scope because they are either already covered under existing consumer protection legislation or because they are unlikely to be relevant for consumers as defined with the context of the study. We also exclude from our scope any digital services being used for business purposes.*”

eraldiseivana, mis piiritleb veelkord selgelt selle eristumist kaubast ja teenusest. EÜM art 2 punkt (h) määratleb kauba kui *vallasasja, sealhulgas elekter ja maagaas ning vesi ja muud liiki gaas juhul, kui see pannakse müüki piiratud mahus või kindlaksmääratud koguses*. IMCO tellimusel valminud uurimuses tarbija õiguste direktiivi kohaldamise kohta digitaalsele infosisule³⁴, jõuti järeldusele, et digitaalne infosisu tuleb määratleda esemena³⁵, sõltumata sellest, kas see on kokku ühendatud andmekandjaga või mitte ja rakendada kaubaga kauplemise kohta käivaid õigusaktide sätteid³⁶. Analoogiliselt käsitleb digitaalset infosisu ka EÜM preambuli p 16³⁷ ja 17³⁸, milles on termineid kaup ning digitaalne infosisu rangelt eristatud.

IMCO uurimuse kohaselt ei ole tagatud tarbijatele võrdsed võimalused enda õiguste teostamisel nt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiivi 2009/24/EÜ³⁹ art 4 lg 2 ja art 5 lg 1 kohaldamisel. Nende sätete alusel ammenduvad autoriõigused arvutiprogrammi koopia levitamisele ja reprodutseerimisele. Euroopa Kohtu suurkoda on antu kohta oma otsuses C-128/11⁴⁰ märkinud, et nimetatud direktiivi sätteid tuleb tõlgendada laiendavalt ka allalaaditava tarkvara suhtes⁴¹, kuid

---

³⁴ M. Schmidt-Kessel jt.

³⁵ Samas, lk 15.

³⁶ Samas, lk 11.

³⁷ EÜM preambuli p 16 – Ühist müügiõigust peaks saama kohaldada eelkõige vallasasjade müügi suhtes, kaasa arvatud asjaomase kauba valmistamise ja tootmise suhtes, sest tegemist on majanduslikult tähtsaima lepingu liigiga, millel võiks olla märkimisväärsed võimalused edendada piiriülest kaubandust, eelkõige e-kaubanduse näol.

³⁸ EÜM preambuli p 17 – Selleks et kajastada digitaalmajanduse suurenevat tähtsust, peaks Euroopa ühise müügiõiguse normistiku reguleerimisala hõlmama ka digitaalse infosisu üleandmise lepinguid. Digitaalse infosisu üleandmine selle salvestamiseks, töötlemiseks või kasutamiseks ja korduvkasutamiseks, nagu näiteks muusika allalaadimine, areneb kiiresti ja sellel on tulevikus suured kasvuvõimalused, kuid nimetatud valdkonnas esineb endiselt märkimisväärsed õiguslikke erinevusi ja ebakindlust. Euroopa ühise müügiõiguse normistiku reguleerimisala peaks seetõttu hõlmama digitaalse infosisu üleandmist sõltumata sellest, kas digitaalne infosisu antakse üle füüsilisel andmekandjal või mitte.

³⁹ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2009/24/EÜ, 23. aprill 2009, arvutiprogrammide õiguskaitse kohta. – ELT L 111, 05.05.2009, lk 16.

⁴⁰ Euroopa Kohtu (suurkoda) 3. juuli 2012. aasta otsus (Bundesgerichtshof'i — Saksamaa eelotsusetaotlus) — UsedSoft GmbH versus Oracle International Corp. Kohtuasi C-128/11, p 1 ja 2. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:287:0010:0011:ET:PDF>. 09.04.2013.

⁴¹ Samas: „[...] kui autoriõiguse omanik, kes on kas või tasuta andnud loa laadida selle koopia internetist alla andmekandjale, on hinna eest, mis on mõeldud selleks, et võimaldada tal saada talle kuuluva teose koopia majanduslikule väärtusele vastavat tasu, samuti andnud õiguse seda koopiat ajalise piiranguta kasutada.“

siiski kehtib see tõlgendus ainult tarkvara ehk ühe osa digitaalse infosisu suhtes ja ei laiene võimalusele kasutada analoogiat ülejäänu suhtes.

Olukorras, kus Eesti siseriiklik õigus on vastuolus Euroopa Liidu (EL) õigusega tuleb vastuolus olev Eesti õigus jätta kohaldamata⁴². Olukorras, kus kooskõlaline tõlgendamine pole võimalik, võib kõne alla tulla nt direktiivi otsekohaldamine⁴³. Seetõttu on relevantne analüüsida Eesti siseriikliku õiguse korrelatsiooni eelkirjeldatud kehtiva õiguse, ettepanekute ja seisukohtade suhtes.

Eesti õiguses ei ole kaupa defineeritud üldmõistena ühemõtteliselt. TKS⁴⁴ § 2 p 3 kohaselt kaup on kaupleja pakutav, müüdav või muul viisil turustatav asi või õigus. KaubTS⁴⁵ § 2 p 4 kohaselt kaup on müügiks pakutav või müüdav vallasasi. TsÜS⁴⁶ § 48 kohaselt on esemeks asjad, õigused ja muud hüved, mis võivad olla õiguse objektiks. TsÜS § 49 lg 1 kohaselt on asi kehaline ese ja TsÜS § 50 lg 2 kohaselt on vallasasi asi, mis ei ole kinnisasi. Seega ei ole digitaalne infosisu „asi“ ega „kaup“ vaid „ese“, sest see termin hõlmab endas palju laiemat mõjuala – asjad, õigused, teenused jpm. Toote mõiste annab VÕS⁴⁷ § 1063 lg 1, mille kohaselt on tooteks iga vallasasi, samuti ka arvutiprogramm. VÕS § 1063 kohaselt on toode ese või esemete kogum, mida ettevõtte või ka üksikisik valmistab ja müüb klientidele koos selle paigalduse, kasutusõpetuse, teeninduse ja lõpuks tagasivõtmisega⁴⁸. Viidatud säte eristab tootena „iga vallasasja“ ja „tarkvara“, mis viitab asjaolule, et arvutitarkvara digitaalse infosisuna ei mõisteta vallasasjana, vaid asjastatud tarkvarana⁴⁹ ja mis on ka kooskõlas tootja vastutuse direktiivi 85/374/EMÜ⁵⁰ art 2 tõlgendusega.

---

⁴² Vt nt: Jüri põld. Kuidas mõista Eesti õiguse ja Euroopa Liidu õiguse vahekorda põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse algatamisel? Internetis: <http://www.iuridicum.ee/public/files/32teesid/32Pold.pdf>. 16.04.2013.

⁴³ Vt nt RKHKo 16.06.2010, nr 3-3-1-36-10, p 21-22.

⁴⁴ Tarbijakaitse seadus¹. – RT I 2004, 13, 86; RT I 2007, 56, 375. 01.07.2011.

⁴⁵ Kaubandustegevuse seadus. – RT I 2004, 12, 78.

⁴⁶ Tsiviilseadustiku üldosa seadus. – RT I 2002, 35, 216; RT I, 06.12.2010, 12.

⁴⁷ Võlaõigusseadus. – RT I 2001, 81, 487; RT I, 08.07.2011, 21.

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93, 9. juuli 2008. – ELT L 218, 13.8.2008, lk 35. Art 2 p 14. „Tagasivõtmine” – mis tahes meede, mille eesmärk on võtta turult tagasi toode, mis on seal juba lõpptarbija jaoks kättesaadavaks tehtud;

⁴⁹ Vt ka P. Varul jt (koost). Võlaõigusseadus III. 8. ja 10. osa (§§ 619-916 ja 1005-1067). Kommenteeritud vlj. Tallinn: Juura 2009. § 1063, lk 706, p 3.1.

TNVS⁵¹ § 3 lg 1 kohaselt on „toode” valmistamisprotsessi teel saadud aine, valmistas⁵² või kaup. TNVS lg 2 kohaselt on toode muu hulgas ka vallasasi, mis on mõeldud tarbijale või mida tarbija võib eeldatavalt mõistlikul viisil kasutada, samuti teenuse osutamise korral tarbijale kättesaadavaks tehtud toode, mida tasu eest või tasuta pakutakse või tehakse kättesaadavaks majandus- või kutsetegevuse käigus. TNVS sätetest tuleneb, et *toote* mõistega on hõlmatud kõikvõimalikud esemed, mida on võimalik valmistada, kuid kõik esemed ei ole (vallas) asjad, seega digitaalse infosisu all mõistetakse pigem toodet kui kaup. Toode, digitaalse infosisuna, on antud määratluse kohaselt võimalik paigutada „valmistise“ alla ja käsitleda seda kui eset, mis on hõlmatud VÕS 10. osa, 53. peatüki kolmanda jao kaitsealaga, st tootjavastutusega. Seetõttu võib eeldada, et digitaalne infosisu hõlmab muu esemena ka „toote“, samas VÕS § 1063 mõjualasse jäävad ainult arvutiprogrammid, mis on füüsilisel andmekandjal, muu digitaalne infosisu tootjavastutusega hõlmatud ei ole.

VÕS § 208 lg 3 kohaselt kohaldatakse asja müügi kohta sätestatud ka muu eseme müügile. Kui digitaalne infosisu ühendatakse andmekandjaga, saab sellest vallasasi TsÜS § 53 lg 1 kohaselt. Seetõttu rakenduvad ainult füüsilisele andmekandjale salvestatud digitaalse infosisu suhtes VÕS müügilepingu sätted, kuid see ei välista asja ja digitaalse infosisu suhtes erinevate õiguste olemasolu⁵³. Euroopa Parlamendi Õiguskomisjoni poolt tellitud arvamuses⁵⁴ on andmekandjal edastatud digitaalse infosisu üleandmise leping dualistlik ning nende ettepaneku kohaselt ei peaks üleandja kohustuseks olema EÜM art 91 alusel üle anda ka kasutuslitsents⁵⁵. Tegemist ei ole mitte pelgalt asja müügi vaid ka litsentsilepinguga eseme kasutamiseks andmisega ning toote või kaubaga koos võidakse käsutada ka intellektuaalsest omandist tulenevaid õigusi, mille tulemusena digitaalse infosisu saaja ei saa selle omanikuks vaid ainult füüsilise andmekandja omanikuks. Probleemseks on siinkohal asjaolu, et tehingu tulemusena eristuvad kehalised ja

---

⁵⁰ Euroopa Nõukogu direktiiv liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta 85/374/EMÜ, 25. juuli 1985. – ELT L 210/29, 07.08.1985, lk 257.

⁵¹ Toote nõuetele vastavuse seadus¹. – RT I 2010, 31, 157; RT I, 28.06.2012, 30.

⁵² Mida täpsemalt tähendab „valmistis“ ei ole defineeritud.

⁵³ Nt fonogrammitootjate ja teose autorite õigused (vt vnr 57).

⁵⁴ M. B.M. Loos ja Chantal Mak. Remedies for buyers in case of contracts for the supply of digital content. European Parliament, 2012. Internetis: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201206/20120618ATT47122/20120618ATT47122EN.pdf>. 10.02.2013.

⁵⁵ Samas, lk 24.

mittekehalised esemed ning VÕS müügilepingute regulatsioon ei kohaldu viimaste suhtes, sest digitaalse infosisu müüki ei toimu, milline olukord ei ole kauba saajale selgesti mõistetav⁵⁶.

Toode (digitaalne infosisu), kui teos, valmib reeglina kellegi poolt⁵⁷ ja isik panustab oma intellektuaalseid võimeid eseme valmis saamiseks ehk intellektuaalse tegevuse tulemusena loob/valmistab midagi. Õigusaktideks, mis analoogse „valmistise“ kasutamist või käsutamist reguleerivad, on intellektuaalsest omandist tulenevaid õigusi reguleerivad aktid.

AutÕS⁵⁸ § 4 lg 2 teise lause kohaselt on teoseks kõik see, mis on autori enda intellektuaalse loominguga tulemus. Eeldus, et teost kaitstakse õigusaktidega, tuleneb AutÕS § 4 lg esimesest lausest: „Teoseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse mis tahes originaalset tulemust kirjanduse, kunsti või teaduse valdkonnas, mis on väljendatud mingisuguses objektiivses vormis ja on selle vormi kaudu tajutav ning reprodutseeritav kas vahetult või mingi tehnilise vahendi abil⁵⁹.“ TsÜS § 49 lg 1 kohaselt on asi, kehaline ese, kuid digitaalne infosisu ei ole kehaline ese vaid immateriaalne virtuaalne ese, millel on küll objektiivselt, tehnilise vahendi abil, tajutavad parameetrid, kuid puudub kehaline väljendus. Digitaalse infosisu puhul, mis ei ole salvestatud füüsilisele andmekandjale, õigusaktid ei võimalda kohaldada asjade kohta käivaid sätteid, nagu seda on tehtud muu eseme nt elektri- ja soojusenergia puhul⁶⁰. Eristada tuleb siinkohal digitaalset infosisu ja selle vormi. Seega on digitaalne infosisu kaitstud autoriõigusest tulenevate õigusaktide sätetega kui „valmistis/toode“, kuid mitte kui „asi“, mis on väljendatud mingis objektiivses vormis. Intellektuaalsest varast tulenevate õiguste ja kohustuste realiseerimine ning tehingute tegemine on reguleeritud VÕS § 368-374 litsentsilepingu sätete, kui teose kasutusõiguse võimaldamisega, mitte VÕS müügilepingute sätetega.

---

⁵⁶ Vt lisaks allpool ptk 1.2.2. ja 1.2.3.

⁵⁷ Erandiks on siinkohal masinad, mis suudavad luua iseseisvalt etteantud käsu alusel nt – teostest tõlkeid, graafilisi kujundeid, animatsioone, muusikat jmt – need valmistised ei ole isiku intellektuaalse tegevuse tulem.

⁵⁸ Autoriõiguse seadus¹. – RT I 1992, 49, 615; RT I, 28.12.2011, 5.

⁵⁹ Analoogse tõlgenduse annab ka Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon. – RT II 1994, 16, 49 . Art 2 lg 1 ja 2.

⁶⁰ Vt VÕS § 208 lg 3.

Maksuõiguses on kaup ja digitaalne infosisu ja õiguste ning kohustuste ulatus selgemini eristatud. Nii on vastavalt KMS⁶¹ § 2 lg 3 p-le 1 kaup asi, loom, gaas ja elektri-, soojus- ning jahutusenergia. KMS § 2 lg 3 p 3, 1 ls – teenus on ettevõtluse korras hüve osutamine või õiguse, sealhulgas väärtpaberi võõrandamine, mis käesoleva lõike punkti 1 kohaselt ei ole kaup, ning tasu eest majandustegevusest hoidumine, õiguse kasutamisest loobumine või olukorra talumine. KMS § 2 lg 3 p 3, 2 ls kohaselt on teenus ka elektrooniliselt edastatav tarkvara ja teave ning vastavalt ostja tellimusele spetsiaalselt koostatud või kohandatud tarkvaraga või teabega andmekandja (kõik ettevõtluse korras osutatavad hüved, mis ei ole käsitatavad kaupadena, on teenused).

Lasse Lehis⁶² leiab, et maksuõiguses defineeritakse teiste õigusharude (eelkõige tsiviilõiguse) mõisteid teistsuguses tähenduses, mis vastab maksuõiguse spetsiifikale. Praktikas võib ette tulla, et tsiviilõiguslikku terminit ei ole maksuõiguses iseseisvalt defineeritud, kuid sellegipoolest antakse sellele terminile teistsugune tõlgendus⁶³. Taoline olukord võib aga vastuollu minna õigusselguse põhimõttega⁶⁴. Ka Euroopa Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ⁶⁵ ühise maksusüsteemi kohta kaupadele definitsiooni ei anna, nimetades kaupu lihtsalt materiaalseks varaks ja nii on näiteks gaas ja elektri-, soojus- ning jahutusenergia direktiivi kohaselt materiaalne vara. Samas on MKS sätestatu ainus õigusakt, mis väljendab selgelt arusaamist, et füüsilisel andmekandjal mitteoleva digitaalse infosisuga tehtud tehingud alluvad teenuste osutamise regulatsioonile (ainult maksuõiguse mõistes).

Eelkirjeldatu põhjal saame järeldada, et digitaalne infosisu on EL ja siseriikliku õiguse järgi hõlmatud terminiga „kaup“ ainult juhul, kui see on salvestatud füüsilisele andmekandjale ning seeläbi allub müügitehingute regulatsioonile. Muule⁶⁶ digitaalsele infosisule rakendub kehtiv õigus osaliselt – tagatud on taganemisõigus, kaupleja üldine teavitamisnõue ja tarbija teavitus

---

⁶¹ Käibemaksuseadus. – RT I 2003, 82, 554; RT I, 27.03.2012, 14.

⁶² Lasse Lehis. Eesti maksuseadused koos rakendusaktidega. 3. köide. Kommentaarid. Tartu 2011. Lk 34.

⁶³ Mõistete sisustamise kohta vaata RKHKm 04.04.1997, nr 3-3-1-9-97.

⁶⁴ Lasse Lehis, lk 34.

⁶⁵ Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ, 28. november 2006, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi. – ELT L 347, 11.12.2006, lk 1. Art 311 lg 1 p 1.

⁶⁶ Vt lisaks muu digitaalse infosisu kohta täpsemalt allpool ptk 3.1.3.2.

digitaalse infosisu funktsioonidest ning asjaomasest koostalitlusvõimest, kui see on asjakohane. Välistatud on tootjavastutus, sest vastav VÕS regulatsioon käsitleb tootena ainult arvutitarkvara. Küsitavaks jääb siinkohal endiselt digitaalsele infosisule rakenduva õiguse täpne ulatus, st millise õigustuse alusel saab digitaalse infosisu saaja hinnata selle lepingule vastavust⁶⁷ – nt kvaliteet, kogus, pakendamine jmt. Seega on kauba ja toodete ning teenuste eristamine vajalik selleks, et kindlaks teha digitaalse infosisu müügilepingute kohaldamisala, st millistele omadustele laieneb EL müügiõigus ja millised regulatsioonipõhimõtted peaksid olema kajastatud siseriiklikus õiguses, arvestades digitaalse infosisu eripära lepingu esemena.

1.2. Digitaalne infosisu, kui teenus

Digitaalne infosisu, kui teenuse osutamise vahend või teenuse objekt, on olukorrana uus ja unikaalne nähtus õigussuhetes. Nimelt tekib ka digitaalse infosisu kui teenuse puhul küsimus selle vastavusest lepingutingimusele, ehk millised põhiomadused peavad olema digitaalsel infosisul, kui teenuse osutamise vahendil ja millised põhiomadused peavad olema sellise teenuse osutamise tulemusena saadaval hüvel või valminud uuel digitaalsel infosisul.

Tarbija õiguste direktiiviga ei ole hõlmatud digitaalne infosisu⁶⁸, mida ei anta üle füüsilisel andmekandjal ja teenuslepingud. Direktiiv arvutiprogrammide õiguskaitse kohta 2009/24/EÜ reguleerib õiguslikku olukorda, kuid seda ainult arvutiprogrammide osas, millest nähtuvad mittetäielikud õigused ja kohustused⁶⁹. Antud direktiivi kohaldatakse kõikidele

---

⁶⁷ Ehk milliste sätete kohaselt tuleks hinnata andmekandjal oleva infosisu parameetreid ja tehingust tulenevat.

⁶⁸ Tarbija õiguste direktiivi preambuli p 10 – antus ei ole kirjeldatud täpselt, millised peavad olema põhiomadused.

⁶⁹ Direktiiv arvutiprogrammide õiguskaitse kohta 2009/24/EÜ nt preambuli p 10 - Arvutiprogramm peab suhtlema ja toimima koos muude arvutisüsteemi osadega ja kasutajatega ning see eeldab loogilist ja vajaduse korral ka füüsilist vastastikust sidumist ja interaktsiooni, et tarkvara ja riistvara kõik osad funktsioneeriks ülejäänud tarkvara ja riistvaraga ning toimiksid kasutajate käes selliselt, nagu see on kavandatud. Programmi osi, mis võimaldavad sellist vastastikust sidumist ja suhtlust tarkvara ja riistvara elementide vahel, nimetatakse tavaliselt liidesteks. Funktsionaalset vastastikust sidumist ja interaktsiooni nimetatakse tavaliselt koostalitlusvõimeks; sellist koostalitlusvõimet võib defineerida kui võimet vahetada teavet ja kasutada vastastikku teavet, mida on vahetatud.

arvutiprogrammidele, olenemata nende vormist⁷⁰. Muu digitaalne infosisu aga see ei hõlma ja on reguleeritud autoriõigusi puudutavate õigusaktidega (analoogselt Eesti siseriiklikule õigusele). EL õigusaktide regulatsioon intellektuaalsest omandist tulenevate õiguste kohta ei võimalda siinkohal digitaalse infosisu parameetrite hindamist lepingule vastavuse alusel. Seevastu EÜM, art 5⁷¹ hõlmab müügilepinguid, üleandmise lepinguid ja teenuslepinguid, sõltumata digitaalse infosisu vormist. Seega on kaetud kõikide lepingu osapoolte õiguste ja kohustuste kaitse. Spetsiifiliselt teenuse osutamise ja pakutava kvaliteedi ning omaduste osas (EÜM art 99 jj). Teenuse osutamine, digitaalse infosisu näol, modernses infotehnoloogia (IT) ühiskonnas on muutunud tavapäraseks⁷². Oluliseks parameetriks on võimalus andmeid saab töödelda, jagada ja säilitada ning kasutada eesmärgipäraselt.

Alates 23.02.2011 on VÕS § 11¹ sisse toodud mõisted, mille kohaselt on andmekandja vahend teabe säilitamiseks. See on üks vähestest sätetest, mis seondub otseselt digitaalse infosisuga⁷³ ja seega siseriiklikus õiguses antud küsimus reguleeritud puudulikult ning vastavad sätted lünklikud⁷⁴. Andmeid, kui toodet, saab kasutada näiteks läbi teenuse osutamise, VÕS 3. osa regulatsioon, ehk kasutuslepinguid reguleerivate sätete alusel. Kuna digitaalse infosisu näol ei ole tegemist asjaga vaid muu hüve või sellest tuleneva õigusega (TsÜS § 48 ja § 49), siis seda üürida ei saa (VÕS § 271)⁷⁵, kuid võimalik on digitaalse infosisu – rentimine VÕS § 339⁷⁶ või kasutamine litsentsi alusel VÕS § 368 või tasuta kasutamine VÕS § 389 alusel. Samuti on võimalus seda õigust või muud eset omandada VÕS § 208 lg 3 kohaselt.

Kuna teenuse osutamisel digitaalse infosisu kasutaja reeglina mingit vilja seeläbi ei omanda⁷⁷, siis on keeruline selliseid suhteid poolte vahel määratleda rendilepinguna ja õiguste ning kohustuste regulatsioon ebaselge. Faktilises olustikus on sellised suhted sarnased pigem

---

⁷⁰ Direktiiv arvutiprogrammide õiguskaitse kohta 2009/24/EÜ preambuli p 7.

⁷¹ Vt vnr 30 – EÜM ettepaneku seletuskirja p 5, lk 12 .

⁷² Vt allpoolt lisaks Serveriteenus, ptk – 2.1.4.

⁷³ Ka tootjavastuse sätted hõlmavad ainult osa digitaalsest infosisust.

⁷⁴ Nt VÕS § 620 ja § 641 – ei ole võimalik tuvastada, millised peavad olema põhiomadused nt VÕS § 77 lähtuvalt.

⁷⁵ VÕS § 271 – Üürilepinguga kohustub üks isik (üürileandja) andma teisele isikule (üürnikule) kasutamiseks asja ja üürnik kohustub maksma üürileandjale selle eest tasu (üüri).

⁷⁶ Rentida saab ka õigusi, sh õigust kasutada, kuid sõltub see täpsemalt, millistel litsentsitingimustel on õigus esmasele kasutajale üleantud (kas on õigus rendile anda jmt).

⁷⁷ Nt failide hoiustamine jmt.

üürilepingu sätetele, kuid kuna digitaalset infosisu ei ole võimalik liigitada asjaks TsÜS kohaselt, siis see regulatsioon ei kohaldu⁷⁸.

Näiteks Elioni videolaenutus⁷⁹ laenutab kodus vaatamiseks NutiTV⁸⁰ teenuse vahendusel filme lisatasu eest, mis edastatakse vaatajani digitaalse infosisuna. Rendilepinguna seda käsitleda ei ole võimalik, sest vaataja ei saa mingit vilja sellisest tegevusest VÕS § 339 kohaselt ning tegemist on asja üürisarnase õigussuhtega. Kui tegemist on intellektuaalsest omandist tulenevate õiguste litsentsi eest tasu võtmisega pole asjaolus probleemi, kuid kõik kirjeldatu viitab ikkagi asja üürimise põhimõtetele ja üürilepingute regulatsioonis sätestatud kvaliteedinõuet kohaldada ei saa⁸¹. Kui tegemist on aga nn orbeosega, siis on selle kasutamine ärilistel eesmärkidel keelatud orbeoste teatavate lubatud kasutusviiside kohta direktiivi 2012/28/EL⁸² (nn orbeoste direktiiv) art 6 kohaselt ning direktiiv et soodusta ka massdigiteerimist⁸³, või digitaalse infosisuga, millel puuduvad intellektuaalsest omandist tulenevad õigused, pole selle üürimine VÕS sätete kohaselt võimalik.

TKS pakub olukorrale osalist regulatsiooni. TKS § 2 p 3 annab kaubale tõlgenduse – kaup on kaupleja pakutav, müüdav või muul viisil turustatav asi või õigus. P 4 kohaselt on teenus – kaupleja pakutav, müüdav või muul viisil turustatav hüve, mis ei ole kaup. Raskesti jälgitav ja segadust tekitav on TKS § 9 lg 1 sätestatu – kaup ja teenus peavad vastama kehtestatud nõuetele. Millised need nõuded digitaalse infosisu puhul on või peaksid täpselt olema, ei ole õnnestunud tuvastada kehtivatest regulatsioonidest.

Johtuvalt eelkirjeldatust saab asuda seisukohale, et faktiliselt eksisteerivad tehingud digitaalse infosisuga (teenuse osutamine), kuid õiguslikus regulatsioonis sisalduv anoomia ei võimalda õigusselgust ja poolte huvide kaitset. Antud olukorras peaks täiendama TsÜS regulatsiooni, mis võimaldaks vallaasajaks lugeda ka digitaalset infosisu, kui see ei ole salvestatud füüsilisele

---

⁷⁸ VÕS § 271 kohaselt kohustub üks isik andma teisele isikule kasutamiseks asja, mitte eseme.

⁷⁹ Videolaenutus. Internetis: <https://www.elion.ee/eraklient/nutitv/videolaenutus>. 04.03.2013.

⁸⁰ NutiTV. Internetis: <https://www.elion.ee/eraklient/nutitv/nutitv-teenused>. 04.03.2013.

⁸¹ VÕS § 278 jj

⁸² Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2012/28/EL, 25. oktoober 2012, orbeoste teatavate lubatud kasutusviiside kohta – ELT L 299, 27.10.2012, lk 5.

⁸³ Kultuuripärandi digiteerimine ja digitaalne säilitamine Eestis – Euroopa Parlament võttis vastu orbeoste direktiivi. Internetis: <http://digiveeb.kul.ee/index.php?id=117009>. 04.03.2013.

andmekandjale ja võimaldama VÕS regulatsioonis üürilepingu sätete kohaldamist ka esemetele, mille alusel saaks maksma panna lepingulisi nõudeid. Analoogselt peaks täiendama VÕS tootjavastutuse sätteid, et need kohalduksid kogu digitaalse infosisu suhtes olukorras, kus lepingulised nõuded ei ole lubatud. Nimetatud muudatuste tagajärjel oleks oluliselt suuremas ulatuses võimalik tuvastada millistele kehtestatud nõuetele peaks digitaalne infosisu vastama.

1.3. Füüsilisel andmekandjal olev digitaalne infosisu

Viimase sajandiga on toimunud ühiskonnas ennenägematult suur tehniline areng ja paljud olud ning arusaamad saanud kardinaalselt erineva paradigmaatilise tunnetuse osaliseks. Tänapäeva ühiskond on muutunud: toitu on võimalik valmistada mikrolainete abil; tehnilised vahendid reageerivad häälkäsklustele; tehniliste vahenditega suudetakse visualiseerida kolmemõõtmelisi kujundeid, mida on võimalik peaaegu ka käega katsuda; valgusest suudetakse teha relva (laser); loodud on roboteid tehisintellektiga; heli ja pilti transleeritakse läbi õhu jne. See kõik annab alust arusaamale, et ühiskond on arenenud tasemele, mis annab asjadele sootuks erinevaid tõlgendusi varasemast ja on novaatorlikult unikaalne paradigma. Seetõttu peavad ka kaasaegsed õigusaktid vastama tänapäeva infotehnoloogiaühiskonna nõuetele ning saavutama täiesti uue taseme.

Tarbija õiguste direktiivi art 5 lg 1 p (g) ja (h) ja art 6 lg 1 p (r) ja (s) reguleerivad osaliselt digitaalse infosisu vastavust lepingutingimustele⁸⁴, üldise teavitamise ning funktsioonide ja koostalitlusvõime teavitamise osas, ja seda juhul, kui see on asjakohane ning on või peab olema kauplejale teada. Seega on regulatsioon puudulik osas, mis sätestaks imperatiivse teavitamiskohustuse. Teavitamiskohustuse puudumise tõttu ei ole hilisemalt võimalik tugineda puudustele, mille avaldamise kohustust kauplejal ei ole, sest on vaieldav kehtiva regulatsiooni kohaselt, kas vastava info avaldamine on asjakohane.

EÜM ettepanek sisaldab puuduvate teavitamiskohustuse õigussätete regulatsiooni (art 99 jj), kuid ka selles ei ole lahendatud lepingu dualistlikust iseloomust tulenevat küsimust, erinevate õiguste ja huvide kollisiooni korral vallasasja suhtes, millel on digitaalne infosisu⁸⁵.

---

⁸⁴ Vt lisaks allpool ptk 2.

⁸⁵ Vt lisaks eelpool ptk 1.1., lk 14-15.

Asja tunnusest eristatakse kolme kriteeriumi: meeltega tajutavus, ruumiline piiritletus ning võimalus teostada füüsilist võimu, s.o. vallata⁸⁶.

Esiteks, hinnates digitaalset infositu, kui asja, selle ruumilise piiritletuse, kui tunnuse, alusel võib väita, et andmekandjal olev digitaalne infositu võtab ära sellel mingi osa võimaldatavast salvestusruumist. Seega on faktiliselt olemas ruumiline piiritletusvõimalus.

Teiseks, füüsilise võimu teostamise võimalus, kui asja tunnus, on kahtlemata olemas, sest digitaalset infositu saab: salvestada, kustutada, muuta, reprodutseerida, üle anda jmt.

Kolmandaks ehk ainukeseks asja tunnuseks, mis digitaalsel infositul puudub, on otsene meeltega tajumise võimaluse puudumine, kuid tajutavaks on võimalik see teha tehniliste vahenditega ja seega on olemas ka meeltega tajumise võimalus.

Autori arvates ei ole õigusteoorias piisavalt põhjendatud TsÜS § 49 kommentaarides kirjeldatud tsiviilkaibes keelatud asjad, nagu nt üldistatult piraattarkvara kandjad⁸⁷. Vaadates andmekandjat ei ole võimalik tajuda, et see on piraatandmekandja. Oluline on märkida, et andmekandja võib ise olla mitte piraat- või ebaseaduslik toode, vaid andmekandja võib teha ebaseaduslikuks sellel olev digitaalne infositu. Keelatud ei saa olla asjad, mis on õiguspärased ja neid tuleb vastavalt käsitleda.

Eristada tuleb siinkohal kindlasti andmekandjaid, millele salvestatakse info permanentselt ja millele on võimalik salvestada ajutiselt. Alaliselt salvestatav info muutub TsÜS § 53 kohaselt asja oluliseks osaks⁸⁸ ja ei ole sellest eraldatav ega koormatav eraldi asjaõigustega, kui seadusest ei tulene teisiti, ning seetõttu saab olla andmekandja ebaseaduslik, kui permanentselt digitaalse infosituga ühendatud asi. Digitaalne infositu puhul, mis ei ole püsivalt ühendatud andmekandjaga, on võimalik, et andmekandjast eraldatakse osa, mille tulemusena andmekandja õiguslik olemus muutub – nt andmekandjalt eemaldatakse piraattarkvara või ebaseaduslikud reproduktsioonid jmt – ja sellega muutub ka selle õiguslik staatus. Järelikult eemaldatakse midagi tajutavat ja ruumilist, mis on määrava tähtsusega eseme olemuse tõlgendamisel.

---

⁸⁶ Vt P. Varul jt (koost). Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tartu: Juura, 2010. § 49, p 3.1.1., lk 191-192.

⁸⁷ Samas.

⁸⁸ Samas.

TsÜS § 49 kommentaaride p 3.1.3.⁸⁹ kohaselt on digitaalset infosisu võimalik määratleda, kui immateriaalset hüve, mis muutub asjaks siis, kui see talletatakse andmekandjale. Objektiiv-teleoloogilise tõlgenduse⁹⁰ teel on võimalik järeldada, et ühendatakse kokku kaks eset, TsÜS § 53 lg 1 kohaselt, ja ühendamise tulemusena tekib asi. Kui aga ühendatakse kokku kaks eset, mis ei mahu TsÜS § 53 lg 1 sätestatud määratluse alla, st ühendatakse asjaga mitteoluline koostisosa, siis ei saa (ühendatud) asja tekkida, nt kui andmed talletakse andmekandjale, millelt need on eemaldatavad või ajutiselt ja sellega ei rikuta või vähendada asja väärtust.

Kui eelkirjeldatu põhjal on digitaalset infosisu iseloomustatud kui immateriaalne hüve, siis TsÜS § 48 kommentaaride⁹¹ kohaselt on esemena immateriaalseks ehk mittekehaliseks hüveks subjektiivsed õigused, mis oma olemusest lähtuvalt ei ole mingil kujul reprodutseeritavad ja võimalised eksisteerima samaaegselt kehtivalt. TsÜS § 49 sõnastuse ja kommentaaride kohaselt on digitaalne infosisu immateriaalne hüve ehk ese. Selleks aga ei saa lugeda digitaalset infosisu, sest TsÜS § 48 kohaselt ei ole see immateriaalne hüve vaid muu ese, immateriaalseks hüveks saavad olla ainult nt subjektiivsed õigused. Analoogselt ei ole mittekehaliste esemete loetelus digitaalset infosisu. Seega ei ole TsÜS kommentaarides kirjeldatu korrektne ja ei vasta digitaalse infosisu omadustele õiguse esemena.

TsÜS-i kommentaarides avaldatud digitaalse infosisu määratlusega ei saa nõustuda, sest selline käsitlus ei ole piisavalt teoreetiliselt põhjendatud ning ei vasta kaasaegse IT arengutasemele. Kehtiv õiguslik regulatsioon peaks võimaldama eristada reaalses elus esemeid ja olusid, mis on käibeobjektiks ning võimaldama nendega tehingutes õiguste ja kohustuste piisavat õigusselgust.

Üldine käibearusaam digitaalsete andmete kohta annab aimu, et tegemist on „asjaga“ mis on käibes. AutÕS § 4 lg 2 kohaselt kaitstakse teoseid, mis on väljendatud mingisuguses objektiivses vormis ja on selle vormi kaudu tajutavad ning reprodutseeritavad kas vahetult või mingi tehnilise vahendi abil. TsÜS kommentaarides kirjeldatu⁹² kohaselt sõltub digitaalse infosisu määratluse alusel asjaks või esemeks, milline õiguslik regulatsioon sellel kohaldub võõrandamisel – asja müügi või intellektuaalse vara või kasutusse andmise sätteid. Antud juhul on jäänud seadusandja tähelepanuta asjaolu, et mitte ühelgi juhul ei ole võimalik autori isiklike õiguste elimineerimine,

---

⁸⁹ Samas.

⁹⁰ Raul Narits. Õiguse entsüklopeedia. 2. tr. Tallinn: Juura 2004, lk 157-160.

⁹¹ Paul Varul jt (koost). Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne. § 48, p 3.2., lk 190.

⁹² Samas.

sest AutÕS § 11 lg 2 kohaselt autori isiklikud õigused on autori isikust lahutamatud ning ei ole üleantavad. Seega toimub alati digitaalse infosisu puhul tegelikkuses tehing, millega väljastatakse kasutuslitsents. Poolte õiguste kollisioon tekib sellisel juhul, kui autoriõiguste omaja otsustab litsentsilepingu lõpetada. VÕS § 374 võimaldab seda teha ilma mingite piiranguteta, teatades sellest ette üks aasta⁹³.

Lisaaspektiks on olukord, kus digitaalselt reprodutseeritakse ebaseaduslikult autoriõigusega kaitstavat kunstiteost ning see talletatakse kindlate parameetritega digitaalse infosisuna andmekandjale. Kehtivate õigusaktide kohaselt ei muutu antud reproduktsioon asjaks, sest see on talletatud ajutise iseloomuga. Johtuvalt ei muutu andmekandja ebaseaduslikuks objektiks, ebaseaduslik on ainult sellele salvestatud digitaalne infosisu. Me ei taju mingil viisil, et reproduktsioon on olemas andmekandjal, kuid me teame selle olemasolu. Seega on digitaalne infosisu kui propositsioon ikkagi episteemiliselt kognitiivne ja tajutav. Analoogselt on see visuaalselt tajutavaks tehtav tehniliste vahenditega. Tähelepanu väärib siinkohal asjaolu, et visuaalselt tajutavaks tegemisel ei muutu tehniline vahend ebaseaduslikuks, kuna andmed sellel on ajutise iseloomuga, ei moodusta olulist koostisosa, ja ei moodusta tehnilise vahendiga koostoimes asja.

Seega on digitaalne infosisu lepingu esemena midagi sellist, mis on käsitletav asjana – ruumiliselt piiritletud, võimaldab teostada füüsilist võimu selle üle ning on muudetav meeltega tajutavaks tehnilise vahendi abil.

EÜM, tarbija õiguste direktiiv ja VÕS eristavad digitaalset infosisu asjast, kaubast ja teenusest. Ka TsÜS määratleb, et kõik esemed ei ole asjad ja asi, mis ei ole kinnisasi on vallasasi, seega ei saa kõik esemed olla järelikult vallasasjad, sh oluline osa digitaalsest infosisust. Tootja vastutusega ei ole hõlmatud esemed, mis ei ole vallasasi, elekter või arvutitarkvara. Kui digitaalset infosisu pakutakse müügiks, siis peab vastama ta ka lepingutingimustele ja alluma tootja vastutuse režiimile – nt muu digitaalne infosisu⁹⁴. Eeltoodut arvestades tuleks digitaalset infosisu määratleda „asjana“ arvestades infosisu kaasaegseid infotehnoloogilisi käsitlusi. Minimaalselt peaks olema *expressis verbis* kirjas seaduses võimalus kasutada asja kohta sätestatud ka digitaalsele infosisule, nagu seda on tehtud nt energia, vee ja soojuste puhul (VÕS § 208 lg 3).

---

⁹³ Vt lisaks allpool ptk – 4.2.

⁹⁴ Vt lisaks allpool ptk – 2.1.3.2.

Täiendama peaks TsÜS § 49 ja VÕS tootjavastutuse sätteid, mis võimaldaks kohaldada asja kohta sätestatud digitaalsele infosile, kui muule esemele ning tootja vastutusele.

1.4. Digitaalse infosisu staatus kaubanduses

Digitaalse infosisu saamisel sõltub selle õiguslik staatus sellest, millised andmed täpsemalt üle antakse. On võimalik, et antakse saajale üle ka ebaseaduslikke andmeid⁹⁵, millega kaubelda pole üldse lubatud, kuid antud töö raames sellel küsimusel ei peatu.

Andmete kui toote võõrandamine saab toimuda asja või eseme müügi, kasutusse andmise või intellektuaalse vara üleandmise sätete alusel. Samuti on võimalik ka teenuse osutamise korras digitaalse infosisu kasutamine. Kehtivate õigusaktide kohaselt saab objektiiv-teleoloogiliselt tõlgendada, et ka digitaalne fail on ühendamise tulemusena kehaline ese ehk asi, kuna sellel on olemas hoomatavad parameetrid, kuid eristada tuleb siinkohal ikkagi asja (andmekandjat) ja selle sisu. Digitaalset infosisu ei saa liigitada kehaliste esemete hulka, kuna selle puudub kehaline väljendusviis, seetõttu ei ole see asi. Samuti on paljudel juhtudel välistatud digitaalse infosisu muutumine asjaks, kuna ta ei moodusta olulist koostisosa asjaga. Ka kaasnevad peaaegu alati digitaalse infosisu võõrandamisega lahutamatult autoriõigused⁹⁶ ning füüsilisel andmekandjal oleva digitaalse infosisu üleandmisel toimub samaaegselt mitu erineva sisu ja õiguste ulatusega tehingut. Seega on võimalus saada andmekandja (CD, mälukaart, kõvaketas jmt) omanikuks⁹⁷, kuid mitte sellel oleva digitaalse infosisu piiramatu võimu teostamise õigustega omanikuks.

Digitaalse infosisu täpse terminoloogiline ja mõisteline eristamine on oluline seetõttu, et sellest sõltuvad ostja ja müüja õigused ning kohustused ostu-müügi või kasutuslepingu sõlmimisel⁹⁸, -eelselt ja -järgselt. Kahjuks ei ole võimalik enamuses juhtudel tuvastada mida ja millistel

---

⁹⁵ Konfidentsiaalsed-, isiku- vmt andmed.

⁹⁶ Westkamp Guido. The implementation of directive 2001/29/EC in the member states. Part II. 2007, lk 11-28. Internetis: http://www.ivir.nl/publications/guibault/InfoSoc_Study_2007.pdf. 10.04.2013.

⁹⁷ Ka see on küsitav, sest asjale võivad laieneda samuti intellektuaalsest omandist tulenevad õigused.

⁹⁸ Nt lepingu vorminõue, eseme omandi ülemineku või kasutamise aeg, riisiko ülemineku jmt.

tingimustel kaupleja saajale soovib üle anda. Internetikuulutusi⁹⁹, kus pakutakse müügiks digitaalset infosisu on väga palju erinevates veebiportaalides¹⁰⁰. Antud kuulutustes avaldatud informatsiooni põhjal ei ole võimalik tuvastada – milline õigus tehinguga üle antakse; kas tegemist on B2B¹⁰¹ või B2C¹⁰² vmt tehinguga; kes on kaupleja või saaja – kelle vastu saaks kasutada õiguskaitsevahendeid; millistel tingimustel täpsemalt tehing läbi viiakse jmt. Peter Rott¹⁰³ on kirjutanud, et veebis pakutava digitaalse infosisu üleandmise normistikku peaks ühtlustama EL tasemel ja selgelt eristama lepingute tüübid, nt – üürimine, võõrandamine, litsentsimine. Saksamaal on digitaalse infosisu võõrandamine hõlmatud müügilepingute regulatsiooniga¹⁰⁴, paljudes teistes riikides (nagu ka Eestis) on see hõlmatud litsentsilepinguid käsitleva regulatsiooniga. Kirjeldatud faktiline olukord on õigustamatult õiguselgusetusega koormav kauplemise osapooltele – saaja ei tea mida ja mis tingimustel ta saab ning millist õiguskaitsevahendit kasutada.

Kehtivas õiguses peaks olema regulatsioonid, mis võimaldaks määratleda digitaalse infosisuga tehtavate tehingute juures poolte täpset õiguste ja kohustuste ulatust, läbi mille oleks üheselt võimalus tuvastada selle vastavus lepingutingimustele.

---

⁹⁹Nt kuulutus: „Pakkumisel 2 muusika cd plaati ja 2 loodusfilmidega dvd-d. Plaadid on töökorras ja originaalid. Lisainfo piltidel.“ Internetis: <http://www.osta.ee/2-muusikaga-cd-plaati-ja-2-loodusfilmiga-dvd-d-32355025.html>. 30.01.2013.

¹⁰⁰Nt – <https://www.osta.ee/tarkvara-plaadid-33077447.html>. 30.01.2013, või <http://www.okidoki.ee/item/386725/>. 30.01.2013, või http://www.ebay.com/itm/Justified-The-Complete-Third-Season-DVD-2013-3-Disc-Set-/190789527097?pt=US_DVD_HD_DVD_Blu_ray&hash=item2c6bf12639. 30.01.2013. või <http://buduaar.ee/Turg/Kuulutused/kuulutus/786151/cd-plaadid-5>. 30.01.2013.

¹⁰¹ Business-to-business (B2B) – juriidiliste isikutevaheline tehing.

¹⁰² Business-To-Consumer (B2C) – juriidilise isiku ja tarbijavaheline tehing.

¹⁰³ Peter Rott. Download of Copyright-Protected Internet Content and the Role of (Consumer) Contract Law. Springer Science + Business Media, LLC. 2008. Internetis: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10603-008-9081-6#>. 10.04.2013.

¹⁰⁴ Samas, vt viide nr 19.

1.5. Lepingu sisu ja teavitamiskohustus

1.5.1. Üldised põhimõtted

Digitaalse infosisu üleandmisel on saaja õigustatud ootuseks saada lepingutingimustele vastav ese.

Selleks, et teha kindlaks mida ja millistel tingimustel üle antakse ning välistada pettus või eksimus tuleks analoogia korras lähtuda Eesti siseriikliku õiguse TsÜS § 95 sätestatud teavitamiskohustusest - asjaolu teisele poolele teatavaks tegemisel, tuleb eelkõige arvestada, kas asjaolu on teisele poolele ilmselt tähtis, millised eriteadmised on pooltel, millised on teise poole mõistlikud võimalused vajalike andmete saamiseks ja kui suured on tema poolt nende andmete saamiseks tehtavad vajalikud kulutused. Siinkohal on tegemist diskretsiooninormiga. Analoozne põhimõte kajastub ka VÕS § 52-62¹⁰⁵ sätestatus¹⁰⁵. Kirjeldatud sätetes puudub viide digitaalsele infosisule relevantse, põhiomaduste tuvastamiseks piisava, informatsiooni avaldamise kohustus.

TKS § 4 lg 2 kohaselt peab kaupleja ja tootja enne kauba omandamist või teenuse osutamist andma tarbijale üksikasjalikku teavet kauba või teenuse omaduste ja kasutamistingimuste ning TKS § 10 kirjeldatud garantii kohta selle olemasolu korral, samuti hinna ja tasumise tingimuste ning lepingu täitmise ja sellest tulenevate õiguste, kohustuste ja vastutuse, sealhulgas kauba või teenuse suhtes pretensiooni esitamise võimaluste kohta, pidades silmas TKS § 4 lõikes 1 sätestatud. Täpsustust vajaks siinkohal kindlasti omaduste kohta teabe avaldamise ulatuse regulatsioon.

EÜM art 13-28 sätestab nõuded teavitamiskohustusele ja kohustuse avaldada tõeseid andmeid. Tarbija õiguste direktiivi art 5 ja 6 sätestavad analoogselt teavitamiskohustust, kuid puudub imperatiivne nõue teavitada digitaalse infosisu koostalitlusvõime, funktsioonide ja põhiomadustest, nagu seda sätestab EÜM art 13 ja 20. Kauplejale on jäetud õigustamatult suur diskretsioonivõimalus, kehtiva regulatsiooni alusel.

EÜM kirjeldatud tõese teabe kättesaadavuse ja avaldamise kohustuslikkuse põhimõtted peaks olema lisaks realiseeritud kehtivas õiguses – teave peab olema tarbijale esitatud või

---

¹⁰⁵ V.a. VÕS § 62 regulatsioon – § 52-61 tarbija kahjuks kõrvalekalduv kokkulepe tühine.

kättesaadavaks tehtud kasutatavat sidevahendit arvestades; esitatud lihtsas ja arusaadavas keeles ning; loetav, kui see on esitatud püsival andmekandjal.

1.5.2. Teavitamiskohustus

Veebikeskkondades müügikuulutusi uurides on väga harvadel juhtudel võimalik, ja sedagi minimaalses ulatuses, tuvastada tehingu tegemise lepingutingimusi. Kuid tarbija huvides on teha valik võimalikult parima toote ja teenuse kasuks. Selleks peab olema teadlik kõigist asjakohastest faktidest. Seega peab tarbijale toote või teenuse kohta esitatud informatsioon nii sisult kui ka ulatuselt vastama teatud kriteeriumidele: teave peab olema äratuntav (*recognizable*), tõene (*correct*), vajalik/kõikehõlmav (*comprehensive*) ja arusaadav (*comprhensible*)¹⁰⁶.

EÜM art 99 lg 1 p (a) on kirjeldatud analoogse nõudena selle koguse, kvaliteedi ja kirjelduse vastavuse informatsiooni avaldamise kohustust lepingutingimustele. Ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes direktiivi 93/13/EMÜ¹⁰⁷ art 2 p (a) ja art 3 loetakse lepingutingimust ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat. Imperatiivne on siinkohal, et art 3 lg 2 kohaselt ei loeta tingimust kunagi eraldi kokkulepituks, kui see on eelnevalt koostatud ning tarbija ei ole seetõttu saanud tingimust sisuliselt mõjutada, eriti eelnevalt koostatud tüüplepingute puhul.

Ebaausate kauplemisvõtete direktiivi 2005/29/EÜ¹⁰⁸ art 6 ja 7 kohaselt on keelatud ja eksitavaks kaubandustavaks tegevus, mis üldise esitusviisi tõttu, petab või tõenäoliselt petab keskmist tarbijat ja jätab välja olulise teabe, mida keskmine tarbija antud olukorras vajab teadliku tehinguotsuse tegemiseks ning seega paneb või tõenäoliselt paneb keskmise tarbija tegema

---

¹⁰⁶ Rauno Ligi. Teavitamiskohustus – tarbija huvide kaitse tagatis Euroopa Ühenduses – Juridica, 2006, nr 8, lk 531.

¹⁰⁷ Euroopa Nõukogu direktiiv 93/13/EMÜ, 5. aprill 1993, ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes – EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29. Muudetud: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/83/EL, 25. oktoober 2011. – ELT L 304, lk 64, 22.11.2011.

¹⁰⁸ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2005/29/EÜ, 11. mai 2005, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv). – ELT L 149, lk 22, 11.06.2005.

tehinguotsust, mida ta muul juhul ei teeks või esitab seda ebaselgelt, arusaamatult, mitmetähenduslikult.

Majandus- ja kutsetegevuses tegutseva isiku olukord ja õigused on analoogsed, kuid erinevus on, et osundatud isikul eeldatakse vajalike otsustusteadmiste olemasolu. Lähtuvalt sellest on ka neile pandud kõrgendatud vastutuse kohustus¹⁰⁹. See aga ei lõpeta ega välista õigustust teada saada enne lepingu sõlmimist vastavasisulist informatsiooni. Kõikidel isikutel peab olema tagatud võimalus pakkumuse alusel tuvastada üheselt, kas täpselt sellist eset ta otsib ja tahab või just selline novaatorlik ese on vajalik saajale. Ainsaks võimaluseks tutvuda üleantava esemega ja seda puudutava informatsiooniga on tutvuda veebikeskkonnas kirjeldatu või viidatuga. Ka väga hästi arendatud ja suure hulga informatsiooniga veebilehtedel ei ole see lihtsasti ja üheselt hoomatav ning on mitteammendav.

Kui näiteks isik soovib osta endale kommunikatsioonivahendit¹¹⁰ (vmt andmekandjat), siis on võimalik tutvuda toote üldandmete, tehniliste andmete, kokkusobivate toodete ja kasutajate arvamustega. Faktiliselt on see teave mitteammendav ja annab ülevaate parimal juhul ainult eseme füüsilistest parameetritest (ka seda väga üldsõnaliselt). Esemefunktsioneerimiseks vajalikuks operatsioonisüsteemiks antud juhul on märgitud kindel toode. Mis liiki digitaalse infosisuga on tegemist ja mis on selle põhiomadused, pole avaldatud. Puudu on ka viited vastava lisainformatsiooni hankimiseks. Eeldades, et on olemas digitaalse infosisu tootja koduleht ja soovijal on mõistlike vahenditega võimalus tutvuda asjaomase informatsiooniga, siis on antus¹¹¹ väga napilt ning üldsõnaliselt, koos illustreerivate fotodega, kirjeldatud millise tootega tegemist. Võimalik on üldsõnaliselt tuvastada või mida on uut digitaalse infosisu järgmisel versioonil, kuid mida täpselt kujutab ennast müügil oleva eseme installeeritud toode ja selle olemus, pole tuvastatav.

---

¹⁰⁹ Nt VÕS § 219 lg 1 kirjeldatult – ostja peab kauba üle vaatama või üle vaadata laskma (eriteadmisi omaval isikul, kui need ostjal endal puuduvad)

¹¹⁰ Juhusliku valiku tulemusena osutus näitlikuks tooteks telefon Samsung Galaxy S III Mini GT-i8190. Internetis: [https://pood.elion.ee/productInfo/29/mobiiltelefon-samsung-galaxy-s-iii-mini-gt-i8190-\(sinine\)/GT-I8190MBASEB](https://pood.elion.ee/productInfo/29/mobiiltelefon-samsung-galaxy-s-iii-mini-gt-i8190-(sinine)/GT-I8190MBASEB). 01.02.2013.a.

¹¹¹ Nt Android. Internetis: www.android.com. 01.02.2013.a.

Paljudel juhtudel on kirjeldatud ka, et soovi korral saab lisada eseme tarkvarale lisasid nn „app“-se¹¹², kuid nende uurimisel selgub, et need ei sobigi iga tarkvara¹¹³ ja –versiooniga ning kaugeltki mitte iga andmekandjaga¹¹⁴. Millised millised tooted on välistatud andmekandjatena, pole tuvastatav täies mahus. Seetõttu ei ole teada saaja õiguste sfäär ja avaldatud informatsioon puudulik ning sisulise iseloomuta. Analoogselt on viidatud eseme digitaalse infosisu erinevatele versioonidele, kui funktsionaalse kasutuse aluseks olevale operatsioonisüsteemide platvormile, kuid ei välistata ka teiste analoogide kasutamist. Jääb selgusetuks, millistel tingimustel *app* töötab ja kas konkreetse tootega on seda üldse võimalik kasutada ning mida täpsemalt endas kätkeb *app*.

Ajakirja „Digi“ peatoimetaja Henrik Roonemaa sõnul¹¹⁵ puutuvad nad järjest enam ajakirjas kokku lugejate küsimustega, mida oma uue nutitelefoniga pihta hakata.

Ajakirja Digi ja Elisa koostööna on jõudnud tarbijateni esimene eestikeelne juhendmaterjal „Androidi käsiraamat 2012“, mida on võimalik soetada raamatukauplustest¹¹⁶. Antud käitumine on tervitatav ja tarbija jaoks kasulik, kuid viitamine hädavajaliku relevantse info saamise võimalusele, mille kättesaamiseks tuleb teha lisakulutusi, ei saa lugeda teavitamiskohustuse

---

¹¹² *App* – lühend sõnast *application* ehk lisa.

¹¹³ Nt Töölauavidinad. Internetis: <http://windows.microsoft.com/et-EE/windows/downloads/personalize/gadgets>. 10.04.2013.

¹¹⁴ Nt. Total Recall. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.killermobile.totalrecall.market&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5raWxsZXJtb2JpbGUudG90YWxyZWZhbnBwY2V0Ii0. 10.04.2013.

¹¹⁵ Elisa veebilehe uudiste artikkel. Ajakiri Digi ja Elisa õpetavad nutitelefoni kasutama. Henrik Roonemaa: „*See, et moodne telefon on suure puutetundliku ekraaniga, on inimestel küll selge, kuid tihti sellega asi ka piirdub. Nad on küll kusagilt kuulnud, et nutitelefoniga saab kasutada sotsiaalvõrgustikke, käia pangas, tasuta senisest mugavamalt parkimise eest, osta lennupileteid, broneerida hotellis kohti, et seda saab ühendada arvuti ja teleriga, et sellest saab teha oma isikliku assistendi, et selle abil saab jälgida oma lapse liikumist kooli ja kodu vahel, aga nad ei tea, kuidas seda teha,*“ tõdes Henrik Roonemaa. „*Veelgi enam, keskmine kasutaja ei tea tegelikult päris täpselt, mis asi on „app“, kust ja kuidas seda saada või osta ja kuidas neid kasutada.*“ 27.07.2012. Internetis: <https://www.elisa.ee/et/Eraklient/Firmast/Uudised/614/ajakiri-digi-ja-elisa-opetavad-nutitelefoni-kasutama/>. 01.02.2013.a.

¹¹⁶ Samas – „*Elisa annab Androidi käsiraamatu tasuta kaasa klientidele, kes soetavad endale nutitelefoni „Elisa soovitab“ mudelite valikust. Ülejäänud Elisa kliendid saavad väljaande osta poole hinnaga ning teistel huvilistel on võimalik raamat Elisa esindusest soetada täishinnaga.*“

täitmiseks ebaausate kauplemisvõtete direktiivi 2005/29/EÜ, tarbija õiguste direktiivi ja TKS § 6 tähenduses.

Õigusliku alusega ja keelatud on toote müük, millele antakse kaasa (iseloostustav)info, kuid eelnevalt tutvuda sellega pole võimalik. Antud küsimusele peaks olema lahendusena vähem koormavam vastus ja ligipääs andmetele lihtsustatud korras kõikidele osapooltele, nt tutvustava õppevideo näol. Peaks olema visuaalselt võimalik tajuda, millega on tegu ja millised kasutusomadused või -võimalused on tootel. Toode illustreeriv foto, millel ei ole tuvastatav üski eseme talitlusvõime on kindlasti ebapiisav hindamaks selle kasulikkust. Analoogete videomaterjale on olemas veebis¹¹⁷, kuid nende valmistajateks on enamuses eraisikutest entusiastid, mitte tootjad või edasimüüjad, kelle kohus on motiveeritud mahus teavet avaldada, samas on ka väheseid erandeid¹¹⁸.

Kuna puudub võimalus tuvastada, millise tootega täpselt tegu ja mida see võimaldab, siis tegelikkuses välistatakse analoogete toodete puhul ostjal eelnevalt võrdlevalt analüüsida – milline funktsioone ja põhiomadusi võimaldab digitaalne infosisu saajale sobivaimaks lahenduseks on ning milliseid parameetreid saab realiseerida. Seetõttu ei ole digitaalse infosisu saajal võimalik hinnata, kas toode vastab lepingutingimustele ja kasutada seda teavet õiguskatsevahendi kasutamise eeldusena – ebaausate kauplemisvõtete direktiivi 2005/29/EÜ (art 6 ja 7), tarbija õiguste direktiivi (art 5 ja 6), TKS § 4 lg 2 ja § 6 ning VÕS § 54 ja § 217 lähtuvalt.

Tehingu tegemise eelduseks on toote saaja kindel arusaam mida ja mis tingimustel ta endale hangib.

Ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes direktiivi 93/13/EMÜ art 3 lg 2 järgi loetakse lepingutingimust ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsus esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat. Ebaausate kauplemisvõtete direktiivi 2005/29/EÜ art 6 ja 7 kohaselt on keelatud tegevus, mis petab keskmist tarbijat ja jätab välja olulise teabe, mida keskmine tarbija antud olukorras vajab teadliku tehinguotsuse tegemiseks, mida ta muul juhul ei teeks või esitab seda ebaselgelt, arusaamatult, mitmetähenduslikult. Tarbija õiguste direktiivi art 5 ja 6 peavad

---

¹¹⁷Näiteks video tahvelarvuti kohta. Internetis: <http://www.youtube.com/watch?v=rDDIUJufBDw>. 02.02.2013.

¹¹⁸ Nt tootja STEINBERG veebilehel, toote CUBASE tutvustus. Internetis: <http://www.steinberg.net/en/products/cubase/start.html>. 02.02.2013.

olema tarbijale enne lepinguga sidumist tehtud teatavaks asjaomane oluline teave, kui selline teave ei ole kontekstist niigi selge. EÜM art 13-28 sätestab nõuded teavitamiskohustusele, siinkohal art 13 ja 20 sellekohase imperatiivse kohustuse avaldada tõeseid andmeid.

Siseriikliku õiguse kohaselt peab antud teave olema kättesaadav enne tehingu tegemist või lepingu sõlmimist, TKS § 4-8 ja VÕS § 14.

Kuulutust internetis lugedes, millega pakkuja pakub võimalust saada digitaalset infosisu, saab lugeda pakkumuseks VÕS § 16 lg 1 ja 3 mõistes. Soovijal on seega võimalus omandada midagi kaupleja kuulutusest lähtuvalt. TKS § 14 kohaselt peab sidevahendi abil sõlmitud lepingu sõlmimine toimuma VÕS § 52-62¹ kohaselt. Nimetatud sätted ei kohaldu mitte ainult B2C sõlmitavatele kokkulepetele vaid ka B2B (VÕS § 62¹) kokkulepetele. Seega viitab TKS ja VÕS selgesõnaliselt, et hoolimata tarbija erilisele staatusele õigusaktides on samal määral kaitstud ka ettevõtjate huvid ja nende tingimustega arvestamine on kohustuslik.

VÕS § 16 lg 3 kohaselt on võimalik liigitada internetis olevat müügikuulutust mitte pakkumuseks, vaid ettepanekuks esitada pakkumus. Sellist eristamist on võimalik praktikas kohata ainult juhtudel, kus on tegemist nn oksjoni tüüpi müügikuulutusega. Soovijatel on siis võimalus teha oma hinnapakumine ja valida tarnimis- ja makseviis, kuid teisi parameetreid lepingu sõlmimiseks reeglina muuta ei saa. Seega on nimetatud eristamine vajalik, kuid praktikas ebaoluline ja vähetähtis asjaolu lepingutingimuste kohaldumise osas, sest ostja valikuvabadus on piiratud. Määravaks otsuse langetamisel on siiski pakkumuse objekt ja selle omadused saaja tahteavalduse kujunemisel – *„kas see on see ese, mida tahan ja vajan“* – ning otsustamiskriteeriumiks on saadaolev info eseme kohta.

Ostja otsustab eseme soetamise kasuks saadaoleva info põhjal, mistahes vormis ja kujul, ning lähtudes eeldusest, et kaupleja seadusest tulenevale kohustusele avaldada piisav tõene info eseme kohta on piisav, teeb oma otsuse tehingu sõlmimiseks. Johtuvalt on lepingu sõlmimise eelduseks info küllaldasus ja tõepärasus ning usaldatavus, mis saab lahutamatuks osaks lepinguks, millele saaja võib hilisemalt tugineda, kui eseme mittevastavusele lepingutingimustega. Eseme saajal tekib usaldusttekitav ettekujutus saadavast ning seetõttu ka teadlik soov see endale soetada.

Kui info on ebapiisavalt või ebakorrektselt avaldatud, siis võib tekkida huvide kollisioon ja õiguste kumulatiivsus. Kaupleja võib alati esitada vastuväite – ei ole mõistlik eeldada, et ma peaksin vastavaid asjaolusid avaldama. Tarbija õiguste direktiivi art 5 ja 6 kohaselt peab vastava teabe avaldama, kui see on asjakohane. Milline teave on asjakohane, ei ole üheselt sätestatud, sest

vastavad täpsed nõuded ja juhendid puuduvad. Kuid siiski see ei välista õiguskaitsevahendite kohaldamist pakkuja suhtes usaldusvastusest¹¹⁹ lähtuvalt.

Urmas Volens on oma väitekirjas kirjutanud¹²⁰: „*Usalduskoosseisuks peetakse isiku igasuguseid avaldusi ja käitumist, mis on teisele isikule loonud põhjendatud usalduse mingi tegelikkuses mitteeksisteeriva õigusliku või faktilise olukorra olemasolust. Usalduskoosseisu elementideks on tegelikkuses mitteeksisteeriva õigusliku või faktilise olukorra näivuse tekkimine ja selle põhjuslik seos isiku avalduse või muu käitumisega.*“ Seega on võimalik, et ese ei vasta lepingutingimustele kuna toote saajat on eksitatud ebaõigete või puudulike andmete avaldamisega tegelike asjaolude kohta.

VÕS § 217 lg 1 kohaselt peab ostjale üleantav asi vastama lepingutingimustele, eelkõige koguse, kvaliteedi, kirjelduse ja pakendi osas, mh ka asja juurde kuuluvad dokumendid.

Kahjuks ei ole kaugmüügi puhul sageli tuvastatav, mida müügi pakend täpsemalt sisaldab. Näitena võib siinkohal tuua analoogsed müügikuulutused Elioni¹²¹ ja Tele2¹²² veebipoest. Ainult ühel müügikuulutusel on märgitud müügi pakendi sisu ja mis sinna kuulub. Mõlemal juhul aga jääb selgusetuks, kas telefoniga saab kaasa ka aku ja laadija või ainult laadija adapteri. Samuti ei ole märgitud kasutusjuhendit müügi pakendi sisuna ja kas seadmele antakse tasuta kaasa tarkvara või peab selle kusagilt eraldi soetama. Seega soetades antud seadme kulutate mitusada eurot ja saate vastu asja millega pole midagi peale hakata, kui soovite seda kasutada muuks otstarbeks, kui iluasjana.

Vastavalt EÜM art 100 punktides (c), (f) ja (g) sätestatule peab toode olema samade omadustega ja talitusvõimega mida müüja näidisena esitles ja antud üle koos tarvikute, paigaldusjuhiste või muude juhistega, mille saamist ostja võib eeldada.

Probleemne on see, et mis on see õiguslik alus, millele ostja tugineb oma eeldusel. Näitena toodud müügikuulutustes on selgelt kirjas, mida müüakse. Kui ostja saab enda valdusesse

---

¹¹⁹ Urmas Volens. Usaldusvastutus, kui iseseisev vastutussüsteem ja selle avaldumisvormid. Tartu 2011. Internetis: <http://www.sorainen.com/UserFiles/File/Publications/ulevaade.Usaldusvastutus-kui-iseseisev-vastututs-susteem-ja-selle-avaldumisvormid.2011-04-29.est.pdf>. 02.03.2013.

¹²⁰ Samas, lk 368.

¹²¹ HTC ONE S. Internetis: [https://pood.elion.ee/productInfo/29/mobiiltelefon-htc-one-s-\(must\)/99HSB034-00](https://pood.elion.ee/productInfo/29/mobiiltelefon-htc-one-s-(must)/99HSB034-00). 31.10.2012.

¹²² HTC ONE S. Internetis: <https://pood.tele2.ee/et/product/htc-one-s>. 31.10.2012.

müügilepingu sõlmimise tulemusena eseme koos kõikide vajalike lisadega, mis on tarvilikud eseme nutitelefonina funktsioneerimiseks, siis võib üllatus olla dualistlik – sain loodetust rohkem või vähem kasu. Suurema kasu saamisel pole probleemi, kuid vaidlustada vähema kasu saamist on perspektiivitu ning ainetu. Müüja saab alati väita, et kõik info, mis on müügikuulutuses vastab tõele ja ostjale sai tarnitud kirjeldusele vastav ese. Mõlemal juhul aga ei vasta digitaalne infosisu lepingutingimustele, sest selle täpne olemasolu ei ole märgitud müügikuulutuses ja ostja ei saa tugineda infosisu vastavusele või mittevastavusele lepingutingimustega.

Faktilistes oludes ei ole see antud juhul müüja eesmärk, soovitakse müüa ikkagi kõikide funktsioonidega talitlusvõimeline seade, ja tähendab, et müügikuulutuses on avaldatud ostjat rängalt eksitav informatsioon.

VÕS, TKS, EÜM ja tarbija õiguste direktiivi kohaselt on avaldatav tõene teave lepingu eseme kohta imperatiivne eeldus lepingu sõlmimiseks ning antu ja eelkirjeldatu tõttu muutub kogu avaldatud info lõpptulemusena lepingu lahutamatuks osaks, millele tuginedes on võimalik pooltel kasutada õiguskaitsevahendeid, muuhulgas ka usaldusvastutusest tulenevaid.

Puudulikult on kehtivas õiguses reguleeritud kauplejapoolse teabe avaldamise kohustuse ulatus ja imperatiivsus, mille tõttu digitaalse infosisu saajal ei ole võimalik hinnata lepingu sõlmimise hetkel, mida ta tegelikkuses tehingu tulemusena saab enda valdusesse.

2. Digitaalse infosisu põhiomaduste ja seotud omaduste vastavus lepingutingimustele

2.1. Põhiomadused

2.1.1. Põhiomaduste üldine mõiste

VÕS § 77 lg 2 kohaselt peab, liigitunnustega asi olema vähemalt keskmise kvaliteediga (analoog EÜM art 99 lg 1 p (a)-ga). Järelikult peab olema võimalik tuvastada mida tähendab digitaalse infosisu keskmine kvaliteet. Seadus digitaalse infosisu keskmise kvaliteedi nõudeid ei sätesta, samuti puudub kohtupraktika, mis digitaalse infosisu keskmise kvaliteedi kriteeriumid sõnastaks¹²³.

Eelkõige saab keskmise kvaliteedi määramise aluseks olla info, mis kajastab digitaalse infosisu täpseid parameetreid (sh kvaliteedi taset), milliseid versiooniuuendusi ja rakendusi on võimalik sellele lisada ning mida need uuendused ja rakendused täpsemalt võimaldavad. Digitaalne infosisu peaks vastavuse testi alusel sobima tavaliseks otstarbeks, mida tarbija eeldab selle olevat¹²⁴. Läbiviidud empiirilise uuringu kohaselt¹²⁵ on tavalisteks kaebused digitaalse infosisu madala või ebastandardse kvaliteedi üle¹²⁶, mille nn standardit ei ole määratletud. Direktiivi 2009/24/EÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta preambuli p-s 10¹²⁷ on selgitatud, mida

---

¹²³ Riigikohtu praktikast on võimalik tuletada, milline peab olema keskmine kvaliteet, kuid milliste parameetrite järgi seda tuvastada puudub info, nt – olema töökorras ja vastama ohutusnõuetele; vastama elementaarsetele kasutuseks sobilikele tingimustele; olema sihtotstarbeliselt kasutatav, mis vastab tavalise kasutamise eesmärgile. Vt keskmise kvaliteedi mõiste sisustamise kohta: RKTsKo 19.11.2012, nr 3-2-1-129-12; RKTsKo 28.03.2011, nr 3-2-1-180-10; RKTsKo 25.10.2004, nr 3-2-1-115-04; RKTsKo 28.10.2008, nr 3-2-1-80-08; RKTsKo 20.03.2012, nr 3-2-1-5-12.

¹²⁴ M. B.M. Loos ja Chantal Mak, lk 12.

¹²⁵ Vt lisa 1 ja 2.

¹²⁶ Europe Economics, Digital content services for consumers: assessment of problems experienced by consumers (Lot 1), Report 4: Final Report, London: 2011, lk 82 jj. Internetis: http://www.europe-economics.com/publications/eahc_final_report+_appendices.pdf. 16.04.2013.

¹²⁷ Arvutiprogramm peab suhtlema ja toimima koos muude arvutisüsteemi osadega ja kasutajatega ning see eeldab loogilist ja vajaduse korral ka füüsilist vastastikust sidumist ja interaktsiooni, et tarkvara ja riistvara kõik osad funktsioneeriksid ülejäänud tarkvara ja riistvaraga ning toimiksid kasutajate käes selliselt, nagu see on kavandatud. Programmi osi, mis võimaldavad sellist vastastikust sidumist ja suhtlust tarkvara ja riistvara elementide vahel, nimetatakse tavaliselt liidesteks. Funktsionaalset vastastikust sidumist ja interaktsiooni nimetatakse tavaliselt koostalitlusvõimeks; sellist koostalitlusvõimet võib defineerida kui võimet vahetada teavet ja kasutada vastastikku teavet, mida on vahetatud.

tähendab arvutiprogrammi funktsionaalsus ja koostalitlusvõime, kuid see selgitus on autori arvates täpsete põhiomaduste tuvastamiseks puudulik, ebapiisav. Muude parameetrite ja muu digitaalse infosisu puudutav põhiomaduste tuvastamise regulatsioon puudub.

Digitaalse infosisu mõiste ja selle võimalusi ning kasutamiseesmärki ehk põhiomadusi võib leida veebis avaldatud selgitustest¹²⁸, mida kasutatakse arvuti kasutamise õpetamisel. Nende selgituste põhjal **arvuti** (*computer*) või muu analoogne andmekandja (telefon, meediamängija jmt) koosneb füüsilistest seadmetest, mis tagavad seadme füüsilise talitluse ehk **riistvara** (*hardware*) ja programmidest, mis juhivad nende füüsiliste seadmete tööd ehk **tarkvara** (*software*). Tähtsaks andmekandjate osaks on tarkvara, st programmid andmekandja mälus, mille abil saame seda kasutada. Tarkvara jaguneb kaheks: **süsteemitarkvara** (*system software*) ja **rakendustarkvara** (*application software*). Süsteemitarkvara ülesandeks on andmekandja riistvara ja rakendusprogrammide vahelise koostöö organiseerimine. Süsteemitarkvara tähtsaim komponent on **operatsioonisüsteem** (*operating system*). On olemas mitmeid erinevaid operatsioonisüsteeme (UNIX, SOLARIS, VMS, DOS, OS/2, WINDOWS, LINUX, ANDROID, iOS jne.). **Rakendustarkvaraks** on programmid, millega tavakasutaja tegeleb. Näiteks tekstitoimetid, tabelarvutusprogrammid, andmebaasisüsteemid, joonistamisprogrammid, meediamängijad, graafika töötlus jne.

Lisaks on digitaalseks infosisuks ka muud andmed – graafika, muusika, andmebaasid, tekstid jmt – mille põhiomaduseks on see, et neid oleks võimalik olemasoleva või soetatava tark- ja riistvaraga sihtotstarbeliselt kasutada.

Digitaalne infosisu peab vastama mingitele omadustele, mida tarbija enda jaoks oluliseks peab. ISO 9000 järgi on kvaliteet toote või teenuse omaduste kogum, mis võimaldavad sõnastatud või eeldatud vajaduste täitmist. Seega võib öelda, et kvaliteet on vastavus nõudmistele. Kuna nõudmisi on erinevaid võib ka tootel olla mitu kvaliteeti või kvaliteeti mitmes mõttes¹²⁹. Seetõttu on oluline, et digitaalse infosisu valimisel oleks tuvastatav kogu vajalik informatsioon, mida

---

¹²⁸ Vt nt Arvutiga seotud põhimõisted. Internetis: <http://kodu.ut.ee/~marinai/Praktikumid/W95/arvutist.html>. 11.02.2013. ja Arvuti algõpe. Internetis: http://suuredkooli.blogspot.com/p/oppematerjalid_13.html. 29.04.2013.

¹²⁹ Jaak Tepandi. Tarkvara kvaliteet ja standardid. Tallinn 1994. Intenetis: http://www.lap.ttu.ee/erki/failid/konspekt/tarkvara_kvaliteet_ja_standardid_idx5721/idx5721_konspekt.pdf. 11.02.2013

soovija peab oluliseks, et toote põhiomadusi tuvastada. Professor Jaak Tepandi¹³⁰ on selgitanud, et me kasutame iga päev süsteeme, mille üks komponent on tarkvara. Mõnikord oleneb sellest meie sissetulek, kui kasutame tarkvaravahendeid tööks või müüme tarkvara, meie vara pangas või elu lennureisil. Oluline on, et tarkvara töötab. Töökindluse tõstmise üks võimalusi on kvaliteedijuhtimine. Väga lühidalt on kvaliteet vastavus nõuetele. Keerukate toodete puhul saab vastavust hinnata, võttes arvesse kogu toote loomise protsessi. Kvaliteet seob **toote**, **nõuded** tootele ja tootmise **protsessi**. Seega võib öelda, et kvaliteet on toote/teenuse, nõuete ja protsessi vaheline suhe ning oluline on kasutaja- ja tootjavaheline tagasiside andmine ning saamine.

Vastavalt EÜM eelnõu selgitustele p 18 (lk 19) ei anta digitaalset infosisu sageli üle tasuta eest, vaid koos eraldi makstud kaupade ja teenustega, millega kaasneb mitterahaline tasu, nagu juurdepääsu andmine isikuandmetele, või turundusstrateegia raames tasuta, kuna eeldatakse, et tarbija ostab hiljem täiendavat digitaalset infosisu või asjaomaseid keerukamaid tooteid. Võttes arvesse seda eripärast turustruktuuri ja asjaolu, et digitaalse infosisu puudused võivad kahjustada tarbija majanduslikke huve sõltumata üleandmise tingimustest, ei tohiks Euroopa ühise müügiõiguse normistiku kohaldamise võimalus sõltuda sellest, kas digitaalse infosisu eest on makstud.

Antud põhimõtte peaks olema kohaldatud ka kehtivas õiguses – õigusliku normistiku kohaldamine peaks olema võimalik, sõltumata sellest, kas digitaalne infosisu antakse üle tasuta või tasuta eest.

Seega digitaalse infosisu **põhiomadus** on – digitaalsete andmete või seda sisaldava andmekandja funktsioneerimine tõrgeteta koos oma riist- ja tarkvaraga ning rakendustega, mis on saaja jaoks vajalikud või sobilikud ning nõutava kvaliteediga eesmärgipäraseks kasutamiseks sõltumata sellest, kas infosisu on üle antud tasuta eest või tasuta.

2.1.2. Digitaalse infosisu kasutajatugi ja selle õiguslik olemus

Digitaalsele infosisule peab olema kättesaadav tootjapoolne kasutajatugi, mis lahendab probleemid kiiresti, annab töö käigus tekkinud küsimustele asjalikud vastused. See on tugisüsteem, mis võimaldab suhelda digitaalse infosisu tootja või müüjaga veebis digitaalse

---

¹³⁰Samas.

infosisu eesmärgipäraseks kasutamiseks vajalike küsimuste ja probleemidele vastuste saamiseks ning lahendamiseks¹³¹. Toote kasutaja ei pea olema eriteadmistega selle valmistamise või tehnoloogilise protsessi iseärasuste probleemide lahendamiseks¹³². Tootja kohustuseks on lasta käibele toode, mis vastab saaja ootustele ning võimaldab seda eesmärgipäraselt kasutada ning tõrgete esinemisel saada abi nende kõrvaldamiseks. Abi siinkohal ei pea olema alati tasuta, erandiks on loomulikult toote garantiist tulenevad õigused.

Kasutajatoe poole pöördudes on oluline, et soovitatav teave peab olema üheselt mõistetav mõlemale osapoolale¹³³. Antu eelduseks on digitaalse infosisuga seonduvate terminite ühetaoline kasutus. Vastupidine tekitab segadust ja ei võimalda efektiivset õiguste ja kohustuste teostamist. Üheks oluliseks informatsiooniks on kõik digitaalse infosisu muudatuste või parendustega seonduv. Relevantne on rõhutada, et eristama peab digitaalse infosisu juures mõisteid *update* (uuendama) ja *refresh*¹³⁴ (värskendama). Arvutikasutaja sõnastik (AKS)¹³⁵ pakub välja tõlke:

- 1) **update** v värskendama – (1) andmeid, nt muudetud kirjeid, faili salvestama (2) tarkvara uuema redaktsiooni vastu vahetama;
- 2) **refresh** värskendus – sh: (1) kujutise korduv laotus ekraanile (2) dünaamilise muutmälu sisu korduv regenereerimine.

Kui mõlemad terminid on inglise keeles rangelt eristatud, siis eesti keeles tähendavad nad väliselt ühte ja sama, kuid sisuliselt erinevad kardinaalselt ja seetõttu eksitavad. Näitena võib tuua olukorra, kus praktikas Windows pakub tarkvara kasutajatele *update*¹³⁶ (uuendust), kuid nt Android pakub kasutajale „värskendust“. Androidi puhul on tegemist kasutaja eksitamisega, sest *update* ja *refresh* ei ole sünonüümid ja pakuvad oma olemuselt kasutajale väga erinevaid hüvesid. Seetõttu on võimalik, et kasutaja, kellele pakutakse värskendust, võib aru saada, et tema andmed on vigased ning kasutajatoe süsteem pakub vea kõrvaldamiseks andmed taastada, selle asemel

---

¹³¹ Vastava kohustuse sätestab TKS § 4 lg-d 1-3 – tarbijal on õigus saada üksikasjalikku teavet kauba või teenuse kohta enne ja pärast tehingu sõlmimist.

¹³² Analoogselt TKS § 6 sätestatud teabe avaldamise kohustus tarbijale.

¹³³ Analoogselt nt tarbija õiguste direktiivi art 5 lg 1 sätestatud nõudega.

¹³⁴ **Refreshing** – *Copying information content from one storage media to the same storage media*. Allikas: Introduction - Definitions and Concepts. Internetis: <http://www.dpconline.org/advice/preservationhandbook/introduction/definitions-and-concepts>. 25.02.2013.

¹³⁵ Keeleveeb. Internetis: www.keelevaab.ee

¹³⁶ Terminit ei ole Windowsi poolt eestikeelseks tõlgitud.

saab ta aga hoopis uuendused, mida ta ei soovinud või vastupidiselt. Tagajärjeks võib olla tarkvara või riistvara kasutuskõlbmatuks muutumine, varaline kahju.

Ka e-teatmik¹³⁷ pakub sõna *update* vasteks: **värskendama**, **värskendus** – andmete või tarkvara värskendamine tähendab nende osalist või täielikku asendamist uuemate andmete või tarkvaraga.

Antud vastes on lingvistiline loogikaviga – värskendus ei saa olla samaaegselt ka uuendus (*refresh vs update*). Seetõttu on eelkirjeldatu rängalt eksitav informatsioon.

Värskendamine tähendab seega, et kopeeritakse üks ja sama andmetekogum, ühelt meediakandjalt teisele meediakandjale või nn pilvest¹³⁸ meediakandjale. Siinjuures ei muudeta värskendatavate andmete juures mitte midagi, st eelnev ja värskendatud versioon andmetest ei erine üksteisest, vaid taastatakse andmete algne seisund ehk taastatakse puuduvad/kadunud või vigased andmed. **Uuendamine**¹³⁹ tähendab, et andmetesse viiakse sisse parendusi ja uuendusi, mis tagavad digitaalse infosu sujuva ja tõrgeteta töö iseendas või muu riist- ja tarkvaraga. Seega lisatakse andmetele midagi ja täiendatakse neid parema funktsioneerimise või ühildumise eesmärgil.

Oluliseks terminiks on lisaks *upgrade*, mis AKS tõlke kohaselt tähendab: täiendama - toote võimalusi avardama, sh tarkvaras üle minema võimsamale versioonile. Inglise keeles on ka see termin rangelt eristatud kahest eelnevast ja ei ole korrektse tõlkena sünonüüm „täiendusele“ vaid tähendab konkreetselt – eraldiseisvat tarkvara (lisa)toodet, mille abil on võimalik üle minna tarkvara võimsamale versioonile. *Upgrade* tulemusena muutub tarkvara täiesti ja erineb eelnenud versioonist oluliselt nii visuaalselt kui ka sisuliselt.

Seega oleks korrektne tõlge ja terminikasutus digitaalse infosu kasutajale järgmine:

- Refresh – värskendus;
- Update – uuendus;
- Upgrade – versiooniuuendus.

Tänu eksitavale tõlkele erialasõnastikes, mis kandub edasi praktikasse, on digitaalset infosu puudutav informatsioon sageli kasutajat eksitav ja valeandmeid sisaldav. Pooltevahelise vaidluse korral tekib digitaalse infosu lepingutingimustele vastavuse kontrollimisel vajadus lepingut ja

¹³⁷ E-teatmik. Internetis: <http://vallaste.ee/index.htm>. 10.03.2013.

¹³⁸ Vt allpool pilveteenuste kohta – ptk 2.1.4.

¹³⁹ Software update, upgrade--what's the difference? Internetis: <http://support.apple.com/kb/HT1444>. 25.02.2013.

selles kasutatud termineid tõlgendada ning tehingu tõlgendamisel tuleb nii VÕS § 29 lg 1 kui ka TsÜS § 75 lg 1 järgi püüda selgeks teha tehingu teinud isikute ühine tegelik tahe¹⁴⁰, mis keskmise mõistliku inimese arusaama kriteeriumist lähtuvalt, antud juhul, on äärmiselt problemaatiline.

2.1.3. Versiooniuuendused

2.1.3.1. Tarkvara

Keskmisele tavapärasele kasutajale arusaadavana on versiooniuuendusi (*updates*) vajalik kasutada digitaalset infosisu parima ühildumise tagamiseks riist- ja/või tarkvaraga, mis on juba olemas. See tähendab, et kõige uuemad ja paremad toote võimalused on alati kättesaadavad. Näiteks GPS tarkvara müüja ALK Technologies¹⁴¹ toote tutvustuse lehel¹⁴² on väga hästi, ühemõtteliselt ja arusaadavalt kirjeldatud, millega on tegu ja milleks ning kuidas seda kasutada. Informatsioon uuenduste suhtes aga on puudulik, st kodulehelt selgub, et kaardiuuendusi (st uuemaid ja täpsemaid) saab osta, kuid puudub teave niisuguste võimaluste kohta nagu uuendused kaartidele seoses muudatustega liikluskorralduses, infoga huvipunktide (POI¹⁴³) või kiirusekaamerate kohta jmt. See info ei oma aga mingit seost kaardil oleva tänavate kulgemise või nende nimetustega. Põhjaliku otsingu tulemusena on tuvastatav hoopis teiselt veebilehelt¹⁴⁴, et Android operatsioonisüsteemile mõeldud *apps* „Copilot Live Premium`ga“ saab kaasa eluaegse õiguse tasuta uuendada kiirusekaamerate informatsiooni. Kas selline õigus kaasneb ka teistele operatsioonisüsteemidele mõeldud tarkvara puhul, jääb antud olukorras selgusetuks.

---

¹⁴⁰ Kindlale isikule tehtud tahteavaldust tuleb tõlgendada vastavalt tahteavalduse tegija tahtele, kui tahteavalduse saaja seda tahet teadis või pidi teadma ja püüda selgeks teha tehingu teinud isikute ühine tegelik tahe. Kui tahteavalduse saaja tahteavalduse tegija tegelikku tahet ei teadnud ega pidanudki teadma, tuleb tahteavaldust tõlgendada nii, nagu tahteavalduse saajaga sarnane mõistlik isik seda samadel asjaoludel mõistma pidi.

Tehingu tõlgendamise kohta vt lisaks nt: RKTsKo 30.04.2013, nr 3-2-1-41-13; RKTsKo 03.10.2012, nr 3-2-1-94-10; RKTsKo 30.03.2013, nr 3-2-1-30-12; RKTsKo 21.02.2013, nr 3-2-1-171-11.

¹⁴¹ About CoPilot Live/ALK. Internetis: <http://copilotlive.com/uk/about.asp>. 15.02.2013.

¹⁴² CoPilot Live v8 for Windows Mobile. Internetis: <http://copilotlive.com/uk/personal/winMobile.asp>. 15.02.2013.

¹⁴³ Inglise keeles – *Points of interest*.

¹⁴⁴ Kirjeldus. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.alk.copilot.eumarket.Premium&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5hbGsuY29waWxvdC5ldW1hcmtldC5wcmVtaXVtZXVwYW4iXQ. 15.02.2013.

Lisanäitena saab tuua digitaalallkirjastatud dokumentide haldamise Android süsteemis. Google Play¹⁴⁵ keskkonnas on saadav *DigiDoc* rakendus, mis võimaldab hallata digitaalselt allkirjastatud dokumente. Millistel tingimustel uuendused on saadaval või millisel moel aga saab anda selle rakenduse kaasabil digitaalset allkirja ei ole võimalik tuvastada, kas ID kaardiga või mobiil ID-ga, see keskkonnas avaldatud infost ei selgu. Olulisim erinevus seisneb selles, et „mobiil ID“ on tasuline teenus¹⁴⁶ ning see asjaolu ei ole tuvastav Google Play veebilehelt, puuduvad ka asjaomased viited ja soovitava teabe saamine nõuab põhjalikumalt rakenduse analüüsi. Selgitust antud olukorrale ei anna ka siinkohal Sertifitseerimiskeskuse avaldatud info¹⁴⁷. Teabe otsimine ja hankimine ei ole tarbija ega otseselt kaupleja kohus, vaid selle avaldamine kõikidele osapooltele on toote tootja kohus.

Esineb olukordi, kus ei ole võimalik tuvastada, kas tegemist on sama tootega või lihtsalt samanimelise tootega, millel on kardinaalselt erinevad tooteomadused. Windows operatsioonisüsteemi kasutatavatele mobiiltelefonidele on välja töötatud rakendus „*Auto Call Recorder*“¹⁴⁸. Täpselt sama nimetusega toode on ka Google Play leheküljelt leitav¹⁴⁹. Esiatsel vaatlusel ei suuda mingit erinevust tuvastada, kuid juhusliku otsingu tulemusena on tuvastatav asjaolu, et Android süsteemidele analoogselt loodud või loodavad rakendused omavad olulist erinevust Windows platvormile võimaldatavast. Selgub, et *Bluetooth*¹⁵⁰ või „käed

---

¹⁴⁵ Android süsteemi *apps* de ja rakenduste keskus. Internetis:

https://play.google.com/store/apps/details?id=ee.fm.adigidoc&feature=also_installed#?t=W251bGwsMSwxLDEwN CwiZWUuZm0uYWwRZ2lkY2MiXQ. 11.02.2013.

¹⁴⁶ Politsei- ja Piirivalveamet hakkab välja andma mobiil-ID vormis digitaalset isikutunnistust. 23.01.2011. Internetis: <http://www.id.ee/index.php?id=30217&read=30028>. 11.02.2013.

¹⁴⁷ Digiallkirja saab nüüd anda ka Androidiga nutitefonis ja tahvelarvutis. 21.05.2012. Internetis: <http://www.id.ee/index.php?id=30010&read=33975>. 11.02.2013.

¹⁴⁸ Auto Call Recorder. Internetis: <http://www.intacomputers.com/ACR/Default.aspx>. 11.02.2013.

¹⁴⁹ Auto Call Recorder. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appstar.callrecorder&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5hcHBzdGFyLmNhbGxyZWVcmRlciJd. 11.02.2013.

¹⁵⁰ **Bluetooth** ehk **sinihammas** on 1990. aastatel *Bluetooth Special Interest Group* (SIG) poolt loodud IEEE 802.15.1 tehnoloogiale vastav tööstusstandard, seadmete traadita omavaheliste suhtlemise jaoks (WPAN). Sinihammas on liides, mille abil suudavad erinevad seadmed nagu mobiiltelefonid, PDA-d, arvutid või perifeeria-seadmed omavahel suhelda. Sinihamba põhieesmärgiks on andmeedastuste ja juhtmeühenduste asendamine.

Allikas: Bluetooth. Internetis: <http://et.wikipedia.org/wiki/Bluetooth>. 11.02.2013.

vabad“ süsteemi kasutamisel andmeside ühenduse korral kõne salvestust ei toimu. Täpse selgituse annab sellele analoogse *apps*’i (*Record My Call*) looja oma toote kirjelduses¹⁵¹ - Android operatsioonisüsteem ei võimaldagi luua rakendust mis lindistaks mujalt, kui seadme mikrofonist. Seega võib oletada, et teatud talitlusvõimet ja rakendust ei ole võimalik tarbida sihtotstarbeliselt. Sellkohase info avaldamise kohustus on aga absoluutselt igal tarkvara tootjal¹⁵². Samuti nt Windows süsteemilt Androidile üle minnes ei ole võimalik tuvastada vajalike rakenduste talitlusvõimet. Analoogete näiteid võib leida ka teiste pakkujate kodulehelt.

Aktsepteeritav ei ole ka olukord, kus tuvastamatu on tarkvara, nende uuenduste, rakenduste vmt saamise võimaluse loomise või olemasolemise eest saada soovitatav tasu. Eraldi siinkohal näidet tuua ei ole otstarbekas, sest info puudub praktiliselt kõikidel digitaalset infosisu omavatel andmekandjatel ja müügikuulutustel.

Seega ka tarkvara keskmisest kvaliteedist ja asjaomase teabe avaldamise kohustusest tulenev põhiomadus on – selle funktsioneerimine tõrgeteta koos oma riist- ja tarkvaraga ning rakendustega, mis on saaja jaoks vajalikud või sobilikud ning nõutava kvaliteediga eesmärgipäraseks kasutamiseks sõltumata sellest, kas infosisu on üle antud tasu eest või tasuta. Müügikuulutuses puuduliku informatsiooni avaldamine viib ostja olukorda, kus tal pole müügitehingu järgselt võimalus digitaalset infosisu sihtotstarbeliselt kasutada.

2.1.3.2. Muu digitaalne infosisu

Muiks digitaalseks infosisuks võivad olla mistahes failid, mis sisaldavad digitaalseid andmeid nt – graafilised kujundid, video- või muusikafailid, tekst jmt¹⁵³ – ja mis ei ole tarkvara või rakendused. Analoogete digitaalse infosisu kasutamisel ei pruugi kasutamine olla võimalik, sest see ei ühildu olemasoleva riist- või tarkvaraga või tekitab rikkeid nendes. Kui pakutakse soovijale võimalus saada sellist faili, siis peaks olema võimalus valida ka digitaalse infosisu formaat, mida

---

¹⁵¹ Record my call. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.record.my.call&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5yZWVcmQubXkuY2FsY2FsbCJd. 11.2013.

¹⁵² Tarbija õiguste direktiivi art 6 p a) kohaselt peab kaupleja tarbijale selgel ja arusaadaval viisil avaldama kauba või teenuse põhiomadused kommunikatsioonivahendile ning kaubale või teenusele kohases ulatuses. Antud info saab aga kaupleja avaldada ainult juhul, kui toote tootja selle kauplejale on esitanud.

¹⁵³ Vt lisaks – Adam Vincenzini blogi. Internetis: <http://www.commscorner.com/2011/01/what-is-digital-content-50-examples-to.html>. 05.02.2013.

saab kasutaja sihtotstarbeliselt kasutada või uuendada sobiva versioonini, sh ka tulevikus või info, kust saab vastava rakenduse faili kasutamiseks.

Oluline on siinkohal eristada digitaalse infosisu tootmise või valmistamise alust, sest see võib olla kaitstud intellektuaalse omandi seadusesätetega või siis mitte. Relevantseks eristamise kriteeriumiks on ka see, et digitaalsel infosisul kajastatu ei pruugi olla kaitstud autoriõigustega, kuid selle tekkimine, tootmine või valmistamine võib olla kaitstud (nt loodusfoto ¹⁵⁴), patenteeritud või litsentseeritud ning seeläbi digitaalse infosisu kasutamise sihtotstarve limiteeritud.

Määravaks on tuvastada asjaolu, kas saaja saab tehinguga andmete omanikuks või ainult kasutusõiguse, litsentsi andmise vmt tehingu alusel. Muu digitaalse infosisu sihtotstarbeliseks kasutamiseks on saajal õigus teada, kas seda saab kasutada ajaliselt limiteeritud perioodil või on kasutusaeg piiramatu ning millise tarkvara või rakendusega see ühildub ning kas tulevikus see ühildub ka uuemate versioonidega või ühildub ainult uuemate versioonidega ja vanematega mitte. Analoogselt peaks olema müügikuulutuses kätte saadav info – millises faili formaadis on digitaalne infosisu saadaval ning millisesse formaati võib saaja seda konverteerida, et see ühilduks olemasoleva riist-, tarkvara- või rakendusega. Samuti peaks olema arusaadavalt kirjeldatud ja üheselt tajutav, millise kvaliteediga digitaalne infosisu on.

Pakutava infosisu formaati on reeglina võimalik tuvastada ¹⁵⁵, kuid mitte selle kvaliteeti. Faili kvaliteedist sõltub oluliselt see, milleks seda on võimalik kasutada. Näiteks küsimus sellest – kas pildifaili on võimalik vaadata ainult väikese kujutisena arvutiekraanil või on võimalik seda digitaalprojektoriga transponeerida ka suurele ekraanile ja teha visuaalselt vaadeldavaks ka suuremõõtmelisena; kas helifail on mõeldud kodus kuulamiseks umbmäärase sihtotstarbega tutvumiseks või on võimalik saada sellest ka kvaliteetset helitehnikat kasutades tõeline muusikaelamus; kas tekstifaili on võimalik muuta, parendada või välja printida.

---

¹⁵⁴ Loodus, kui selline pole kaitstud autoriõigustega, kuid loodusest fotode tegemine on intellektuaalne tegevus ja seetõttu on foto, kui looduse kujutamise spetsiifiline vorm ja viis, kaitstud intellektuaalset omandit kaitsvate õigusaktidega.

¹⁵⁵ Industry Advice on ITSM Technology – What Is It Worth? – ITSM Weekly Antipodean Podcast Episode 25 (siit veebilehelt allalaaditav helifail on mp3 formaadis). Internetis: <http://www.servicesphere.com/blog/2012/11/2/industry-advice-on-itsm-technology-what-is-it-worth-itsm-wee.html>. 15.02.2013.

Koos eelpooltoodud teabega on oluliseks informatsiooniks toote kohta ka digitaalse infosisu formaat ja kvaliteet ning kas andmed on uuendatavad ja kas tasuta või tasu eest saab seda teha. Kui digitaalset infosisu pakutakse tasuta, siis peab olema kätte saadav ka teave, millise piirini on uuendused tasuta ja millisest hetkest muutuvad need tasuliseks.

2.1.4. Serveriteenus

Serveriteenuse¹⁵⁶, kui eraldipaikneva digitaalset infosisu kasutamist võimaldava teenuse, all peetakse silmas seda, et ei pea ise tegema kulutusi võimsa serveri soetamiseks ja haldamiseks ega selle tõrgete pärast muretsema. IT kasutamisel on oluliseks parameetrik, et andmeid saab töödelda, jagada ja säilitada. Üheks parimaks lahenduseks sellise funktsionaalsuse saavutamiseks on nn „pilveteenus“, sest üha enam inimesi ja ettevõtteid kasutavad pilveteenuseid. Nende teenuste kasutamisel saab vaadata teksti- või videofaile, kuulata muusikat jne.

Pilveteenuseks nimetatakse nii riistvara kui tarkvara kasutamist teenusena peamiselt internetiühenduse teel. Kõige levinum pilveteenus on e-postiaadressi teenus (nt Gmail, Hotmail), mida oleme kasutanud juba eelmise sajandi lõpust. Pilveteenuse kasutajana ei oma me ei tarkvara ega riistvara, mille peal see tarkvara töötab¹⁵⁷.

Pilveteenuste kohta avaldatud teabematerjali¹⁵⁸ kohaselt on pilveteenused on internetis asuvad rakendused ja failihoidlad. Pilverakendused võimaldavad üle interneti avada ja salvestada e-kirju kuid ka mistahes vormingus dokumendifaile, pildifaile, helifaile, videofaile (nt Youtube, Google Docs jmt) jne. Samuti on võimalik ka terve arvuti kõvaketas varundada pilve. Pilveteenuseid ja -rakendusi saab kasutada mistahes operatsioonisüsteemist kuid seda vaid internetiühenduse olemasolul.

Pilveteenus ei ole mõeldud mitte ainult eraisikutele failide säilitamiseks ja jagamiseks. Vaid mõeldud ka ettevõtetele, mis aitab neil kulusid kokku hoida, olla innovaatilisem, kiiremini reageerida ja ei ole IT-juhi lõpp, st võimaldab ettevõttel tuua oma IT-juht viimaks toetavate

---

¹⁵⁶ Teenus võib olla iseseisev, nt muusika kuulamise võimaldamine. Samas võib see olla ka lahutamatu osa digitaalsest infosisust, nt raamatupidamistarkvara ja sellega seonduv.

¹⁵⁷ Lauri Teder. Uued tehnoloogiad: Pilveteenus – Eesti ettevõtete võimalus. Internetis: <http://www.koda.ee/uudised/teataja-artiklid/uued-tehnoloogiad-pilveteenus-eesti-ettevotete-voimalus/>. 15.02.2013.

¹⁵⁸ Pilveteenused. Internetis: <http://informaatika.rvg.edu.ee/?10.klass:Pilveteenused>. 15.02.2013.

tegevuste juurest väärtust loovate tegevuste juurde. Omakorda tähendab see seda, et pilveteenus võimaldab kiiremat ja operatiivsemat andmete töötlust ja valikut ning kasutamist.

2009.a. käivitati <https://www.apps.gov/> veebisait kuhu koondatakse USA valitsusasutuste tarbeks heaks kiidetud pilverakendused. See aitab vähendada rakenduste heakskiitmisele ja kontrollimisele kuluvat aega, sest sealt leitavate rakenduste puhul võivad valitsusasutused ja agentuurid olla kindlad, et need vastavad USA valitsuse erinevatele nõudmistele. Apps.gov veebilehelt leiab selliste suurte ettevõtete lahendusi nagu Salesforce.com ja Google Apps. Sotsiaalmeediast on muu hulgas olemas Scribd, SlideShare ja CoolIris'e tasuta rakendused¹⁵⁹.

Tuntuimad mailide haldamise rakendusi Windows operatsioonisüsteemis on Mozilla Thundebird¹⁶⁰ ja Microsoft Outlook¹⁶¹ tegelikkuses on neid märksa rohkem¹⁶². Need on aga eraldi tarkvarad (Mozilla Thundebird on tasuta) ja nendest loobumisel ning pilveteenusele ülemинnes ilmneb olulisi erinevusi tavakasutuses harjumuspäraseks saanust. Peaaegu iga e-maili haldamise rakendus võimaldab nt saada teavet, kas saaja on teie saadetud kirja kätte saanud. Hot.ee serverist kolides Gmaili serverisse selgub, et sellist rakenduse võimalus praktiliselt puudub pilveteenusel. On olemas kolmanda tootja osaliselt tasuta rakendus¹⁶³ ja Gmail pakub ise seda teenust¹⁶⁴ ainult tasu eest¹⁶⁵. Info nimetatud asjaolude kohta aga ei ole tuvastatav lihtsate vahenditega. Erinevalt eelnevast on Youtube¹⁶⁶ pilveteenusel kirjeldatud kõik tingimused teenuse kasutamiseks¹⁶⁷.

---

¹⁵⁹ USA valitsus käivitas pilverakenduste keskkonna. 16.09.2009. Internetis: <http://forte.delfi.ee/news/digi/usa-valitsus-kaivitas-pilverakenduste-keskkonna.d?id=25708925>. 11.02.2013.

¹⁶⁰ Thunderbird. Internetis: <http://www.mozilla.org/et/thunderbird/>. 15.02.2013.

¹⁶¹ Windows Essentials: muud programmid. Internetis: <http://windows.microsoft.com/et-EE/windows-live/essentials-other-programs>. 15.02.2013.

¹⁶² Top 11 Free Email Programs for Windows. Internetis: http://email.about.com/od/windowsemailclients/tp/free_email_prog.htm. 15.02.2013.

¹⁶³ Email Tracking with Google Apps or Gmail. Internetis: <http://yourlocaltech.com/blog/2012/04/03/email-tracking-with-google-apps-or-gmail/>. 10.02.2013.

¹⁶⁴ Track Gmail Messages with Google Analytics. Internetis: <http://www.labnol.org/internet/email/track-gmail-with-google-analytics/8082/>. 10.02.2013.

¹⁶⁵ The tools that your employees want. Internetis: http://www.google.com/intl/en_sg/enterprise/apps/business/products.html

¹⁶⁶ Youtube. Internetis: <http://www.youtube.com/>. 10.02.2012.

¹⁶⁷ Terms of Service. Internetis: <http://www.youtube.com/t/terms>. 10.02.2013.

Seega on pilveteenus oluline vahend nii andmete säilitamiseks, jagamiseks, kasutamiseks kui ka nendega tutvumiseks. Poolte vahel tekivad lepingulised suhted, mis sisaldavad teenuste osutamise ja kasutuslepingu tunnuseid. Digitaalse infosu saajale või kasutajale peaks olema kättesaadav selge ja täpne asjaomane info toote talitlusest ja funktsioneerimisest (põhiomadustest), kuidas ta võib ning millistel tingimustel selliseid teenuseid kasutada.

2.1.5. Igapäevased varukoopiad

Varukoopiate tegemine tähendab seda, et igas olukorras on tagatud andmete säilimine. Seega peaks olema tagatud võimalus õiguspäraste koopiate tegemiseks andmetest nende säilitamise eesmärgil. IT eripärast tulenevalt on kõik andmekandjad suures osas ajutised ja andmete talletamine nendel igavesti on välistatud. Andmekandjad võivad deformeeruda, saada elektrikahjustusi, kahjustatusi viiruste poolt jmt. Seetõttu on otstarbetu olukord, kus oleks välistatud andmete varundamise võimalus ja seetõttu nende hävimine, nagu ettevõtte raamatupidamise dokumentatsiooni hävimine. Näitena võib siin kohal tuua populaarse Merit Activa¹⁶⁸ raamatupidamistarkvara, kus on tagatud andmete varundamine ja säilimine igas olukorras.

Samuti mahub varukoopiate käsitluse alla olukord, kus digitaalse infosu saaja laadib andmed alla internetist (pakkuja kodulehelt, serverist vmt). Kuna tegemist on digitaalselt edastatavate andmetega, siis võib esineda häireid allalaadimisel ning need ei pruugi jõuda täies mahus saajani. Seetõttu peab olema võimalus andmeid alla laadida mitte ühekordne vaid pikema perioodi jooksul. Lähtuvalt internetikaubanduse eripärast saab ostja teha sisseostu põhimõtteliselt igal ajal ja igast kohast kus on olemas internetiühendus (reisil, looduses, lennukis jne), kuid alati ei pruugi kaasneda kohest võimalust soetatud andmete salvestamiseks enda valitud andmekandjale – nt interneti kasutajal on kasutamise mahupiirang, vaba mälu seadmel puudub, puudub sobiv andmekandja jmt. Seetõttu ongi oluline, et andmete allalaadimise võimalus säiliks pikema perioodi jooksul ja korduvalt.

---

¹⁶⁸ Merit Aktiva. Internetis: <http://www.merit.ee/juhend/aktiva/>. 18.02.2013.

Analoogsed näited positiivsetest võimalustest on muusika24¹⁶⁹ ja emusic.com¹⁷⁰ portaalid, kus säilitatakse ostjale võimalus korduvalaadamiseks, kui esmakordne katse peaks ebaõnnestuma. Samas on olemas veebisaite, milles sisuliselt välistatakse antud võimalus, nt beatport.com¹⁷¹. Sealsetes kasutustingimustes on kirjas, et pakkuja ei vastuta allalaadimise ebaõnnestumise eest, kui just see pole tingitud pakkujast endast. Seetõttu on küsitava väärtusega veebilehe usaldusväärsus teenuse osutamise kvaliteedist lähtuvalt. Makstes toote eest raha ei saa kindel olla, kas toode ka saajani jõuab. Vastavalt kehtivatele õigusaktidele on aga pakkuja kohustuseks anda saajale üle lepingus ettenähtud ese.

Probleemne on võimalus käituda siinkohal õiguskuulekalt majandusliku otstarbekuse eesmärgil, st et mitte igas olukorras ei ole lubatud kehtivate õigusaktide kohaselt digitaalset infosisu reprodutseerida varukoopiaks. Soetatud andmed võivad olla materiaalselt olulise väärtusega ja nende korduvsoetamine õigustamatult koormav või võimatu, seega on isikutel õigustatud huvi varundada digitaalset infosisu, mis ei taotle omaette majanduslikku eesmärki. Piirangud reprodutseerimisele sätestab autoriõiguse ühtlustamise direktiiv 2001/29/EÜ¹⁷² art 2 ja AutÕS 4. peatükk¹⁷³. Keelatud on reprodutseerida autoriõigusega kaitstud teoseid ärilisel eesmärgil (AutÕS § 18 lg 1), isiklikul eesmärgil on see osaliselt võimalik. Erandid sätestab AutÕS § 18 lg 2. Antud piirangute olemasolu aga ei ole digitaalse infosisu puhul õigustatult proportsionaalne. Lisaks eelkirjeldatud müügitehinguga saadud digitaalsele infosisule võib tuua näitena olukorra, kus ettevõtte töötaja kirjutab e-kirja ja saadab selle adressaadile, siis tähendab see, et objektiivselt on loodud teos ja koopia teosest on saadetud adressaadile ehk kirja saaja reprodutseerib selle endale pilveserverist. Originaal säilib kirja saatja emailiteenuse pilveserveris. Antud tegevuse tagajärjel reprodutseeritakse teost, mille varalised õigused kuuluvad tööandjale AutÕS § 32 lg 1 kohaselt ja kirjeldatud teost ei ole lubatud reprodutseerida ilma autori- ja varaliste õiguste omaja loata AutÕS § 13 lg 1 p 1 kohaselt. AutÕS § 14 lg 1 kohaselt on õigus saada reprodutseerimise eest tasu. AutÕS § 18 lg 1 sätestab *expressis verbis*, et ärilise kasutamise eesmärgil ei ole teost üldse

---

¹⁶⁹ Abiinfo. Internetis: <http://muusika24.ee/Index/abiinfo>. 18.02.2013.

¹⁷⁰ Terms of use, p 6.1.12. Internetis <http://www.emusic.com/info/help/terms-of-use-eu/>. 18.02.2013.

¹⁷¹ Terms and conditions, p 11. Internetis: <https://knowledgebase.beatport.com/kb/article/000115>. 18.02.2013.

¹⁷² Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas. – ELT L 167/10, lk 230, 22.06.2001.

¹⁷³ On võimalik, et digitaalne infosisu ei ole kaitstud autoriõigustega, kuid harvadel juhtudel.

lubatud reprodutseerida ilma autori nõusolekuta ja tasu maksmiseta. Omakorda tingib antu olukorra, kus reproduktsiooni saaja ja kasutaja (e-kirja saaja) käest on võimalik küsida, AutÕS § 14 lg 1 ja § 18 lg 1 kohaselt on kohustus seda teha, tasu. Võimalik on loomulikult anda e-kirjas sisalduv infosisu üle saajale tasuta, kuid AutÕS § 14 lg 3 kohaselt on teose kasutamine keelatud seni, kuni pole saavutatud kokkulepet ka tasuta kasutamise kohta.

Järgmise näitena võib tuua olukorra, kus isik oma majandus- või kutsetegevuse käigus soetab digitaalse infosisu andmekandjal, kuid ei saa seda autoriõigusega seotud piirangutest lähtuvalt varundada tasuta. Kuna andmekandjad ei ole piiramatu kasutusajaga, siis võib tekkida olukord, kus andmete varundamise hädavajadus on tingitud tehnoloogilisest arengust või teenuse osutamise eripärast. Oluline on siinkohal pöörata tähelepanu asjaolule, et faktiliselt kaasaegne IT võimaldab säilitada andmeid tähtajatult, talletades sellest tagavarakoopiaid. Kui osta nt andmed, mis on salvestatud enam mitte kasutusesolevatele andmekandjate tüüpidele, siis keskmisel isikul puuduvad tehnilised vahendid nende käitlemiseks. Samas võib see digitaalne infosisu olla ainulaadne ja rariteetne, millele ligipääsu ei saa muude vahenditega. Sellisel juhul ei pea käesoleva uurimustöö autor õigustatuks intellektuaalse omandi õigusest tulenevat piirangut reprodutseerida andmed andmekandjale, mida kasutatakse kaasajal tavapäraselt. Andmete värskendamine (*refresh*) on välistatud. Antud küsimust on tõstatatud ka EL¹⁷⁴ tasemel, tehes ettepaneku¹⁷⁵ rakendada „*use-it-or-lose-it*“¹⁷⁶ printsiipi¹⁷⁷. Kehtiva õiguse kohaselt tegutsedes ja andmeid analoogiliselt kasutades väheneb seeläbi hoopis tunduvalt digitaalse infosisu kasutamine ning toob kaasa johtuvalt autoriõiguste omajatele makstavate autoritasude vähenemise.

---

¹⁷⁴ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/116/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtaja kohta. Ettepanek. Brüssel 16.7.2008 KOM(2008) 464 lõplik, lk 19, p 6. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0464:FIN:ET:PDF>. 16.04.2013.

¹⁷⁵ Samas, lk 19, p 6.

¹⁷⁶ Martin Kretschmer. Independent Review of Intellectual Property and Growth. Internetis: <http://www.cippm.org.uk/publications/Kretschmer-term-reversion.pdf>. 16.04.2013.

¹⁷⁷ Martin Kretschmer. Short Paper: Copyright Term Reversion and the "Use-It-Or-Lose-It" Principle. International Journal of Music Business Research, April 2012, vol. 1 no. 1. Internetis: http://musicbusinessresearch.files.wordpress.com/2012/04/ijmbr_april_2012_martin_kretschmer_final.pdf. 16.04.2013.

Euroopa Parlamendi Õiguskomisjoni tellitud arvamuse kohaselt peaks olema laiendatud koopiate tegemise õigus kogu digitaalsele infosisule, nagu seda on tehtud arvutiprogrammide osas¹⁷⁸. Analoogselt on viidatud, et põhiõiguste olemasolu saab ära kasutada Euroopa lepinguõiguse tugevdamiseks, tagamaks tarbijatele ligipääsu digitaalsele infosisule¹⁷⁹.

Praktikas ei kasuta oma tegevuses mitte ükski tavapärane isik ajaloolise sisuga andmete tajutavaks tegemise tehnilist vahendit¹⁸⁰, nt kassetmakki või mehaanilist (üleskeeratavat) grammofoni. Ometigi on tihti vajadus kasutada teenuse eripärast lähtuvalt just sellist digitaalset infosisu, mis on talletatud mittetavapärasel kasutuses olevale andmekandjale, omamata sealjuures vastavat tehnilist inventari.

Vastupidiseks tegevusteks kohustavad õigusnormid on blanketse iseloomuga ja faktilises olustikus ei toimita kooskõlas õigusnormidega, sest andmeid tegelikkuses reaalsest (häda)vajadusest varundatakse või kopeeritakse ning johtuvalt valmivad ebaseaduslikud reproduktsioonid, kuid kontrolli- või sanktsioneerimismehhanismid ei küündi selle tegevuseni. Nimetatud reproduktsioonide valmistamine peaks olema hõlmatud nn „tühja kasseti“¹⁸¹ tasuga, sest seda maksavad kõik isikud, kuid majandus- või kutsetegevuses tegutsevatele isikutele see soodustus ei laiene.

Peaaegu kõik IT kasutajad on kokku puutunud olukorraga, kus andmekandja kahjustub tehnilise rikke või viiruste tõttu. Arvuti kõvaketast või mälupulka nt välja vahetada ei ole keeruline protseduur ja sellega saab hakkama lihtsasti tavapärane mõistlik isik, kuid arvutiga kaasa antud või spetsiaalselt hangitud digitaalne infosisu tuleb sellisel juhul uuesti soetada¹⁸². Seetõttu on digitaalse infosisu kasutajatel majanduslikult otstarbekas varundada andmeid, mitte neid soetada

---

¹⁷⁸ M. B.M. Loos ja Chantal Mak, lk 24.

¹⁷⁹ Chantal Mak. Fundamental rights and digital content contracts. Centre for the Study of European Contract Law Working Paper Series No. 2012-06. 08.06.2012, lk 10. Internetis: <http://ssrn.com/abstract=2081943>. 15.04.2013.

¹⁸⁰ V.a. need isikud, kelle põhitegevuseks ongi eriteenuse pakkumine, nende osakaal on märkimisväärses vähemuses ja üldteada asjaolu.

¹⁸¹ Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise kompenseerimiseks tasu maksmise kord, salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ning muusika- ja filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide finantseerimiseks või kasutamiseks muudel analoogsetel eesmärkidel tasu taotlemise kord. Vabariigi Valitsuse 17. jaanuari 2006.a. määrus nr 14 – RT I 2006, 5, 23; RT I, 29.12.2011, 156.

¹⁸² V.a. arvutitarkvara, millest on lubatud teha tagavarakoopia. Arvutiprogrammide õiguskaitse kohta direktiivi 2009/24/EÜ art 5 lg 2.

igakordselt uuesti. Andmete varundamise välistamine ei ole piisavalt motiveeritud kehtivas õiguses.

Õiguslikku põhjendust, miks on keelatud digitaalse infosisu reprodutseerimine tagavarakoopia, mis ei taotle oma iseloomult eraldi ärilisi eesmärgi, ei ole õnnestunud tuvastada.

Seega on autori arvates digitaalse infosisu varundamist piirav kehtiv autoriõiguste regulatsioon paljuski blanketne ja ei vasta tänapäeva infotehnoloogia võimaluste ning vajadustele. Seeläbi välistatakse digitaalse infosisu saaja võimalused ebamõistlike piirangutega kasutada seda soovitud kasutuseesmärgil, sihtotstarbelise kasutamise võimalus on üheks osaks põhiomadustest. Samuti on reprodutseeritud intellektuaalsest omandist tulenevate õiguste omajate võimalust saada digitaalse infosisu kasutamise eest hüve.

2.1.6. Terviklahendus

Terviklahenduse eesmärgiks on, et kogu info ühes programmis tagab adekvaatsed andmed ja tervikliku ülevaate ning täieliku funktsionaalsuse. Digitaalne infosisu peab võimaldama eesmärgipäraselt asja kasutada ning muuhulgas olemasolevat riist- või tarkvara personaliseerida¹⁸³. Seega peaks olema soovijale kättesaadav digitaalne infosisu, mida ta oma soovidest lähtuvalt saab kasutada vastavalt kasutuseesmärgile ja ei pea eraldi juurde ostma nt - CRM-i¹⁸⁴ kliendihaldussüsteeme, raamatupidamise ega kassasüsteemi tarkvara, meedia- või dokumendihaldamismooduleid jmt. Analoogselt peaks olema võimalus tutvuda infoga, mida ja millistel tingimustel ning kuidas on võimalik juurde soetada, kui pakutav digitaalne infosisu ei rahulda täies mahus soovija vajadusi. Selliseid lahendusi pakub operatsioonisüsteemidele: iOS iTunes App Store¹⁸⁵, Androidile Google Play¹⁸⁶, Mac'le App Store¹⁸⁷ ja paljud muud. Eelduseks

---

¹⁸³ EÜM art 2 p (j).

¹⁸⁴ **Customer relationship management (CRM)** is a model for managing a company's interactions with current and future customers. It provides a 360 degree view of customer data. It involves using technology to organize, automate, and synchronize sales, marketing, customer service, and technical support. Internetis: http://en.wikipedia.org/wiki/Customer_relationship_management#cite_note-1. 15.02.2013.

¹⁸⁵ App store. Internetis: <https://itunes.apple.com/us/genre/ios/id36?mt=8>. 18.02.2013.

¹⁸⁶ Google play. Internetis: <https://play.google.com/store>. 18.02.2013.

¹⁸⁷ Mac app store. Internetis: <https://itunes.apple.com/us/genre/mac/id39?mt=12>. 18.02.2013.

on aga see, et digitaalse infosisu soetajale peab olema kättesaadav info – mis ja kus on täpselt saadaval ning mis on puudu algupärasest soetatavast andmetekogumist. Minimaalselt peaks terviklahendus vastama põhiomaduste mõistele.

2.1.7. Kaugtöö võimalus

Kaugtöö võimalus tähendab, et on võimalik töötada programmis või kasutada seda vabalt valitud ajal ja kohas, nt komanderingus, kodukontoris, kliendi juures. Analoogselt peaks olema võimalus pääseda ligi andmetele, mis ei otseselt seotud ettevõtlusega, nt sotsiaalmeedia kasutamine, e-kirjade haldamine, mängude mängimine üle globaalse võrgu jmt. Digitaalse infosisu olemusest lähtuvalt võib see olla vältimatu vajadus. IT võimaldab globaalset ligipääsu digitaalsele infosisule ja on mõeldamatu, et ebamõistlikult piiratakse võimalust pääseda ligi vajalikele andmetele. Piirangud võivad aga olla õigustatud lähtuvalt siseriiklikest vajadustest, eripära või õigusaktidest¹⁸⁸.

Esiteks võib näitena võib tuua olukorra, kus lähtuvalt asjaomasest siseriiklikust õigusest on piiratud juurdepääsu intellektuaalsele omandile. Teose autoril on õigus otsustada, millisel viisil teost kasutatakse¹⁸⁹. Analoogse piirangu on kehtestanud HULU veebileht¹⁹⁰, lubades saiti kasutada ainult USA territooriumil.

Teiseks on võimalik siseriiklikul seaduseandjal piirata ligipääsu digitaalsele infosisule nagu *Omega*¹⁹¹ kaasuses Euroopa Kohus sedastanud: „*Kuigi teenuste osutamise vabadust piiravaid meetmeid saab põhjendada avaliku korra kaalutlustega ainult siis, kui need meetmed on vajalikud huvide kaitseks, mille tagamine on meetmete eesmärk ja ainult niivõrd, kuivõrd*

---

¹⁸⁸ Uta Stenzel jt (koost). Study on Digital Content Products in the EU. Letter of Contract N° 17.020200/12/629623. Lk 84-85. Internetis:

http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/sweep/digital_content/docs/dcs_complementary_study_en.pdf. 16.04.2013.

¹⁸⁹ Nt Eestis AutÕS § 13 lg 1 - autorile kuulub ainuõigus igal moel ise oma teost kasutada, lubada ja keelata oma teose samaviisilist kasutamist teiste isikute poolt.

¹⁹⁰ Hulu. Internetis: <http://www.hulu.com/#!/watch/120447>. 18.02.2013.

¹⁹¹ Euroopa Kohtu otsus (esimene koda), kohtuasjas C-36/02. 14.10.2004.a.

Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62002CJ0036:ET:PDF>

*eesmärki ei saa saavutada vähem piirava meetmega, ei ole seejuures tingimata vajalik, et liikmesriigi pädeva asutuse võetud meede vastaks kõigi liikmesriikide käsitlesele sellest, kuidas asjaomast põhiõigust või õigustatud huvi tuleks kaitsta. Seega ei saa vastuvõetud sätete vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamisel omada tähtsust pelk asjaolu, et liikmeriigis on kasutusel teise liikmesriigi omast erinev kaitsekord.*¹⁹² „

Kolmandaks on põhiseaduse¹⁹³ § 19 lg 1 ja § 29 lg 1 kohaselt isikul õigus vabalt ennast teostada ning valida tegevusala. Omakorda tähendab see seda, et ettevõtjal on õigus valida kellel ja millistel tingimustel ta kaupa pakub ning seetõttu võivad olla kehtestatud juurdepääsupiirangud digitaalsele infosisule. Kõikidel muudel juhtudel ei ole õiguslikku alust piirata teenuse kättesaadavust soovijaile ja on käsitletav põhiõiguste rikkumisena¹⁹⁴.

2.1.8. Kogu tarkvara pakett

Kogu paketi mõiste alla saab paigutada arusaama, et kasutada on võimalik kõiki digitaalse infosisu võimalusi ja ei pea eraldi moodulite, rakenduste, uuenduste või muu lisade eest juurde maksma. Omakorda peab selle käsitlese kohaselt olema tagatud sel juhul piisav info soovijale, otsustamaks ka selline digitaalne infosisu vastab tema ootustele ja vajadustele. Vältida saab nii ootamatuid üllatusi ettenägematute kulutuste, asjatu investeeringu, pettuse või ebaausa kauplemisvõtte¹⁹⁵ näol.

Ilmselgelt ei ole võimalik anda lühidalt ja põhjalikku ülevaadet suurte ja mahukate tarkvarade puhul, kuid siis peaks olema võimalus kasutada tasuta tarkvara demoversiooni otsustamaks toote kasulikkuse üle¹⁹⁶. Alati ei ole see vajalik, kui on tehtud kättesaadavaks põhjalik informatsioon

---

¹⁹² Vt punktid 36-38.

¹⁹³ Põhiseadus. – RT 1992, 26, 349; RT I, 27.04.2011, 2.

¹⁹⁴ Cantal Mak, lk 10. Vt ka ülalpool Douwe Korff & Ian Brown, vnr 18.

¹⁹⁵ TKS § 12¹ – Kauba või teenuse pakkumine ja müük või muul viisil turustamine tarbijale peab toimuma häid kaubandustavasid arvestades ning tarbija suhtes ausalt. Kauba või teenuse pakkumine peab olema kavandatud ja teostatud nii, et tarbijale oleks selge pakkumise äriline eesmärk. Ebaausa kauplemisvõtte kasutamine on keelatud nii enne kui ka pärast kauba või teenusega seonduva tehingu tegemist, samuti tehingu tegemise ajal.

¹⁹⁶ Paljudel juhtudel on see õigus tagatud tarkvara prooviversiooni kasutamisega piiratud aja jooksul.

vajalike vahenditega motiveeritud ulatuses, nagu seda on teinud nt CoPilot¹⁹⁷ – selgituste, piltide ja videomaterjaliga.

2.1.9. Paindlik ja kiire arendus

Infotehnoloogia areneb iga päev, pakkudes uusi ja innovaatilisi lahendusi ning muutes kasutusvõimalusi. Kiire areng tähendab võimalus tellida kliendi vajadustest lähtuvaid lahendusi, mistõttu on väga oluline ettevõtete konkurentsivõime parendamine tarbijate eelistuste arvestamise kaudu. Nii nagu areneb ühiskond, konkurendid ja tehnoloogia, nii peab arenema ka digitaalse infosisu pakkuja toode või teenus, et vastata hetkeseisu tarbija vajaduste ning ootustele. Selle eelduseks on tihe tagasiside saamine toote kasutegurist ja tarbija ootustest.

eBCM¹⁹⁸ mudeli¹⁹⁹ järgi on kolm peamist välist tegurit, mis mõjutavad e-äri arendust ning loovad nii ohte kui võimalusi: tehnoloogia ja äriinnovatsiooni uuenedmine, turu ja konkurentsi areng ning muutused poliitikas ja ühiskonnas. Sisemised faktorid peegeldavad peamiselt väliseid, omanikud ja juhtkond reageerivad võimalustele ja ohtudele äriprotsesside ümberkorraldamisega, organisatsioonimuutustega, ettevõtte infrastruktuuri arendamisega ja inimkapitali tugevdamisega. Kaasaegne ettevõtte peab pidevalt tugevnevas konkurentsis edu saavutamiseks ressursikasutust optimeerima ning tõhusalt toimima lähtuvalt kliendi huvist toodete ja teenuste vastu. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine võib äri eesmärkide saavutamisel toetada, kuid vale rakendamise korral võib see saada hoopis pudelikaelaks, mis hullemal juhul viib äri hoopis langusesse²⁰⁰. Ilma mitmepoolse tagasisideta ei ole võimalik kiiret ja paindlikku arengut pakkuda, mis aga on konvergentsi puhul hädatarvilik parima digitaalse infosisu lahenduse arendamisel.

---

¹⁹⁷ ALK Technologies. Internetis: <http://www.copilotlive.com/uk/personal/laptop.asp>. 18.02.2013.

¹⁹⁸ eBusiness Community Model - Vocational Education and Training project, eBCM-VET. Internetis: <http://www.ebcm-vet.net/index.aspx?GroupId=19>. 19.02.2013.

¹⁹⁹ eBCM. Internetis: <http://www.ebcm-vet.net/index.aspx?GroupId=4>. 19.02.2013.

²⁰⁰ E-äri lahenduste rakendamine. Internetis: <http://www.ebcm-vet.net/index.aspx?GroupId=52>. 19.02.2013.

2.1.10. Liidestamisvõimalus

Liidestamisvõimalus tähendab kiiret ja reaalajas andmevahetust²⁰¹ EDI²⁰² operaatorite, veebipoodidega, e-arvete operaatoritega jne, kuid mitte ainult tarkvara vaid ka muu digitaalse infosisu puhul. Omakorda muudab see oluliselt lihtsamaks ja mugavamaks tarkvara kasutuse, aitab vähendada kulusid ning optimaalsemalt kulutada ressursse.

Kui võtta aluseks raamatupidamistarkvara, siis on äärmiselt mugav, kui äripartnerilt saabunud arve sisestatakse infosüsteemi automaatselt EDI vahendusel ning seda ei pea eraldi käsitsi tegema ettevõtte andmebaasis. Kui tasute arvet, siis on kiireim ja mugavaim lahendus olemasolevast tarkvarast otse pääseda juurde pangakontole, mitte sisestada andmeid ja kasutada lisaks e-panka sisselogimiseks autoriseerimist igakord eraldiseisvalt.

Ka muu digitaalse infosisu puhul võib see osutada vajalikuks, nt tuvastada autoriõiguste omajat²⁰³ või esitajat, külastada tootja veebilehte lisainformatsiooni saamiseks, anda tagasisidet kasutusomaduste kohta jmt. Seetõttu on oluline, et oleks olemas liidestamisvõimalus informatsiooni parema kättesaadavuse ja liikuvuse eesmärkidel.

2.1.11. Läbipaistev ja stabiilne hinnastamine

Digitaalse infosisu ja selle põhiomadused on see mida soovijal on õigus eeldada tasuta, või tasu maksmisel, lepingu täitmisel²⁰⁴. Teil peab olema kerge aru saada, kui palju ja mille eest te maksate, ning võite kindel olla, et digitaalne infosisu vastab lepingutingimustele ja ootamatult

---

²⁰¹ Nt ASK liidestamine MAILBOW-ga. Internetis: <http://www.mikare.net/est/tooted/ask/ask-liidestamine-mailbow-ga/>. 16.04.2013.

²⁰² EDI tähendab andmevahetust mingis kindlas vormingus või on kasutusel üldmõistena tähistamiseks elektrooniliste dokumentide vahetust. Allikas: EDI: rõhk põhitegevusel, mitte paberimajandusel. Internetis: http://inseneeria.eas.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=788:edi-rohk-pohitegevusel-mitte-paberimajandusel&catid=84:juuni-2012&Itemid=27. 19.02.2013.

²⁰³ Tihti mängides arvutis muusikat ei tea me loo pealkirja, esitajat või albumi nime, millelt see on pärit. Windowsi meediapleier nt on aga võimeline otsima internetist infot loo kohta, kuid seda kahjuks piiratud mahu. Samuti on olemas rakendusi, mis võimaldavad otsida hetkel mängiva laulu tekste jmt.

²⁰⁴ EÜM art 91.

hinda ei tõsteta. Kui peate täna leppima vähemaga ja maksate andmete eest mis teie ootusi ja soove avaldatud info põhjal ei rahulda, siis olete sattunud hea tava vastase kaubanduse ohvriks.

Kui olete saanud andmed tasuta, siis peavad need ka jääma tasuta või olema selgesti väljendatud, millal ja mis tingimustel need muutuvad tasuliseks. Samuti, kui palju täpselt tasuda tuleb ja millisel viisil on see võimalik.

Näitena võib tuua olukorra, kus esmapilgul tundub, et pakutakse tasuta andmekandjat²⁰⁵ koos tasuta andmetega²⁰⁶. Andmekandja saamise ainukeseks tingimuseks on siinkohal jagada toote reklaami oma tuttavatega. Seejärel palutakse oma nn auhind välja võtta veebilehel²⁰⁷, kuid sealt selgub, et tasuta andmekandja saamiseks peate te endale soetama teenuse, mille eest tuleb igakuiselt tasuda²⁰⁸. Lõppkokkuvõttes olete teinud ettevõttele ja selle tootele tasuta reklaami, mille eest peate peale maksma ning kas oma auhinna ka tegelikkuses kätte saate ei ole võimalik tuvastada. Analoogsed kauplemisvõtted, läbi mille ei ole võimalik tuvastada pakutava toote tegelikke omadusi ja maksumust, mis on ilmselgelt saaja jaoks olulise kaaluga soetamissoovi tekkimisel ning digitaalse infosisu olemusest arusaamisel, on EL ja siseriiklike õigusaktide järgi keelatud.

2.2. Digitaalse infosisu kaitsemeetmed

Digitaalse infosisu kaitsemeetmete, kui põhiomadustega seotud omaduste, vajadus tuleneb põhiliselt intellektuaalse omandi²⁰⁹ või isikuandmete privaatsuse²¹⁰ kaitse vajadusest.

Igal autori- või autoriõigustega kaasnevate õiguste omajal on huvi saada teose kasutamise eest õiglast tasu. Seetõttu on digitaalne infosisu kohati piiratud juurdepääsuga²¹¹ või digitaalse

---

²⁰⁵ Kuulutus. Internetis: <http://www.facebook.com/#!/photo.php?fbid=440990115969930&set=a.420052428063699.90749.420039374731671&type=1&theater>. 19.02.2013.

²⁰⁶ Seisuga 29.04.2013 on see veebileht juurdepääsuta.

²⁰⁷ Appleproductonly. Internetis: <http://appleproductonly.com/>. 19.02.2013.

²⁰⁸ Appleproduct giveaway. Internetis: <http://onlyappleproducts.org/MacbookAir.html>. 19.2012.

²⁰⁹ Berni kirjandus- ja kunsteoste kaitse konventsioon.

²¹⁰ Chantal Mak, lk 2, 4 ja 11.

²¹¹ Piirangud tulenevad litsentsilepingust.

vesimärgistusega (*digital watermark*²¹²). Piiratud juurdepääs kujutab endast kindlate isikute ligipääsu digitaalsele infole (nt tarkvara) läbi isikuliselt väljastatud identifitseerimiskoodi või kasutuslitsentsi alusel väljastatud koodi alusel, nn litsentsivõtme alusel. Andmed väljastatakse kasutajale kas püsival andmekandjal või asuvad need nn pilves vmt ja andmete kasutamiseks täies mahus peab sisestama spetsiaalse koodi. Vastasel juhul on andmeid reeglina võimalik kasutada demoversioonina, mis omab mahu²¹³ - või ajalimiiti²¹⁴. Seega saab andmeid kasutada ainult kindlal otstarbel.

Puuduseks siinkohal on see, et digitaalse infosisu pakkujal puudub ülevaade, kuidas ja mis tingimustel täpsemalt andmeid kasutatakse tegelikkuses. Spetsiaalset koodi võivad isikud omavahel vabalt jagada, tagades sellega juurdepääsu andmetele piraatluse korras. Väljastatud koodid, mis on seotud pilves registreeritud andmekandja kasutamisega ja seetõttu personaliseeritud andmekandja kaudu ei oma samuti adekvaatset kasulikku tulemit, sest reeglina on pilves registreerumine vabatahtlik. ALK Technologies on selle probleemi kõrvaldanud oma toodetel ja teinud andmekandja registreerimise kohustuslikuks, aga nt Windows jmt ei ole seda teinud. Analoogete toodete puhul on registreerimata andmekandja puhul piiratud juurdepääs uuendustele, mis aga ei ole alati piisav piraatkoopiade kasutuse piiramiseks, sest tarkvara toimib ka ilma registreeringu ja uuendusteta.

Muu digitaalse infosisu kaitseks on viimasel aastatel²¹⁵ hakatud arutlema andmete nn digitaalse vesimärgistamise vajadust²¹⁶. See on analoogia nt rahatähtedel kasutatava vesimärgiga infotehnoloogias autentsuse ja andmete päritolu tuvastamiseks. Samas kasutatakse seda

---

²¹² Digital watermarking. Internetis: http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_watermarking. 25.02.2013.

²¹³ Nt „Auto Call Recorder“. Internetis:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appstar.callrecorder&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5hcHBzdGFyLmNhbGxyZW50cmRlciJd. 25.02.2013. ja „Auto Call recorder Pro“. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appstar.callrecorderpro&feature=more_from_developer#?t=W251bGwsMSwxLDEwMiwiY29tLmFwcHN0YXluY2FsbHJlY29yZGVycHJvIl0. 25.02.2013., omavad olulist erinevust tarkvara mahulise, st kõikide funktsioonide, kasutamise osas.

²¹⁴ Nt „Audobe Audition C S6“ tarkvara omab 30päevast kasutuslimiiti demoversiooni puhul. Audobe Audition C S6. Internetis: http://www.adobe.com/cfusion/tdrc/index.cfm?product=audition&loc=en_gb. 25.02.2013.

²¹⁵ Nt – *Digital Watermarking for Music* - University of Virginia. Internetis: <http://www.cs.virginia.edu/~evans/cs588-fall2001/projects/presentations/team10.ppt>. 25.02.2013.

²¹⁶ Neerav Bhatt. Digital watermarking. Internetis: http://users.on.net/~neerav/temp/digital_watermarking.pdf. 25.02.2013.

tehnoloogiat ka juba üsna laialdaselt piltide, videote ja muusikafailide märgistamisel. Toodetakse DVD filme, mis on mõeldud ainult kindlas regioonis kasutusel olevatel meediamängijatel taasesitamiseks. Veebisaitidel kirjutatakse sealsetele piltidele autoriõiguste omajate andmed, need on visuaalselt tajutavad. Muusikatööstused saadavad raadiojaamadele nn promolugusid, millele on salvestatud digitaalne identifitseerimiskood, mis on tuvastatav ainult spetsiaalse seadmega ja kõrvale kuuldamatu ning seeläbi tuvastatav võimaliku piraatkoopia levimisel selle kopeerimise algallikas.

Vesimärgistus aitaks kaasa olukorrale, kus andmed ostnud kasutaja andmekandja personaliseeritakse ja andmeid saab kasutada ainult konkreetses andmekandjas. See kõrvaldaks probleemi, et keegi pahaaimamatult soetaks endale piraatkoopia või satuks varguse ohvriks. Sellise tehnoloogilise lahenduse kasutamise läbi kaoks vajadus laialdaselt kontrollida intellektuaalse vmt omandi õiguspärast kasutamist. Probleemiks siinjuures on see, et mitte kõik andmekandjad ei toeta digitaalse vesimärgistuse tehnoloogial põhinevat personaliseerimist ja seetõttu ei ole selline kaitsemeede laialdaselt levinud, kuid tulevikuperspektiivis oleks see otstarbekas.

Kaitsemeetmete kohaldamine võib olla ka põhjendatud *Software Restriction Policies*'ga (SRP), mis annab tarkvara administraatorile võimaluse keelata või piirata andmete töötlemise, millega võidakse kahjustada tarkvara vmt. SRP võib parandada süsteemi juhitavust ja terviklikkust, mis lõppkokkuvõttes vähendab andmekandjat omava isiku kulusid.

Analoogselt annab eelkirjeldatu andmekandja omanikule võimaluse personaliseerida seda vastavalt oma vajadusele – nt e-kirjade filter, vanemlik kontroll (*parental control*)²¹⁷, programmide kasutuse piirang, spetsiaalse sisu keelamine jmt. Seeläbi on võimalus andmekandjat muuta kasutuskõlblikuks sihtotstarbeliselt, lähtudes – kõlbelisest, eetilisest, usulisest veendumusest, avalikust huvist vmt. Internetis on saadaval andmed, mis ei sobi igas vanuses või veendumustega isikule, millele soovitakse aga sageli seada juurdepääsupiirangut. Kaitsemeetmete kasutamine, ja selle võimalus, on kahtlemata üheks olulisemaks eelduseks digitaalse infosisu soetamisel kõlbluse ja hea tavaga kooskõlas olevate andmete töötlemise võimaldamiseks ning eristamiseks. Pahatihti sisaldavad ka internetis levivad andmed nn pahavara, mis võib rikkuda digitaalse infosisu ja lisaks andmekandja. Oluline on siinjuures, et

---

²¹⁷ Parental Software Advantages. Internetis: <http://parental-software-review.toptenreviews.com/>. 25.02.2013.

digitaalse infosisu kasutajad saaksid ka ise seada piiranguid ehk teha valikuid, millele ja kes ligi pääseb, mitte ainult selle pakkujad.

Tänapäeval on liikvel palju nn viiruseid ja pahavara, mis ohustavad andmekandjat ja sellel talletatud andmeid. Lisaks võivad nad kokku puutuda andmekandja isiklike andmetega ning seetõttu ka riivata isikupuutumatus ja delikaatsete andmete õiguste kaitse riivega. Viiruste selgituse²¹⁸ kohaselt on viirus kompuutri programm, mis võib levida arvutite ja võrkude vahel ja ta on võimeline iseendast koopiaid tegema (st loob endast hulga kloonide ja levitab siis end nende kloonide abil) ja tavaliselt seda kasutaja teadmata. Viirus võib omada kahjulikku külge ja tema tegevusväli on väga suur, alates ebamoraalset teadete paiskamisega ekraanile kuni failide hävitamiseni Teie kompuutris. Siiski on võimalik ka isikul ise ennast nende vastu kaitsta riist- ja tarkvara personaliseerimise teel. Samuti ei ole kõik viirused kvalifitseeritavad päriselt tarkvarana²¹⁹, nagu nt – troojalased, ussid või *hoaxes*, spämm, präänikud jmt²²⁰. Digitaalse infosisu kasutaja saab väga palju ise ära teha selleks, et enda andmeid kaitsta. Võimalus peab olema selleks loodud tootja poolt, et erineva digitaalse infosisu ühildamise või personaliseerimise teel kaitse võimaldada.

Probleemne valdkond on ka isikuandmete kaitse. Tehnoloogiaajakirja Digi peatoimetaja märkis, et on hakanud kartma veebiteenuseid ja äppe²²¹. Tema sõnul ei julge ta kasutada paljusid Eesti teenuseid, kuna pole aimu, millal neid arendavad inimesed lähevad kuhugi teise kohta tööle või lõpetavad ülikooli ja suunduvad näiteks välismaale, jättes mobiili- või veebirakenduse pooleli. Andmeid peab aga hoidma turvaliselt ja kolmandatele isikutele kättesaamatuna. Nt on nimetatud e-valimisi Eestis turvaline lahendus, aga kui viia see USA või Suurbritannia tasandile, siis häkitaks see 48 tunniga lahti, kuivõrd keegi ei vaevu häkkima Eesti valimistulemusi.

Isikul peab olema võimalus valida, millisel viisil ja ulatuses ta oma andmeid kaitseb. Näitena võib tuua siinkohal veebikaupluse, mis müüb toidu lisandeid – sportshop.ee²²². Ostes kauba saad valida tarneviisiks – ise järelemineku, tavalise postiteenuse või SmartPosti²²³ teenuse. Kõigil

---

²¹⁸ Viiruste selgitus. Internetis: http://www.hot.ee/sm2/Viiruse_selgitus.htm. 02.11.2012.

²¹⁹ Vt lisaks. Windows 7 turvalisus – I. Osa. Internetis: http://landfield.pri.ee/Windows_7/Win7_turva_1.html. 25.02.2013.

²²⁰ Viiruste selgitus – vt. Muud ohtlikud programmid.

²²¹ Roonemaa: kardan Eesti veebiteenuseid ja äppe. Internetis: <http://www.ap3.ee/?PublicationId=5bc82c95-c1d9-4286-8fb8-a3cf6f1a7f60>. 25.01.2013.

²²² Sportshop. Internetis: www.sportshop.ee. 25.02.2013.

²²³ SmartPost. Internetis: www.smartpost.ee. 25.02.2013.

kolmel juhul on kohustuslik täita tellimusleht ja selles sisalduvad kohustuslikud väljad. Arusaamatuks jääb asjaolu, et kui klient läheb kaubale ise järgi ja tasub sularahas, siis mis otstarbel on kohustuslikuks tehtud elukoha ja meiliaadressi avaldamine müüjale. Puudub võimalus enese andmeid avaldada isikule sobivas mahus ning kaupleja saab neid kasutada enese vabalt valitud kasutusotstarbel – saata reklaampostitusi, jagada teistele jmt, mida klient võib-olla ei soovigi (johtuvalt andmete kasutuseesmärgist võib see ka olla seadusega keelatud)²²⁴ – millise võimaluse õiguskaitsevahendina sätestab nt VÕS § 60 või § 62¹, eriti selle lg 8. Seega nõutakse kliendi käest vastutasuna kauba soetamise eest digitaalset infosisu, mille esitamisest keelduda ja tuvastada kasutusotstarvet ei ole võimalik. Veebilehel puudub info, kuidas kasutatakse küsitud andmeid, on olemas viide kasutustingimustega nõustumisele²²⁵, kuid see on tühi lehekülg ja seega ei ole võimalik mingit teavet tuvastada. Analoogne käitumine piirab õigustamatult tarbija õigusi ise otsustada – mida ja millistel tingimustel ta on nõus saama.

Kaitsemeetmete kohaldamine digitaalsele infosisule on kahepoolse suunaga. Kauba saajale tähendab see kindlust, et ta saab andmed, mis on legaalsed, ka turvalised, ja andmed mis temalt vastu saadakse on turvaliselt kaitstud. Kaupleja on aga õigustatud neid üleandma ja vastuvõtma ning toodet ja (vastu)saadud andmeid saab õigustatult sihtotstarbeliselt kasutada. Tootjale, kauplejale ja kauba saajale tähendab see, et andmeid kasutatakse legaalselt ja eesmärgipäraselt.

Seetõttu, kui on olemas kaitsemeetmed ja nende kasutamise võimalus, saavad mõlemad osapooled kindlad olla, et digitaalne infosisu vastab lepingutingimustele ja kasutada saab seda ainult vastavuses soovitava kasutuseesmärgiga. Sellisele kasutaja soovile annab kaitse ka EÜM art 100 p (a) ja (b) ning VÕS § 217 lg 2 p 2 – asi ei vasta lepingu tingimustele, kui see ei sobi teatud eriliseks või tavaliseks otstarbeks, milleks ostja seda vajas ja millest müüja teadis või pidi teadma lepingu sõlmimise hetkel – ja isikuandmete kaitse seadus²²⁶, kui õigus eraelu puutumatusele.

Kahjuks on praktikas ainult osaliselt tuvastatav, milliseid piiranguid tootja on seadnud või milliseid piiranguid kasutaja saab seada digitaalses infosisus. Seetõttu on avaldatud info

---

²²⁴ Vt lisaks. Eroopa Komisjoni uudised. Paremini kaitstud õigus eraelu puutumatusele Internetis. Internetis: http://ec.europa.eu/news/business/120125_et.htm. 04.03.2013.

²²⁵ Kasutustingimused. Intenetis: http://www.sportshop.ee/index2.php?option=com_virtuemart&page=shop.tos&pop=1. 04.03.2013.

²²⁶ Isikuandmete kaitse seadus. – RT I 2007, 24, 127; RT I, 30.12.2010, 11.

ebapiisav toote talitlusvõime tuvastamiseks ja isikuandmete kaitseks. Tarbija õiguste direktiivi kohaselt kaupljal on kohustus avaldada asjaomane info, kuid kauba saajal puudub võimalus tuvastada põhiomadus – kas ja millistel tingimustel digitaalne infosisu sobib tavapäraselt eesmärgipäraseks kasutamiseks.

2.3. Digitaalse infosisu koostalitlusvõime teave

Koostalitlusvõime, kui digitaalse infosisu omadus, tähendab võimalust digitaalne infosisu käivitada koos olemasoleva digitaalse infosisuga ja kasutada seda eraldi või koos. Windows'i kodulehel²²⁷ on selgitatud koostalitlusvõimet, kui programmide ühildamist Windowsi režiimis, milles saate käivitada Windowsi varasemate versioonide jaoks kirjutatud programme. Enamik Windowsi jaoks kirjutatud programme töötab ka uuemas operatsioonisüsteemis, kuid mõni vanem programm võib töötada tõrgetega või ei pruugi üldse töötada.

Vastavalt EÜM art 13 lg 1 peab edastama saajale teabe digitaalse infosisu sellise koostalitlusvõime kohta riist- ja tarkvaraga, mis on kaupljlale teada või peab olema teada, kui see on asjakohane. Analoogne kohustus on kaupljlale ka tuletatav VÕS § 217 lg 2 p 2 sätestatust – ostja saab tugineda kauba omaduste mõistmisel müüja erialastele selgitustele, mida müüja teab või pidi teadma, asjade tavalise kasutamise kohta. TKS § 5 lg 4, eriti p 7, kohustab avaldama müüdava kauba kohta kõik põhilised andmed. Tarbija õiguste direktiivi preambuli p 36 ja selle seletuskirja²²⁸ p 47 kohaselt peab müüja igal juhul avaldama kõik andmed toote kohta tarbijale arusaadavas keeles ja lihtsasti mõistetavad enne lepingu sõlmimist ning andma tarbijale viite muude teabeallikate kohta, näiteks pakkuma välja maksuvaba telefoninumbri või kaupljlale veebilehe aadressi, kus asjakohane teave on vahetult ja hõlpsasti kättesaadav.

Igaühel meist huvi ja soov, et saaksime nt mobiiltelefoniga pildistatud andmed kanda arvutisse üle, kuulata muusikat vabalt valitud tarkvara või rakendusega ning ühendada omavahel seadmeid,

---

²²⁷ Mis on programmide ühildamine? Internetis: <http://windows.microsoft.com/et-EE/windows7/What-is-program-compatibility>. 02.11.2012.a.

²²⁸ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv, tarbija õiguste kohta. KOM(2008) 614 lõplik. Ettepanek. Brüssel 08.10.2008. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0614:FIN:ET:PDF>. 04.03.2013.

mida soovime või vajame. Sellekohane info peab aga olema kättesaadav soovijale. Näitena võib siinkohal puudustest tuua kompuutriga ühendatava helikaardi ESU 1808²²⁹ näol. Toote kirjeldustes on märgitud, et uusim operatsioonisüsteem, millega antud helikaarti tarkvara ühildub on „Windows 7“. Juba üle aasta²³⁰ on kasutusel aga „Windows 8“ platvorm, kas see ka sellega ühildub või kas ja millal vastavad tarkvarauuendused saadavaks tehakse, ei ole märgitud. Seega peab ostja kaupa soetades võtma endale riisiko, et see ei pruugi ühilduda olemasoleva riist- ja tarkvaraga. Windowsi enda sõnul võib ja võib ka mitte selline andmekandja ühilduda või ühilduda osaliselt, seega olukord täiesti selgusetu ja võimalus lahendus leida ainult praktilist katse-eksitusmeetodit kasutades.

Valides internetis järgmise juhusliku müügikuulutuse PhotoPoint veebipoes, on tooteks fotokaamera²³¹. Toote kirjelduses on märgitud liidestamisvõimalus erineva riistvara vahendusel, kuid millise tarkvaraga see ühildub puudub igasugune info. Viitena on suunatud lisainfo saamiseks tootja kodulehele²³² ja foorumisse²³³, kuid asjakohast infot sealt antud toote kohta tuvastada ei ole võimalik. Fotograafiaga tegelevale isikul on äärmiselt oluline: kas ta saab toodet ühildada olemasoleva operatsioonisüsteemiga, tarkvaraga ja johtuvalt ka pildistatud materjali vastavalt vajadusele talletada või töödelda vmt. Analogseid näiteid võib internetis leida igal sammul erinevate toodetega ja igal juhtumi puhul on probleem analoogne ning kehtivate õigusaktide kohaselt lubamatu – puudub info liidestamise kohta.

Digitaalse infosisu soovijale peab olema kättesaadavaks tehtud teave selle liidestamise kohta, mis võimaldab tuvastada toote täpsed põhiomadused ja hilisemalt anda hinnangu lepingutingimustele vastavuse kohta.

---

²²⁹ ESI. Internetis: <http://www.esi-audio.com/products/esu1808/>. 04.03.2013.

²³⁰ Windows 8 esimene versioon lasti käibele 2011 aasta septembris. Allikas: Windows 8. Internetis: http://en.wikipedia.org/wiki/Windows_8. 04.03.2013.

²³¹ Panasonic Lumix DMC-GF3 + 14-42mm OIS. Internetis: www.photopoint.ee/et/toode/22695/panasonic-lumix-dmc-gf3keg-k-must-hubriidkaamera. 04.03.2013.

²³² Panasonic. Internetis: <http://www.panasonic.ee/>

²³³ Panasonicu foorum. Internetis: <http://www.fotofoorum.ee>

3. Digitaalse infosisu pakendamine ja müügipakendi sisu vastavus lepingutingimustele

3.1. Mahutatud lepingus ettenähtud viisil

Vastavalt VÕS § 217 lg 2 p 5 peab ese olema pakendatud seda liiki asjadele tavaliselt omasel viisil, sellise viisi puudumisel aga asja säilimiseks ja kaitseks vajalikul viisil. EÜM art 99 lg 1 punkt (b) sätestab, et kaup peab olema mahutatud lepingus ettenähtud viisil (pakendisse). EÜM Art 100 punkt (d) kohaselt peab kaup olema mahutatud seda liiki kaubale tavaliselt omasel viisil, sellise viisi puudumisel aga kauba säilimiseks ja kaitseks vajalikul viisil. VÕS kommentaaride²³⁴ kohaselt otsustamaks, kas müüdud asja pakkimine on tavaline ja millisel viisil peab toimuma, sõltub nii müüdud asjast, kui ka sõlmitud müügilepingu iseloomust. Pakendi mittenõuetekohasust tuleb jaatada juhul, kui pakend on müüdavat asja arvestades ebatavaline ja seetõttu võib vähendada lepingu objektiks oleva kauba väärtust või ei taga eesmärgipärast säilitamist või kauba kaitsmist. Siseriikliku õiguse järgi omab pakendamine tähendust vallasasjade puhul. Kui aga tegemist on muu esemega, siis VÕS § 217 lg 2 p 5 regulatsioon seaduse tekstist lähtuvalt kohaldub (vt VÕS § 208 lg 3).

Selgusetu antud asjaolude juures on see, et millistest kanalitest on võimalik saada infot mahutamise kriteeriumite kohta, nii seaduse kui ka tarneteenuse aspektist. Tähtsust omab sellistel juhtudel esiteks see, kus digitaalne infosisu saadetakse andmekandjal posti- või kullerteenusega kohale saajale. Pakendi mõõtmetest ja kaalust oleneb ka teenustasu, vastavalt Eesti Post pakiteenuste reglemendile²³⁵ omab see olulist mõju teenuse hinnale. Samuti ei ole võimalik alla 140 mm x 90 mm x 20 mm (pikkus x laius x paksus) mõõtmetega pakki üldse saata. Autori sikklikest kogemustest või tuua näite, kus 20 ml vedelikku sisaldava minianum toimetati saajani kingakarbist, mis oluliselt suurendas paki kaalu ja mahtu. Selline käitumine ei ole mõistlik. Analoogselt võib juhtuda sama nt mälupulga, kõvaketta vmt andmekandja tarnimisel. Reeglina ei sisalda müügilepingud ühtegi viidet kauba mahutamisele ja selles ei lepita ka eraldi kokku poolte vahel, selline tava või praktika puudub. Puudulikuks ja ebatõeseks võib osutuda

²³⁴ Paul Varul jt (koost). Võlaõigusseadus II. 2.-7. osa (§§ 208-618). Kommenteeritud väljaanne. Juura: Tallinn 2007. § 217, p 3.3.5., lk 46.

²³⁵ Eesti Post. Pakiteenused. Internetis: <http://www.post.ee/pakiteenused>. 04.03.2013.

siinjuures kaupleja väide kauba mahutamise kohta mingi suurusega pakendisse. Pakendi mõõtmete juba mõnesetimeetrine muutumine toob kaasa olulise hinnamuutuse tarneteenusest, nt Post24²³⁶ või SmartPost²³⁷ hinnakirja kohaselt.

Teiseks omab relevantsust asjaolu, kus digitaalne infosisu edastatakse saajale digitaalsel kujul interneti vahendusel. Ka sellisel juhul on võimalik oluliselt vähendada faili mahtu teda nn kokku pakkides. Faili originaalsuuruses allalaadimine võib olla väga aeganõudev ja seetõttu ka ebaturvaline (ühendus võib katkeda ja pead alustama kõike otsast peale). Samuti on mobiilset internetti kasutavatel isikutel johtuvalt internetipaketist mahupiirangud²³⁸, mis ei pruugi võimaldada andmete allalaadimist või piiravad õigustamatult muud internetikasutust. Kokkupakkides väheneb faili suurus tavaliselt 40 kuni 50 %²³⁹ ja seetõttu on saajal võimalik mõistlike vahenditega saada digitaalne infosisu enda valdusesse.

Seega peaks olema tagatud replemendina, millest nähtuvad kriteeriumid ja tingimused kauba mahutamise kohta minimaalsuuruses turvalisust võimaldavas pakendisse posti- või kullerteenusega vmt tarnimise puhul. Samuti peaks saatjale olema kättesaadav täpne teave tarnimise viisi kohta. Digitaalse infosisu saajal peaks olema tagatud õigus saada see enda valdusesse mõistlike minimaalsete vahenditega ka sellisel juhul, kui selles pole eraldi kokku lepitud kauplejaga.

3.2. Pakendatud lepingus ettenähtud viisil

Heiki Lindpere on oma artiklis²⁴⁰ kaubavedude kohta kirjutanud, et majandusloogikast tulenevalt omandab suurema tähtsuse mitmeliigiliste vedude jaoks ühtlustatud ja lihtsustatud reeglite kehtestamine. Esmatähtsaks muutub kaupade kohaletoimetamise ajaline täpsus, kindlus ja efektiivsus, mis võimaldaks nii ettevõtjatel kui ka kaupmeestel vähendada laovarusid ja kulusid ning vältida tarbetuid sõite. Analoogselt saab neid seisukohti kohaldada digitaalse infosisu tarnimisel, relevantne on – lihtne, arusaadav ja minimaalseid kulutusi võimaldav viis.

---

²³⁶ Post24. Erakliendi hinnakiri. Internetis: <https://www.post24.ee/hinnakiri>. 04.03.2013.

²³⁷ SmartPost. Hinnakiri. Internetis: <http://smartpost.ee/pakkide-saatmine/hinnakiri>. 04.03.2013.

²³⁸ Nt „MINT paketid“. Internetis: <https://www.elisa.ee/et/Eraklient/mint/710/MiNT-paketid>. 04.03.2013.

²³⁹ Nt „FLAC“. Internetis: http://en.wikipedia.org/wiki/Free_Lossless_Audio_Codec. 04.03.2013.

²⁴⁰ Heiki Lindpere. Rahvusvaheliste lastiveolepingu reeglite vohamine globaliseeruv maailmas. Juridica 2009, nr 4, lk 251.

Kauba mahutamine pakendisse on pakendamise üks pooltest. Teise poole moodustab pakendamise turvalisus ehk pakendatud seda liiki kaubale tavaliselt omasel viisil, sellise viisi puudumisel aga kauba säilimiseks ja kaitseks vajalikul viisil (EÜM art 100 punkt (d) ja VÕS § 217 lg 2 p 5 kohaselt). Milline on kauba pakendamisele „omane viis“ või „vajalik viis“ ei ole võimalik ühestki õigusaktist või juhendist tuvastada. Samuti ei ole õnnestunud tuvastada ühtegi sellealast empiirilist uuringut. Lähim analoog on Eesti Posti pakendamise juhend²⁴¹, mille kohaselt pakendi valib saatja ja pakendama peab vastavalt saadetise sisule ning transportimise viisile ja kaitsma postisaadetise sisu vigastamise eest muljumisel ja töötlemisel.

Lisana on märgitud eelnimetatud juhendis kergesti purunevate asjade pakendamise suunis: *„Saatja peab kergesti purunevad ja muud haprad esemed pakendama tihedalt tugevasse, purunemist välistava kaitsematerjaliga (nt mullikile, ajalehed, riideesemed vmt) täidetud taarasse, mis välistab esemete omavahelise kokkupuutumise transportimisel, nende liikumise ja/või põrkumise vastu pakendi seinu.“* Kui palju aga pehmendavat ja kaitsvat materjali ning kuidas paigutama peab ei ole võimalik tuvastada.

Tähtsust omavad need asjaolud nt sellisel juhul, kui ostjani toimetatakse nutitelefon, st digitaalne infosisu tarnitakse saajani füüsilisel andmekandjal. Andmekandja võib saada kahjustatud või hävineda. Kui seade on saanud transportimisel temperatuuri-, niiskuse- või põrutuskahjustusi, mida ei ole visuaalselt võimalik tuvastada, ei pakendit ega seadet vaadeldes, siis digitaalne infosisu võib seeläbi olla kaotanud oma koostalitlus- või liidestamisvõimaluse või on andmekandja kahjustunud sellisel moel, mille tagajärjel on osa digitaalsest infosisust muutunud kasutuskõlbmatuks. Kui sellise kahjustumise tagajärjel ilmneb tootel lepingutingimustele mittevastavus seitse kuud peale ostjale üleandmist, siis nt VÕS § 218 lg 2 kohaselt ei ole tegu eeldusliku automaatse müüja vastutusega (analoog EÜM art 105 lg 2-ga). Tuvastada puuduse päritolu on praktiliselt võimatu ja müüja ning transportija võib vabaneda vastutusest lihtsa ettekäändega. Ka on võimalik vaidlus, millist pakendamise viisi peavad pooled mõistlikuks, sest täpseid nõudeid pole.

Muuhulgas tähendab see olukord, et ostjal puudub võimalus oma õigusi kaitsta nt lepingust taganemise teel. Riigikohus on oma otsuses märkinud²⁴², et lepingupool võib lepingust taganeda,

---

²⁴¹ AS Eesti Post saadetiste pakendamise juhend. Internetis:

http://www.post.ee/failid/Pakendamise_juhend_20091104.pdf. 04.03.2013.

²⁴² RKTsKo nr 3-2-1-11-10, 30.03.2010, p 11.

kui teine lepingupool on lepingust tulenevat kohustust oluliselt rikkunud. Seejuures piisab olulise lepingu rikkumise olemasoluks pelgalt sellest, kui ostja on müüjat asja lepingutingimustele mittevastavusest teavitanud ning viimane pole asja mõistliku aja jooksul asendanud ega parandanud. Pakendamise mittevastavust või puudulikkust on aga vastava juhendi puudumise tõttu äärmiselt keeruline tuvastada. Piia Kalamees on oma artiklis²⁴³ antu kohta lisanud, et hoolimata õiguskaitsevahendite hierarhia erinevusest tarbijalemüügi direktiivi ja võlaõigusseaduse puhul on Eesti regulatsioon õiguskaitsevahendite osas siiski direktiiviga kooskõlas. Nimelt on tegemist miinimumharmoneerimist taotleva direktiiviga, millest tulenevalt võivad liikmesriigid riigisisestes seadustes kehtestada tarbija jaoks direktiivist soodsamaid sätteid. Eelmainitud Riigikohtu lahend näitab ilmekalt, et võlaõigus seaduse koostamisel on sellist võimalust kasutatud. Tarbija jaoks on soodsam regulatsioon, mille puhul on tal vabadus valida asendamise või parandamise nõude ja taganemise vahel.

Seega on pakendamise juhendid ja nõuded oluliseks infoks nii kauplejale kui ka kauba saajale otsustamaks kauba vastavuse üle lepingutingimustele ning vastavate õiguskaitsevahendite kohaldamisele. Müügilepingu pooled saavad ise väga palju ära teha, pakendades kauba ettenähtud viisil. Antud tegevuse soodustamiseks peaks kättesaadavaks tegema vastavasisuline informatsioon ja täpne juhend. Johtuvalt eelkirjeldatust on olemas seadusejärgne võimalus müügilepingust taganemiseks, kuid pakendamisreeglite puudumise tõttu ei saa ostja oma õiguskaitsevahendeid kasutada.

---

²⁴³ Piia Kalamees. Müügilepingust taganemise õigus asja lepingutingimustele mittevastavuse korral Kommentaar Riigikohtu otsusele tsiviilasjas 3-2-1-11-10. Juridica, 2010, nr 10, lk 799.

4. Kolmandate isikute õigused

4.1. Autoriõigus kui kolmandale isikule kuuluv õigus

Kolmandate isikute õigus võib tinglikult nimetada varjatud nõude- või muuks õigusteks. Seda see tõttu, et digitaalse infosisu saaja ei tea nendest midagi, kuid kaupleja teab või peab teadma. Eristada siinkohal tuleks kolmandate isikute õigusi, mis on ilmsed ja mis ei ole ilmsed. Faktilistes oludes võib aga selline eristamine osutuda keeruliseks või isegi võimatuks.

Näitena võib siinkohal tuua majandus- või kutsetegevuses tegutseva isiku, kes ostab veebist muusikat ja kasutab seda teenuse osutamisel. Enamus juhtudel²⁴⁴ müükase digitaalset infosisu isikliku kasutamise eesmärgil. Isegi sellisel juhul, kui veebisait pakub tasuta võimalust enda valdusesse saada muusikat spetsiaalselt raadio DJ-del selle reklaamimise eesmärgil²⁴⁵. Seega lugedes veebisaidi tutvustuses olevat informatsiooni ei saa algselt eeldada, et spetsiaalsel eesmärgil edastataval digitaalsel infosisul võivad olla kolmandate isikute õigused, mida kaupleja pole avaldanud. Lähemal uurimisel selgub, et need võivad siiski olemas olla²⁴⁶, sest digitaalset infosisu tegelikult ei edastatagi ärilistel eesmärkidel, vaid see on mõeldud isiklikuks kasutamiseks. Ärilistel eesmärkidel avalikkusele teose suunamine on seetõttu välistatud, mida sätestab ka Berni kirjandus- ja kunsteoste kaitse konventsioon²⁴⁷ ja WIPO põhimõtted²⁴⁸. Kõik eelnev aga toob kaasa kohustuse, meie siseriikliku õiguse järgi, sõlmida tasuline DJ litsentsileping²⁴⁹ ning veebilehe tutvustuses avaldatud informatsioon on ebatõene ja eksitav.

---

²⁴⁴ Autoril ei ole õnnestunud tuvastada ühtegi veebikauplust, kus müüakse muusikat ärilise kasutamise eesmärgil. Kuid tihti on puudulik või raskesti kättesaadav veebilehtedel info kolmandate isikute õiguste kohta

²⁴⁵ About Kings of spins. Internetis <http://www.kingsofspins.com/sites/kingsofspins/services/about.php>

²⁴⁶ Terms and Conditions. Internetis: <http://www.kingsofspins.com/page/page.php?id=12>. 10.03.2013. Punkt 4.

²⁴⁷ Art 9 jm.

²⁴⁸ Vt lisaks. WIPO. Understanding Copyright and Related Rights. Internetis:

http://www.wipo.int/freepublications/en/intproperty/909/wipo_pub_909.html#limitations. 16.04.2013.

²⁴⁹ DJ leping – „DJ lepingu eesmärgiks on pakkuda diskoritena tegutsevatele füüsilistele isikutele mugavat võimalust reprodutseerida erinevaid teoseid, fonogramme ja esitusi (salvestisi) nende avaliku esitamise eesmärgil Eestis toimuva DJ tegevuse raames. DJ lepingu alusel antav litsents ei hõlma tasu salvestiste üldsusele suunamise (avaliku esitamise) eest, vastava lepingu peab iga kasutuskohal sõlmima Eesti Autorite Ühingu ja Eesti Fonogrammitootjate Ühingu eraldi. Lepingutasu hõlmab, antu kohaselt, digitaalse infosisu reprodutseerimist ärilistel eesmärkidel, mis toob kaasa kohustuse maksta tasu 312 eurot aastas.“ Internetis: http://www.eel.ee/?page=dj_leping. 10.03.2013.

B2B lepingute sõlmimisel eeldatakse, et majandus- ja kutsetegevuses tegutseval isikul on kõrgendatud hoolsuskohustus ja seetõttu ta peab teadma vastava asjaolu (kolmandate isikute õiguste) olemasolu. Vastavalt tarbija kaitse õiguse sätetele on kaupleja kohustatud kogu kolmandate isikute kohta käiva teabe tarbijale avaldama, kuid praktikas puuduliku teabe olemasolu tarbija tihti eeldada ei oska. Põhjus selleks on usaldusvastutuse süsteem²⁵⁰ ja seetõttu ei ole kolmandate isikute õiguste olemasolu ilmne. Ühelgi ostjal ei ole mõistlik eeldada, et kaupleja müüb toodet, mille varjatud nõude- või muust õiguste olemasolust see pole teadlik ja jätab selle tahtlikult avaldamata. Seetõttu, kui pakutakse müügiks eset, mis ei sobi eriliseks või tavapäraseks kasutusotstarbeks ostjale, ei vasta see automaatselt lepingutingimustele ja võib lõppkokkuvõttes tuua kaasa ostjale tekitatud kahju hüvitamise nõude müüja vastu.

Kolmandate isikute õiguste olemasolu lepingutingimustele mittevastavuse alusena reguleerib VÕS § 217 lg 2 p 4. EÜM art 102²⁵¹ sisaldab täpsemat regulatsiooni võrreldes VÕS-iga ja võrdsed õiguskaitsevahendid B2B ning B2C lepingute puhul. Antud asjaolude juures ei tohi lisaks tähelepanuta jätta VÕS § 217 lg 2 p-s 2 ja EÜM art 100 punktides (a) ning (b) sätestatud nõuet – kaup ei vasta lepingutingimustele, kui müüja teadis või pidi teadma selle sobivust teatud eriliseks otstarbeks või otstarvet, milleks seda tavaliselt kasutatakse.

Eelkirjeldatust saab teha järelduse, et juba pakkumuse tegemisel saajale, mitte ainult üleandmisel/müügil, ei vasta digitaalne infosisu lepingutingimustele, sest seda ei ole võimalik kasutada sihtotstarbeliselt vastavalt kasutuseesmärgile. Kuigi VÕS ja EÜM regulatsioon on põhimõtteliselt dispositiivne, siis võib veebisaitide kasutajatingimusi tõlgendada tüüptingimustena, millega on kokku lepitud poolte vahel seadusest erinev tingimus. VÕS § 42 lg 1 aga sätestab tüüptingimuste tühisuse alused, milleks on olukord, kus tüüptingimus lepingu olemust, sisu, sõlmimise viisi, lepingupoolte huvisid ja teisi olulisi asjaolusid arvestades kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult, eelkõige siis, kui tüüptingimusega on lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu teise lepingupoole kahjuks oluliselt rikutud. Ebamõistlikku kahjustamist eeldatakse, kui tüüptingimusega kaldutakse kõrvale seaduse olulisest

---

²⁵⁰ Urmas Volens.

²⁵¹ Nt EÜM art 102 lg 2 p (a) ja (b) – kolmandal isikul ei tohi olla kauba või digitaalse infosisu suhtes intellektuaalomandile tuginevat õigust või nõuet, mis ei ole ilmselgelt põhjendamatult selle riigi õiguse kohaselt, kus kaup või digitaalne infosisu vastavalt lepingule kasutama hakatakse või sellekohase kokkuleppe puudumisel selle riigi õiguse kohaselt, kus asub ostja tegevuskoht või, kaupleja ja tarbija vahelise lepingu puhul, kus asub tarbija poolt lepingu sõlmimise ajal osutatud elukoht, ning millest müüja teadis või pidi teadma lepingu sõlmimise ajal.

põhimõttest või kui tüüptingimus piirab teise lepingupoole lepingu olemusest tulenevaid õiguseid ja kohustusi selliselt, et lepingu eesmärgi saavutamine muutub küsitavaks. VÕS § 42 lg 1 sätestatud saab tõlgendada digitaalse infosisu saaja kasuks, sest tüüptingimus on vastuolus EÜM ja VÕS sätestatud olulise põhimõttega – digitaalset infosisu ei saa kasutada erilisel otstarbel või tavapäraseks kasutamiseks; asja kasutamist takistavad õigusakti sätted (nt AutÕS); kolmandal isikul on asja suhtes õigus või muu nõue.

Analoogseid (tüüp)tingimusi ei saa kehtivaks lugeda õigustloova normi dispositiivsusest lähtuvalt, sest need on ebamõistlikult koormavad ja õigusi piiravad digitaalse infosisu saaja suhtes.

4.2. Digitaalse infosisu litsentseerimisest tulenevad kolmandate isikute õigused

Digitaalse infosisu üleandmisel saajale on oluline juhtida tähelepanu asjaolule, et enamus juhtudel ei anta üle selle omandiõigust vaid omandaja saab ainult litsentsi, mille kohaselt ja alusel ta saab õiguse teostada intellektuaalsest varast tulenevaid õigusi kokkulepitud ulatuses ja kokkulepitud territooriumil. Vastav regulatsioon tuleneb nt siseriiklikus õiguses VÕS § 368 sätestatust. Piiramatute omandiõiguste üleandmine on seetõttu võimalik ainult juhtudel, kus digitaalne infosisu ei ole koormatud intellektuaalsest omandist tulenevate õigustega²⁵². Litsentsiga antakse saajale digitaalsed andmed kasutada tasuta või tasu eest. Probleemseks siinkohal on VÕS § 374 tulenev regulatsioon – tähtajatu litsentsilepingu võib kumbki lepingupool üles öelda, teatades sellest ette vähemalt üks aasta.

Mõistlik on antud regulatsioon sellisel juhul, kui litsentsilepingu ütleb üles selles saaja. Küsitav on aga siinkohal litsentsi andja õigus öelda leping üles ilma ühegi põhjuseta. Vastavalt dogmaatikale kohaldatakse antud seadusesätet koostoimes VÕS § 195-ga ehk lepingu lõpetamisel kohustuvad pooled lepingu alusel saadu kasutamise lõpetama ja selle tagastama.

---

²⁵² Vt Lisaks. Komisjoni teatis KOM(2007) 836 lõplik (üalpool vnr 2), p 2.1.

Esiteks sisaldavad kaugmüügil lepingute tüüptingimused üliharvadel juhtudel kasutustähtaja kokkulepet²⁵³. Seetõttu on mõistlik eeldada, et saaja sõlmib tähtajatu litsentsilepingu piiramatuks tähtjaks ning ei eelda, et see lõpetatakse suvalistel põhjustel. Seadus ei sätesta siinkohal ühtegi õiguskaitsevahendit digitaalse infosisu saajale, millisel viisil on võimalik arvutada välja tagasimakstav lepingutasu nagu seda nõuab VÕS § 195 lg 5.

Teiseks probleemiks on asja tagastamise nõue. Kui lepingu alusel edastatud andmed on digitaalsel kujul (ka koos andmekandjaga, millele need on talletatud ajutiselt²⁵⁴), siis kas on mõistlik nõuda saajalt nende tagastamist? Sellisel juhul on ka andmekandja tagastamine litsentsilepingu alusel välistatud. Andmete tagastamisega aga ei saavutata mingit õiguslikku tulemust, ainult asjatult koormatakse üleandja veebiressursse. Mõistlik oleks nõuda nende andmete kustutamist, nii nagu analoogselt teeb seda *Sony Music Entertainment*.

Kolmandaks probleemiks on see, kui andmekandjale on andmed salvestatud permanentselt, siis andmed ja andmekandja ühendatakse kokku püsivalt ning on tegemist ühendatud asjaga TsÜS § 53 ja AÕS § 107 lg 1 esimese lause kohaselt²⁵⁵, millele tekib kaasomand²⁵⁶. Kui andmete intellektuaalsest omandist tulenevate õiguste omaja lõpetab litsentsilepingu, siis mida teha sellisel juhul andmekandjaga on selgusetu. Andmekandja saaja ei saa digitaalset infosisu eraldiseisvana tagastada. Võimalik küll on tagastada andmed, koos andmekandjaga andmete litsentsilepingust tulenevate õiguste omajale, kuid vastavat kohustust õigustatud isikul ei ole. Seega tehingu dualism ja õiguste ning huvide kollisioon paneb digitaalse infosisu saaja olukorda, kus faktiliste olude õiguslik regulatsioon ei võimalda õigusselgust.

Neljandaks probleemiks on teise ja kolmanda probleemiga seonduv teose autorite kaasõigused²⁵⁷ asjale. Nimelt praktiliselt kõik esemed (sh andmekandjad) on autori intellektuaalse loomingu tulemus ja seega teosed AutÕS § 4 lg 2 ja lg 3 p 16 kohaselt (disainiteosed). Omakorda tähendab

---

²⁵³ Uuringu tulemusena on tuvastatud ainult üks juhtum. Sony Music Entertainment (Internetis: <http://www.sonymusic.com/>) saadab oma koostööpartneritele tasuta digitaalset infosisu selle reklaamimise eesmärgil, kasutusajaga 30 päeva: „[...] *It is our understanding that you will delete the digital file in its entirety from your computer hard drive or such other storage medium employed by you within thirty days of the date stamp of this electronic mail.*“

²⁵⁴ Reeglina andmekandja ostetakse ja saajale antakse üle selle omandiõigus.

²⁵⁵ Asjaõigusseadus. – RT I 1993, 39, 590; RT I, 23.04.2012, 2.

²⁵⁶ On vähe tõenäoline, et andmekandja ja andmete intellektuaalselt omandist tulenevate õiguste omajad isikutena langevad kokku.

²⁵⁷ AÕS § 71.

see faktiliselt, et on võimalik saada andmekandja valmistamiseks kasutatud materjali omanikuks, kuid teose omanikuks mitte, sest autori isiklikud õigused ei ole võõrandatavad ja teost saab kasutada ainult litsentsilepingu alusel. AutÕS § 12 lg 1 p 8 sätestab autori võõrandamatu ainuõiguse teos tagasivõtta, teatades sellest ette VÕS § 374 kohaselt ette üks aasta ning seda suvalisel põhjusel. Antust tuleneb, et andmete või andmekandja litsentsilepingu ülesütlemisel peaks ühe või teise tagastama või hävitama. Tagastamise võimalus on küsitav ja ka hävitada ei saa andmekandjat, sest AutÕS § 12 lg 1 p 3 kohaselt on autori õigus teose puutumatusale. Seega teose tahtlikul hävitamisel autoril õigus hävitajalt nõuda kahju hüvitamist.

Eelkirjeldatust tulenevalt on digitaalse infosu litsentseerimisel lepingu ese koormatud selliste kolmandate isikute õigustega, mis on digitaalse infosu saaja suhtes ebamõistlikud ja seaduse regulatsioon ei võimalda ühest selgust. Seetõttu ei vasta ka lepingu ese lepingutingimustele seadusest tuleneva nõude (VÕS § 217 lg 2 p 4) alusel.

Õiguslikku regulatsiooni tuleks muuta õiguse ühetaolise kohaldamise printsiibist lähtuvalt selliselt, et tähtajatu, intellektuaalsest varast tulenevate õiguste, litsentsilepingu puhul litsentsi andja ei saaks lepingut lõpetada suvalistel põhjustel, vaid ainult lepingu rikkumise puhul, analoogselt nt VÕS § 116 lg 2 sätestatuga. Litsentsilepingu ülesütlemisel, kui andmed on salvestatud permanentselt andmekandjale ja litsentsi andja soovib andmete (või andmekandja) hävitamist või tagastamist, peaks litsentsiandja kompenseerima litsentsi saajale andmekandja (või andmete) väärtuse. Analoogsed tingimused peaks olema kohaldatud asjaoludele, kui digitaalne infosu on salvestatud andmekandjale ajutiselt ning litsentsilepingu ülesütlemisel muutuvad seeläbi andmed või –kandja kasutuskõlbmatuks²⁵⁸.

---

²⁵⁸ Nt CD-, DVD-, mp3 märgia või kompuutri vmt puhul.

KOKKUVÕTE

Magistritöö eesmärk oli leida vastused küsimustele, mida ja millistel tingimustel pakuvad kauplejad digitaalse infosisuna; kas digitaalse infosisu saaja saab tegelikkuses selle mida eeldab või vajab; kas digitaalse infosisu saaja saab seda kasutada eelduslikult tavapärasel eesmärgil või eriliseks otstarbeks.

Magistritöös on jõutud järgmistele järeldustele.

Digitaalne infosisu on kõik digitaalsel kujul olevad andmed või teenused, millele pääseb ligi veebi või muude kanalite vahendusel. EL ja siseriikliku õiguse järgi see hõlmatud terminiga „kaup“ ainult juhul, kui see on salvestatud füüsilisele andmekandjale ning seeläbi allub müügitehingute regulatsioonile. Muule digitaalsele infosisule rakendub kehtiv õigus osaliselt – tagatud on taganemisõigus, kaupleva üldine teavitamisnõue ja tarbija teavituse digitaalse infosisu funktsioonidest ning asjaomase koostalitlusvõime, kui see on asjakohane. Välistatud on tootjavastutus, sest vastav VÕS regulatsioon käsitleb tootena ainult arvutitarkvara. Küsitavaks jääb siinkohal endiselt digitaalsele infosisule rakenduva õiguse täpne ulatus, st millise õigustuse alusel saab digitaalse infosisu saaja hinnata selle lepingule vastavust – nt kvaliteet, kogus, pakendamine jmt.

TsÜS § 49 ja § 50 tuleb täiendada regulatsiooniga, mis võimaldaks vallaasjaks lugeda ka digitaalset infosisu, kui see ei ole salvestatud permanentse füüsilisele andmekandjale.

Asja tunnuseks eristatakse kolme kriteeriumi: meeltega tajutavus, ruumiline piiritletus ning võimalus teostada füüsilist võimu, s.o. vallata. Autori arvates on digitaalne infosisu lepingu esemena midagi sellist, mis on käsitletav asjana – ruumiliselt piiritletud, võimaldab teostada füüsilist võimu selle üle ning on muudetav meeltega tajutavaks tehnilise vahendi abil. Eristada tuleb siinkohal kindlasti andmekandjaid, millele salvestatakse info permanentse ja millele on võimalik salvestada ajutiselt. Eeltoodut arvestades tuleks digitaalset infosisu määratleda „asjana“ arvestades infosisu kaasaegseid infotehnoloogilisi käsitlusi. Minimaalselt peaks olema *expressis verbis* kirjas seaduses võimalus kasutada asja kohta sätestatud ka digitaalsele infosisule, nagu seda on tehtud nt energia, vee, soojuste ja loomade puhul.

VÕS § 271 tuleks täiendada regulatsiooniga, mis võimaldama üürilepingu sätete kohaldamist ka esemetele, mille alusel saaks maksma panna lepingulisi nõudeid. Analoogselt peaks täiendama VÕS tootjavastutuse sätteid, et need kohalduksid kogu digitaalse infosisu suhtes olukorras, kus lepingulised nõuded ei ole lubatud. Nimetatud muudatuste tagajärjel oleks oluliselt suuremas ulatuses võimalik tuvastada millistele kehtestatud nõuetele peaks digitaalne infosisu vastama.

Digitaalse infosisu saamisel sõltub selle õiguslik staatus sellest, millised andmed ja millistel tingimustel täpsemalt üle antakse. Andmete kui toote võõrandamine saab toimuda asja või eseme müügi, kasutusse andmise või teenuse osutamise või intellektuaalse vara üleandmise sätete alusel. Peaaegu alati kaasnevad digitaalse infosisu võõrandamisega lahutamatult autoriõigused ning füüsilisel andmekandjal oleva digitaalse infosisu üleandmisel toimub samaaegselt mitu erineva sisu ja õiguste ulatusega tehingut. Seega on võimalus saada andmekandja (CD, mälukaart, kõvaketas jmt) omanikuks, kuid mitte sellel oleva digitaalse infosisu piiramatult võimu teostamise õigustega omanikuks. Digitaalse infosisu täpne terminoloogiline ja mõisteline eristamine on oluline seetõttu, et sellest sõltuvad ostja ja müüja õigused ning kohustused ostu-müügi või kasutuslepingu sõlmimisel, -eelselt ja -järgselt. Kahjuks ei ole võimalik enamuses juhtudel tuvastada mida ja millistel tingimustel kaupleja saajale soovib üle anda – kas tegemist on B2B või B2C vmt tehinguga; kes on kaupleja või saaja – kelle vastu saaks kasutada õiguskaitsevahendeid; millistel tingimustel täpsemalt tehing läbi viiakse jmt. Veebis pakutava digitaalse infosisu üleandmise normistikku peaks ühtlustama EL tasemel ja selgelt eristama lepingute tüübid, nt – üürimine, võõrandamine, litsentsimine. Kehtivas õiguses peaks olema regulatsioonid, mis võimaldaks määratleda digitaalse infosisuga tehtavate tehingute juures poolte täpset õiguste ja kohustuste ulatust, läbi mille oleks üheselt võimalus tuvastada selle vastavus lepingutingimustele. Nt läbi müügilepingute regulatsiooni tuvastada digitaalse infosisu vastavus kvaliteedile ja litsentsilepingute alusel määratleda täpne kasutusõiguse ulatus ning kord.

Veebikeskkondades müügikuulutusi uurides on väga harvadel juhtudel võimalik, ja sedagi minimaalses ulatuses, tuvastada tehingu tegemise lepingutingimusi. Kõikidel isikutel peab olema tagatud võimalus pakkumuse alusel tuvastada üheselt, kas täpselt sellist eset ta otsib ja tahab või just selline novaatorlik ese on vajalik saajale. Ka väga hästi arendatud ja suure hulga informatsiooniga veebilehtedel ei ole see informatsioon lihtsasti ja üheselt hoomatav ning on mitteammendav. Puudulikult on kehtivas õiguses reguleeritud kauplejapoolse teabe avaldamise

kohustuse ulatus ja imperatiivsus, mille tõttu digitaalse infosu saajal ei ole võimalik hinnata lepingu sõlmimise hetkel, mida ta tegelikkuses tehingu tulemusena saab enda valdusesse. Samas viitamine hädavajaliku relevantse info saamise võimalusele, mille kättesaamiseks tuleb teha lisakulutusi, ei saa lugeda teavitamiskohustuse täitmiseks kaupleja poolt. Antud küsimusele peaks olema alternatiivse lahendusena ligipääs andmetele lihtsustatud korras kõikidele tehingu osapooltele, nt tutvustava õppevideo näol.

Tarbija õiguste direktiiv sätestab nõuded teavitamiskohustusele ja suures ulatuses kohustab teabe avaldama, kui see on asjakohane. EÜM sätestab kohustuse avaldada tõeseid andmeid. Kauplejale on jäetud õigustamatult suur diskretsioonivõimalus, kehtiva regulatsiooni alusel – puudub imperatiivne nõue teavitada digitaalse infosu koostalitlusvõime, funktsioonide ja põhiomadustest. Teabe kättesaadavuse ja avaldamise kohustuslikkuse põhimõtted peaks olema realiseeritud kehtivas õiguses – teave peab olema tarbijale esitatud või kättesaadavaks tehtud kasutatavat sidevahendit arvestades; esitatud lihtsas ja arusaadavas keeles ning; loetav, kui see on esitatud püsival andmekandjal.

Empiirilise uuringu kohaselt on tavalisteks kaebused digitaalse infosu madala või ebastandardse kvaliteedi üle, mille nn standardit ei ole määratletud. Seadus digitaalse infosu keskmise kvaliteedi nõudeid ei sätesta, samuti puudub kohtupraktika, mis digitaalse infosu keskmise kvaliteedi kriteeriumid sõnastaks. Eelkõige saab keskmise kvaliteedi määramise aluseks olla info, mis kajastab digitaalse infosu täpseid parameetreid (sh kvaliteedi taset), milliseid versiooniuuendusi ja rakendusi on võimalik sellele lisada ning mida need uuendused ja rakendused täpsemalt võimaldavad. Digitaalne infosu peaks vastavuse testi alusel sobima tavaliseks otstarbeks, mida tarbija eeldab selle olevat ehk millised on toote põhiomadused. Magistritöö tulemusena võib öelda, et digitaalse infosu **põhiomadus** on – andmekandja funktsioneerimine tõrgeteta koos oma riist- ja tarkvaraga ning rakendustega, mis on saaja jaoks vajalikud või sobilikud ning nõutava kvaliteediga eesmärgipäraseks kasutamiseks sõltumata sellest, kas infosu on üle antud tasu eest või tasuta.

Põhiomaduste hulka laiemas mõistes kuulub: kasutajatugi; versiooniuuendused; serveriteenus; igapäevased varukoopiad; terviklahendus; kaugtöö võimalus; kogu tarkvara pakett; paindlik ja kiire arendus; liidestamisvõimalus; läbipaistev ja stabiilne hinnastamine.

Digitaalse infosu kaitsemeetmete, kui põhiomadustega seotud omaduste, vajadus tuleneb põhiliselt intellektuaalse omandi või isikuandmete privaatsuse kaitse vajadusest. Kahjuks on

praktikas ainult osaliselt tuvastatav, milliseid piiranguid tootja on seadnud või milliseid piiranguid kasutaja saab seada digitaalses infosises. Johtuvalt ka müügikuulutuste info ebapiisav toote talitlusvõime tuvastamiseks ja isikuandmete kaitseks.

Koostalitlusvõime, kui digitaalse infosisu omadus, tähendab võimalust digitaalne infosisu käivitada koos olemasoleva digitaalse infosisuga ja kasutada seda eraldi või koos. Isikutel on õigustatud ootus: kas nad saavad toodet ühildada olemasoleva operatsioonisüsteemiga, tarkvaraga ja johtuvalt ka soovitud andmeid vastavalt vajadusele talletada või töödelda vmt. Müügikuulutuste toote kirjeldustes on sageli märgitud digitaalse infosisu liidestamisvõimalus erineva riistvara vahendusel, kuid millise tarkvaraga see ühildub puudub ammendav info. Seetõttu puudub võimalus hinnata selle põhiomadusi.

VÕS ja EÜM kohaselt peab ese olema pakendatud seda liiki asjadele tavaliselt omasel viisil, sellise viisi puudumisel aga asja säilimiseks ja kaitseks vajalikul viisil ning peab kaup olema mahutatud seda liiki kaubale tavaliselt omasel viisil, sellise viisi puudumisel aga kauba säilimiseks ja kaitseks vajalikul viisil. Vastavad juhised või reglement puudub, millest nähtuvad kriteeriumid ja tingimused kauba mahutamise kohta minimaalsuuruses turvalisust võimaldavas pakendisse posti- või kullerteenusega vmt tarnimise puhul. Samuti peaks saatjale olema kättesaadav täpne teave tarnimise viisi kohta, et valida kohane pakendamise viis. Digitaalse infosisu saajal peaks olema tagatud õigus saada see enda valdusesse mõistlike minimaalsete vahenditega ka sellisel juhul, kui selles pole eraldi kokku lepitud kauplejaga.

Kauba mahutamine pakendisse on pakendamise üks pooltest. Teise poole moodustab pakendamise turvalisus ehk pakendamine seda liiki asja tavaliselt omasel viisil, sellise viisi puudumisel aga asja säilimiseks ja kaitseks vajalikul viisil. Ka need juhised puuduvad. Seega oleks pakendamise juhendid ja nõuded oluliseks infoks nii kauplejale kui ka kauba saajale otsustamaks kauba vastavuse üle lepingutingimustele ning vastavate õiguskaitsevahendite kohaldamisele.

Digitaalse infosisu üleandmisel saajale on oluline juhtida tähelepanu asjaolule, et enamus juhtudel ei anta üle selle omandiõigust vaid omandaja saab ainult litsentsi, mille kohaselt ja alusel ta saab õiguse teostada intellektuaalsest varast tulenevaid õigusi kokkulepitud ulatuses ja kokkulepitud territooriumil. Kui kaupleja avaldab eksitava teabe ja pakutakse müügiks eset, mis ei sobi eriliseks või tavapäraseks kasutusotstarbeks ostjale, ei vasta see automaatselt

lepingutingimustele ning võib lõppkokkuvõttes tuua kaasa ostjale tekitatud kahju hüvitamise nõude müüja vastu. B2B lepingute sõlmimisel eeldatakse, et majandus- ja kutsetegevuses tegutseval isikul on kõrgendatud hoolsuskohustus ja seetõttu ta peab teadma vastava asjaolu (kolmandate isikute õiguste) olemasolu. Vastavalt tarbija kaitse õiguse sätetele on kaupleja kohustatud kogu kolmandate isikute kohta käiva teabe tarbijale avaldama, kuid praktikas puuduliku teabe olemasolu tarbija tihti eeldada ei oska. Põhjus selleks on usaldusvastutuse süsteem ja seetõttu ei ole kolmandate isikute õiguste olemasolu ilmne. Kuigi VÕS ja EÜM regulatsioon on põhimõtteliselt dispositiivne, siis võib veebisaitide kasutajatingimusi tõlgendada tüüptingimustena. Analoogseid (tüüp)tingimusi ei saa kehtivaks lugeda õigustloova normi dispositiivsusest lähtuvalt, sest need on ebamõistlikult koormavad ja õigusi piiravad digitaalse infosisu saaja suhtes.

Litsentsilepingu VÕS § 374 regulatsiooni tuleks muuta mõistlikkuse ja õiguse ühetaolise kohaldamise printsiibist lähtuvalt selliselt, et tähtajatu, intellektuaalsest varast tulenevate õiguste, litsentsilepingu puhul litsentsi andja ei saaks lepingut lõpetada suvalistel põhjustel, vaid ainult lepingu rikkumise puhul. Litsentsilepingu ülesütlemisel, kui digitaalne infosisu on salvestatud permanentselt andmekandjale ja litsentsi andja soovib andmete (või andmekandja) hävitamist või tagastamist, peaks litsentsiandja kompenseerima litsentsi saajale andmekandja (või andmete) väärtuse. Analoogsed tingimused peaks olema kohaldatud asjaoludele, kui digitaalne infosisu on salvestatud andmekandjale ajutiselt ning litsentsilepingu ülesütlemisel muutuvad seeläbi andmed või –kandja kasutuskõlbmatuks.

Digital content, it`s conformity to contract condition and the scope of information requirements

SUMMARY

The aim of the master thesis was to find answers to questions what and on which conditions traders offer as digital content; whether the receiver actually gets what one needs or expects and whether one can use it for a particular or conventional purpose.

The method of the study was deductive and inductive analysis comparing judicial practice, legal acts, theoretical positions and the content of sale advertisements on the web.

Conformity to contract condition in e-commerce was analysed considering EU and domestic legislation and legal theoretical positions. The analysis is based on goods and services offered in web nowadays.

The results of the research showed that almost in all transactions concerning digital content the obligation to inform the buyer about the product is infringed by traders on the web. The legislation of transactions with digital content isn't regulated clearly enough. In EU and domestic law the regulation isn't clear on the essence, main characteristics and quality measures of digital content. According to the EU and domestic law digital content is defined as „goods“, only when it's on tangible medium and is therefore subordinated to the regulations of transactions.

The conclusions of the master thesis are as follows.

Digital content is all digital content which the consumer can access either on-line or through any other channels, such as a DVD or CD and any other services which the consumer can receive on-line.

To other digital content existing law is applied to only partially – the consumer has the right of withdrawal, the right to get general information about the goods and, where applicable, information about any relevant interoperability of digital content with hardware or software. The liability of the producer is excluded because existing regulation defines only software as a product.

It is questionable though to which extent the existing law is implemented on digital content, i.e. how can the consumer estimate whether one has got sufficient and proper information about main characteristics of the content such as quality, quantity etc.

There should be added a regulation to domestic law which would enable to define digital content as an intangible item so that it would be possible to apply the provisions of rental and sale contracts to all digital content.

In the author's opinion digital content has to be considered as an intangible item because it has the same features as other tangible items – it has a certain capacity, it can be disposed of, and comprehended with senses using technical devices. Still, it is important to keep in mind that there is a difference between mediums which have permanent and which has temporary saved digital content on them.

Minimally, digital content should be *expressis verbis* defined as an intangible item, the way we define energy, heat, water or animals.

Law of Obligation Act (LOA) should be supplemented with a regulation which enables to apply the provisions of rental contracts to digital content. Also, the provisions of the liability of producer should be supplemented with provisions that enable to apply them to all digital content. As a result of the changes it would be easier to detect conformity of digital content to established requirements.

Legal status of digital content depends on which terms it is delivered. Digital content as a product can be transferred based on the provisions of sales, rental and licensing or services contracts. Almost every transfer of digital content goes with intellectual property rights and when delivering tangible medium several transactions take place. Hence, you can become an owner of a tangible medium, but cannot own its digital content. It is important to make difference between transactions concerning digital content because the rights and obligations of the buyer and the trader depend on it. Unfortunately in most cases it's not possible to determine what and on which conditions the trader wishes to deliver the product– whether it is a B2B or a B2C transaction; what are the obligations and the responsibilities of the trader and the recipient; on which conditions the transactions are made etc.

Future i-consumer contract law should be harmonized on EU level and clarify the minimum consumer rights for each type of online content contract, e.g. rental, licensing or transfer contract. In existing law there should be regulations which would enable to define the extent of the rights and obligations of the digital content transaction parties through which the conformity to the contract can be determined. For example with sales contract regulation the quality and with licensing contract the extent and order of the rights of use can be determined.

Very often it's not possible to establish the contract terms of transaction on the web (for example in sale advertisements). Every person has to have a right to make sure whether the offered item conforms to what the person looks for or needs. Even from well-developed websites which are packed with information one cannot find relevant information and the existing information isn't clear enough.

In existing law the regulations on the information requirements aren't imperative enough, meaning the trader doesn't have an obligation to give full information about the product so the purchaser can't be sure of what he/she actually receives. When the trader directs the person to websites where the information about the product is charged for it can't be considered as performing the terms of information requirements. An alternative solution to insufficient information about the product would be providing a tutorial video on the website.

Consumer rights directive enacts the terms of information requirements and to great extent obliges the trader to provide the information where applicable. Common European Sales Law (CESL) obliges providing true information. The trader has an abnormal right of discretion in existing law – there isn't an imperative obligation to inform the purchaser about relevant interoperability, functions and main features of the product. In existing law it should be regulated that the consumer has an access to all information about the product and it should be clear enough for everyone.

Since there aren't certain law provisions and nor judicial practice that would enact average quality measures for digital content, the complaints about the lack of quality are the most common.

Average quality means that digital content should accommodate consumer's usual needs and expectations according to conformity test, meaning it should be clear what are the main characteristics of the product including what updates and apps one can add and what one can do with them.

As a result of the study one can say that the main characteristics of digital content is – functioning without failure along with its hardware, software and applications that accommodate the needs of the purchaser and have a required quality for end-use regardless of the fact whether the digital content has been delivered free of charge or not. Among main characteristics there are also: support service, updates, cloud service, daily back-up copies, complete solution, remote access, full package, flexible and fast development, interfacing, transparent and stable pricing.

Protection measures of digital content are also related to main characteristics and they are needed to protect intellectual property rights and privacy of the purchaser. Unfortunately, due to the lack of product information in sale advertisements it is very often not clear what protection measures the producer has applied to digital content and which restrictions can the purchaser apply.

Interoperability as a characteristics of digital content means an opportunity to use existing digital content with the content in it and to use them simultaneously or independently from each other.

It's extremely important to know whether you can use the product with the existing operation system and software, and save or process the data when needed. In sale advertisements one can find information about interfacing with hardware, but not enough information about interoperability between hardware and software.

According to LOA and CESL digital content must be contained or packaged in the manner usual for such goods or, where there is no such manner in a manner adequate to preserve and protect the goods. There aren't any according regulations or directions to rely on to know what the safest manner is for containing and packaging the product in least minimal size possible. Also, the sender should have access to the information about the manner of delivery in order to choose proper way of packaging.

The recipient has a right to receive the product packaged and contained in the safest and most minimal size, even if it's not part of contractual terms. Regulations and terms of containing and

packaging are necessary for both parties of contract in order to be sure of the conformity to all contract conditions.

The recipient of digital content has to keep in mind that in most cases one won't get the ownership of the content but only the licence which allows using the content in an agreed territory on fixed terms. When the trader provides misleading information and offers the product that isn't suitable for particular or traditional use it is automatically considered a violation of contract conditions and enables the purchaser to present a claim to receive compensation.

When making B2B transactions it is expected that the parties have the knowledge about (third party) intellectual property rights.

According to consumer rights the trader is obligated to reveal all information about third parties to the consumer but in reality the consumer doesn't expect that some of the information about the product can be misleading. Due to the principles of the liability based on reliance third party's rights are not obvious. Although LOA and CESL regulation related to this situation is based on the principle of party autonomy, the provided information on websites can be interpreted as standard conditions of contract. Those conditions though cannot be valid because they are unreasonably burdensome for consumers and restrict the rights of the purchaser of digital content.

Domestic licensing regulation should be supplemented pursuant to uniform application of act that in the case of licence contract entered into for an indefinite period, the licence provider shouldn't have the right to terminate the agreement for arbitrary reasons, only in the case of violating the contract.

When the licence provider wishes to cancel the agreement, digital content is on tangible medium and the licence provider demands destroying or returning the content (or the medium), licence provider should compensate the value of the content (or the medium). Described condition also should be applied when digital content is saved on tangible medium temporarily and after terminating the licence agreement the content or medium can no longer be used.

In conclusion one can say that the legislation of transactions with digital content isn't regulated clearly enough. In existing law there should be some changes in the regulations and provisions

about informing the purchasers about the main characteristics of the product (e.g., interoperability), ownership, quality and protection measures, contractual terms.

The law should define digital content as an intangible item so that it would be possible to apply the provisions of rental and sale contracts to all digital content.

LÜHENDID

B2B – *business to business*

B2C – *business to consumer*

IMCO – Euroopa Parlamendi siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon

EMÜ – Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus Euroopa ühise müügiõiguse kohta

KASUTATUD MATERJALIDE LOETELU

Kasutatud kirjandus

1. A.Vincenzini blogi. Internetis: <http://www.commscorner.com/2011/01/what-is-digital-content-50-examples-to.html>. 05.02.2013.
2. Chantal Mak. Fundamental rights and digital content contracts. Centre for the Study of European Contract Law Working Paper Series No. 2012-06. 08.06.2012, lk 10. Internetis: <http://ssrn.com/abstract=2081943>. 15.04.2013.
3. David Kravets. Megaupload Case Has Far-Reaching Implications for Cloud-Data Ownership Rights. Internetis: <http://www.wired.com/threatlevel/2012/11/megaupload-data-what-to-do/>. 24.03.2013.
4. Douwe Korff & Ian Brown. OPINION on the compatibility of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA) with the European Convention on Human Rights & the EU Charter of Fundamental Rights. Internetis: <http://rfc.act-on-acta.eu/fundamental-rights>. 05.02.2013.
5. Hanneli Rudi. Youtube'ist kaovad Eesti muusikute videod. Internetis: <http://www.postimees.ee/94438/youtube-ist-kaovad-eesti-muusikute-videod/>. 10.03.2013
6. Heiki Lindpere. Rahvusvaheliste lastiveolepingu reeglite vohamine globaliseerivas maailmas. Juridica 2009, nr 4, lk 251.
http://www.ivir.nl/publications/helberger/digital_content_contracts_for_consumers.pdf. 24.03.2013.

7. Jaak Tepandi. Tarkvara kvaliteet ja standardid. Tallinn 1994. Internetis: http://www.lap.ttu.ee/erki/failid/konspekt/tarkvara_kvaliteet_ja_standardid_idx5721/idx5721_konspekt.pdf. 11.02.2013
8. Jüri põld. Kuidas mõista Eesti õiguse ja Euroopa Liidu õiguse vahekorda põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse algatamisel? Internetis: <http://www.iuridicum.ee/public/files/32teesid/32Pold.pdf>. 16.04.2013.
9. Lasse Lehis. Eesti maksuseadused koos rakendusaktidega. 3. köide. Kommentaarid. Tartu 2011.
10. Lauri Teder. Uued tehnoloogiad: Pilveteenus – Eesti ettevõtete võimalus. Internetis: <http://www.koda.ee/uudised/teataja-artiklid/uued-tehnoloogiad-pilveteenus-eesti-ettevotete-voimalus/>. 15.02.2013.
11. M. B.M. Loos ja Chantal Mak. Remedies for buyers in case of contracts for the supply of digital content. European Parliament, 2012. Internetis: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201206/20120618ATT47122/20120618ATT47122EN.pdf>. 10.02.2013.
12. M. B.M. Loos jt. Comparative analysis, Law & Economics analysis, assessment and development of recommendations for possible future rules on digital content contracts. Final report. Internetis: http://www.ivir.nl/publications/helberger/digital_content_contracts_for_consumers.pdf. 24.03.2013.
13. M. Schmidt-Kessel jt (uurimisrühm). The application of the Consumer Rights Directive to digital content. 2011. Internetis: http://www.zivilrecht9.uni-bayreuth.de/pdf_ordner/20110113ATT11670EN.pdf. 09.04.2013.
14. Martin Kretschmer. Independent Review of Intellectual Property and Growth. Internetis: <http://www.cippm.org.uk/publications/Kretschmer-term-reversion.pdf>. 16.04.2013.
15. Martin Kretschmer. Short Paper: Copyright Term Reversion and the "Use - It - Or - LoseIt" Principle. International Journal of Music Business Research, April 2012, vol. 1 no. 1. Internetis: http://musicbusinessresearch.files.wordpress.com/2012/04/ijmbr_april_2012_martin_kretschmer_final.pdf. 16.04.2013.
16. Neerav Bhatt. Digital watermarking. Internetis: http://users.on.net/~neerav/temp/digital_watermarking.pdf. 25.02.2013.

17. Nt Charles Arthur. Acta down, but not out, as Europe votes against controversial treaty. Internetis: <http://www.guardian.co.uk/technology/2012/jul/04/acta-european-parliament-votes-against>. 24.03.2013.
18. P. Varul jt (koost). Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tartu: Juura, 2010.
19. P. Varul jt (koost). Võlaõigusseadus III. 8. ja 10. osa (§§ 619-916 ja 1005-1067). Kommenteeritud vlj. Tallinn: Juura 2009.
20. Paul Varul jt (koost). Võlaõigusseadus II. 2.-7. osa (§§ 208-618). Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2007.
21. Peter Rott. Download of Copyright-Protected Internet Content and the Role of (Consumer) Contract Law. Springer Science + Business Media, LLC. 2008. Internetis: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10603-008-9081-6#>. 10.04.2013.
22. Piia Kalamees. Müügilepingust taganemise õigus asja lepingutingimustele mittevastavuse korral Kommentaar Riigikohtu otsusele tsiviilasjas 3-2-1-11-10. Juridica, 2010, nr 10, lk 799.
23. Raul Narits. Õiguse entsüklopeedia. 2. tr. Tallinn: Juura 2004.
24. Rauno Ligi. Teavitamiskohustus – tarbija huvide kaitse tagatis Euroopa Ühenduses – Juridica, 2006, nr 8, lk 531.
25. Urmas Volens. Usaldusvastutus, kui iseseisev vastutussüsteem ja selle avaldumisvormid. Tartu 2011. Internetis: <http://www.sorainen.com/UserFiles/File/Publications/ulevaade.Usaldusvastutus-kui-iseseisev-vastututssusteem-ja-selle-avaldumisvormid.2011-04-29.est.pdf>. 02.03.2013.
26. Uta Stenzel jt (koost). Study on Digital Content Products in the EU. Letter of Contract N° 17.020200/12/629623. Internetis: http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/sweep/digital_content/docs/dcs_complementary_study_en.pdf. 16.04.2013.
27. Westkamp Guido. The implementation of directive 2001/29/EC in the member states. Part II. 2007. Internetis: http://www.ivir.nl/publications/guibault/InfoSoc_Study_2007.pdf. 10.04.2013.

Allikad

28. Digital Content Services for Consumers: Assessment of Problems Experienced by Consumers (Lot 1). Report 4: Final Report. 2011. Internetis: http://www.europe-economics.com/publications/eahe_final_report+_appendices.pdf. 16.04.2013.
29. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/116/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtaja kohta. Ettepanek. Brüssel, 16.07.2008. KOM(2008) 464 lõplik. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0464:FIN:ET:PDF>. 16.04.2013.
30. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv, tarbija õiguste kohta. KOM(2008) 614 lõplik. Ettepanek. Brüssel, 08.10.2008. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0614:FIN:ET:PDF>. 04.03.2013.
31. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus Euroopa ühise müügiõiguse kohta. Ettepanek. KOM(2011) 635 lõplik. Brüssel, 11.10.2011. Internetis: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:ET:PDF>. 29.01.2013.
32. Euroopa Ühenduse Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Interneti-põhise loomingulise infosisu kohta ühtsel turul {SEK (2007) 1710}. KOM(2007) 836 lõplik. 03.01.2008. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0836:FIN:ET:HTML>. 20.03.2013.
33. WIPO. Understanding Copyright and Related Rights. Internetis: http://www.wipo.int/freepublications/en/intproperty/909/wipo_pub_909.html#limitations. 16.04.2013.

Kasutatud normatiivaktid

1. Asjaõigusseadus. – RT I 1993, 39, 590; RT I, 23.04.2012, 2.
2. Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise kompenseerimiseks tasu maksmise kord, salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ning muusika- ja filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide

- finantseerimiseks või kasutamiseks muudel analoogsetel eesmärkidel tasu taotlemise kord. Vabariigi Valitsuse 17. jaanuari 2006.a. määrus nr 14. – RT I 2006, 5, 23; RT I, 29.12.2011, 156.
3. Autoriõiguse seadus¹. – RT I 1992, 49, 615; RT I, 28.12.2011, 5.
  4. Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon. – RT II 1994, 16, 49.
  5. Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 2006/112/EÜ, 28. november 2006, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi. – ELT L 347, 11.12.2006, lk 1.
  6. Euroopa Nõukogu direktiiv 93/13/EMÜ, 5. aprill 1993, ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes. – EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29. Muudetud: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/83/EL, 25. oktoober 2011. – ELT L 304, 22.11.2011, lk 64.
  7. Euroopa Nõukogu direktiiv liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta 85/374/EMÜ, 25. juuli 1985. – ELT L 210/29, 07.08.1985, lk 257.
  8. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas. – ELT L 167/10, 22.06.2001, lk 230.
  9. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2005/29/EÜ, 11. mai 2005, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv). – ELT L 149, 11.06.2005, lk 22.
  10. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2009/24/EÜ, 23. aprill 2009, arvutiprogrammide õiguskaitse kohta. – ELT L 111, 05.05.2009, lk 16.
  11. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2011/83/EL, 25. oktoober 2011, tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ. – ELT L 304, 22.11.2011, lk 64.
  12. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2012/28/EL, 25. oktoober 2012, orbeoste teatavate lubatud kasutusviiside kohta. – ELT L 299, 27.10.2012, lk 5.

13. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93, 9. juuli 2008. – ELT L 218, 13.8.2008, lk 35.
14. Isikuandmete kaitse seadus. – RT I 2007, 24, 127; RT I, 30.12.2010, 11.
15. Kaubandustegevuse seadus. – RT I 2004, 12, 78.
16. Käibemaksuseadus. – RT I 2003, 82, 554; RT I, 27.03.2012, 14.
17. Põhiseadus. – RT 1992, 26, 349; RT I, 27.04.2011, 2.
18. Tarbijakaitseseadus¹. – RT I 2004, 13, 86; RT I 2007, 56, 375. 01.07.2011.
19. Toote nõuetele vastavuse seadus¹. – RT I 2010, 31, 157; RT I, 28.06.2012, 30.
20. Tsiviilseadustiku üldosa seadus. – RT I 2002, 35, 216; RT I, 06.12.2010, 12.
21. Võlaõigusseadus. – RT I 2001, 81, 487; RT I, 08.07.2011, 21.

Kasutatud kohtupraktika

1. Euroopa Kohtu (suurkoda) otsus (Bundesgerichtshof'i – Saksamaa eelotsusetaotlus) – UsedSoft GmbH *versus* Oracle International Corp. Kohtuasi C-128/11. 03.07.2012. a.
2. Euroopa Kohtu otsus (esimene koda), kohtuasjas C-36/02 (*Omega*). 14.10.2004.a.
3. RKHKm 04.04.1997, nr 3-3-1-9-97.
4. RKHko 16.06.2010, nr 3-3-1-36-10.
5. RKTsKo 03.10.2012, nr 3-2-1-94-10.
6. RKTsKo 19.11.2012, nr 3-2-1-129-12.
7. RKTsKo 20.03.2012, nr 3-2-1-5-12.
8. RKTsKo 21.02.2013, nr 3-2-1-171-11.
9. RKTsKo 25.10.2004, nr 3-2-1-115-04.
10. RKTsKo 28.03.2011, nr 3-2-1-180-10.
11. RKTsKo 28.10.2008, nr 3-2-1-80-08.
12. RKTsKo 30.03.2010, nr 3-2-1-11-10.
13. RKTsKo 30.03.2013, nr 3-2-1-30-12.
14. RKTsKo 30.04.2013, nr 3-2-1-41-13.

Kasutatud muu materjal

1. Abiinfo. Internetis: <http://muusika24.ee/Index/abiinfo>. 18.02.2013.
2. About CoPilot Live/ALK. Internetis: <http://copilotlive.com/uk/about.asp>. 15.02.2013.
3. About Kings of spins. Internetis: <http://www.kingsofspins.com/sites/kingsofspins/services/about.php>
4. ACTA vastane petitsioon. Internetis: <http://petitsioon.ee/ei-acta-le>. 05.02.2013.
5. ALK Technologies. Internetis: <http://www.copilotlive.com/uk/personal/laptop.asp>. 18.02.2013.
6. Android süsteemi *apps* de ja rakenduste keskus. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=ee.fm.adigidoc&feature=also_installed#?t=W251bGwsMSwxLDEwNCwiZWUuZm0uYWRpZ2lk2MiXQ. 11.02.2013.
7. Android. Internetis: www.android.com. 01.02.2013.a.
8. *Anti-Counterfeiting Trade Agreement*. Internetis: www.acta.ee. 05.02.2013.
9. App store. Internetis: <https://itunes.apple.com/us/genre/ios/id36?mt=8>. 18.02.2013.
10. Appleproduct giveaway. Internetis: <http://onlyappleproducts.org/MacbookAir.html>. 19.2012.
11. Appleproductonly. Internetis: <http://appleproductonly.com/>. 19.02.2013.
12. Arvutiga seotud põhimõisted. Internetis: <http://kodu.ut.ee/~marinai/Praktikumid/W95/arvutist.html>. 11.02.2013.
13. Arvuti algõpe. Internetis: http://suuredkooli.blogspot.com/p/oppematerjalid_13.html. 29.04.2013.
14. AS Eesti Post saadetiste pakendamise juhend. Internetis: http://www.post.ee/failid/Pakendamise_juhend_20091104.pdf. 04.03.2013.
15. ASK liidestamine MAILBOW-ga. Internetis: <http://www.mikare.net/est/tooted/ask/ask-liidestamine-mailbow-ga/>. 16.04.2013.
16. Audobe Audition C S6. Internetis: http://www.adobe.com/cfusion/tdrc/index.cfm?product=audition&loc=en_gb. 25.02.2013.
17. Auto Call recorder Pro. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appstar.callrecorderpro&feature=more_from_developer#?t=W251bGwsMSwxLDEwMiwiY29tLmFwcHN0YXluY2FsbHJlY29yZGVycHJvIi0. 25.02.2013.

18. Auto Call Recorder. Internetis: <http://www.intacomputers.com/ACR/Default.aspx>. 11.02.2013.
19. Auto Call Recorder. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.appstar.callrecorder&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5hcHBzdGFyLmNhbGxyZWVcmRlciJd. 11.02.2013.
20. Bluetooth. Internetis: <http://et.wikipedia.org/wiki/Bluetooth>. 11.02.2013.
21. CoPilot Live v8 for Windows Mobile. Internetis: <http://copilotlive.com/uk/personal/winMobile.asp>. 15.02.2013.
22. Customer relationship management (CRM). Internetis: http://en.wikipedia.org/wiki/Customer_relationship_management#cite_note-1. 15.02.2013.
23. Digiallkirja saab nüüd anda ka Androidiga nutitelefonis ja tahvelarvutis. 21.05.2012. Internetis: <http://www.id.ee/index.php?id=30010&read=33975>. 11.02.2013.
24. *Digital Watermarking* for Music - University of Virginia. Internetis: <http://www.cs.virginia.edu/~evans/cs588-fall2001/projects/presentations/team10.ppt>. 25.02.2013.
25. Digital watermarking. Internetis: http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_watermarking. 25.02.2013.
26. DJ leping. Internetis: http://www.eel.ee/?page=dj_leping. 10.03.2013.
27. *eBay* veebileht. Internetis: www.ebay.com.
28. eBCM. Internetis: <http://www.ebcm-vet.net/index.aspx?GroupId=4>. 19.02.2013.
29. eBusiness Community Model - Vocational Education and Training project, eBCM-VET. Internetis: <http://www.ebcm-vet.net/index.aspx?GroupId=19>. 19.02.2013.
30. EDI: rõhk põhitegevusel, mitte paberimajandusel. Internetis: http://inseneeria.eas.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=788:edi-rohk-pohitegevusel-mitte-paberimajandusel&catid=84:juuni-2012&Itemid=27. 19.02.2013.
31. Eesti Post. Pakiteenused. Internetis: <http://www.post.ee/pakiteenused>. 04.03.2013.
32. Eestis tõrjuvad internetipoed tavapoed juurdehindluste tõttu kõrvale. Arvutivõrgus: <http://uudisvoog.postimees.ee/?DATE=20120515&ID=283761>. 11.11.2012.
33. Elisa veebilehe uudiste artikkel. Ajakiri Digi ja Elisa õpetavad nutitelefoni kasutama. Internetis: <https://www.elisa.ee/et/Eraklient/Firmast/Uudised/614/ajakiri-digi-ja-elisa-opetavad-nutitelefoni-kasutama/>. 01.02.2013.a.

34. Email Tracking with Google Apps or Gmail. Internetis: <http://yourlocaltech.com/blog/2012/04/03/email-tracking-with-google-apps-or-gmail/>. 10.02.2013.
35. Eroopa Komisjoni uudised. Paremini kaitstud õigus eraelu puutumatusel Internetis. Internetis: http://ec.europa.eu/news/business/120125_et.htm. 04.03.2013.
36. ESI. Internetis: <http://www.esi-audio.com/products/esu1808/>. 04.03.2013.
37. Esimene Baltimaade outlet-tüüpi veebikaubamaja Membershop on käivitunud edukalt. Internetis: <http://naistekas.delfi.ee/kirevmaailm/uudised/esimene-baltimaade-outlet-tuupi-veebikaubamaja-membershop-on-kaivitunud-edukalt.d?id=64057779>. 11.11.2012.
38. E-teatmik. Arvutivõrgus: <http://vallaste.ee/index.htm>. 10.03.2013.
39. Europe Economics Research Limited konsultatsioonifirma koduleht. Internetis: www.europe-economics.com.
40. E-äri lahenduste rakendamine. Internetis: <http://www.ebcm-vet.net/index.aspx?GroupId=52>. 19.02.2013.
41. FLAC. Internetis: http://en.wikipedia.org/wiki/Free_Lossless_Audio_Codec. 04.03.2013.
42. Google Announces Payment System for Digital Content. Internetis: <http://www.nytimes.com/2011/02/17/business/media/17google.html>. 05.02.2012.
43. Google koduleht. Internetis: www.google.com
44. Google play. Internetis: <https://play.google.com/store>. 18.02.1013.
45. HTC ONE S. Internetis: [https://pood.elion.ee/productInfo/29/mobiiltelefon-htc-one-s-\(must\)/99HSB034-00](https://pood.elion.ee/productInfo/29/mobiiltelefon-htc-one-s-(must)/99HSB034-00). 31.10.2012.
46. HTC ONE S. Internetis: <https://pood.tele2.ee/et/product/htc-one-s>. 31.10.2012.
47. Hulu. Internetis: <http://www.hulu.com/#!/watch/120447>. 18.02.2013.
48. Industry Advice on ITSM Technology – What Is It Worth? – ITSM Weekly Antipodean Podcast Episode 25 (siit veebilehelt allalaaditav helifail on mp3 formaadis). Internetis: <http://www.servicesphere.com/blog/2012/11/2/industry-advice-on-itsm-technology-what-is-it-worth-itsm-wee.html>. 15.02.2013.
49. Introduction - Definitions and Concepts. Internetis: <http://www.dpconline.org/advice/preservationhandbook/introduction/definitions-and-concepts>. 25.02.2013.
50. Kasutustingimused. Intenetis: http://www.sportshop.ee/index2.php?option=com_virtuemart&page=shop.tos&pop=1. 04.03.2013.
51. Keeleveeb. Sõnastikud. Internetis: www.keeleveeb.ee

52. Kirjeldus. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.alk.copilot.eumarket.premiumeupan&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5hbGsuY29waWxvdC5ldW1hcmtldC5wcmVtaXVtZXVwYW4iXQ. 15.02.2013.
53. Kohus: Youtube ei vastuta autoriõiguste rikkumiste eest. Internetis: <http://www.e24.ee/280033/kohus-youtube-ei-vastuta-autorioiguste-rikkumiste-eest/>. 10.03.2013.
54. Kultuuripärandi digiteerimine ja digitaalne säilitamine Eestis – Euroopa Parlament võttis vastu orbteoste direktiivi. Internetis: <http://digiveeb.kul.ee/index.php?id=117009>. 04.03.2013.
55. Kuulutus. Internetis: <http://buduaar.ee/Turg/Kuulutused/kuulutus/786151/cd-plaadid-5>. 30.01.2013.
56. Kuulutus. Internetis: <http://www.facebook.com/#!/photo.php?fbid=440990115969930&set=a.420052428063699.90749.420039374731671&type=1&theater>. 19.02.2013.
57. Kuulutus. Internetis: <http://www.okidoki.ee/item/386725/>. 30.01.2013, või
58. Kuulutus: 2 muusikaga cd plaati ja 2 loodusfilmiga dvd-d. Internetis: <http://www.osta.ee/2-muusikaga-cd-plaati-ja-2-loodusfilmiga-dvd-d-32355025.html>. 30.01.2013.
59. Mac app store. Internetis: <https://itunes.apple.com/us/genre/mac/id39?mt=12>. 18.02.2013.
60. Merit Aktiva. Internetis: <http://www.merit.ee/juhend/aktiva/>. 18.02.2013.
61. MINT paketid. Internetis: <https://www.elisa.ee/et/Eraklient/mint/710/MiNT-paketid>. 04.03.2013.
62. Mis on programmide ühildamine? Internetis: <http://windows.microsoft.com/et-EE/windows7/What-is-program-compatibility>. 02.11.2012.a.
63. NutiTV. Internetis: <https://www.elion.ee/eraklient/nutitv/nutitv-teenused>. 04.03.2013.
64. Panasonic Lumix DMC-GF3 + 14-42mm OIS. Internetis: www.photopoint.ee/et/toode/22695/panasonic-lumix-dmc-gf3keg-k-must-hubriidkaamera. 04.03.2013.
65. Panasonic. Internetis: <http://www.panasonic.ee/>
66. Panasonicu foorum. Internetis: <http://www.fotofoorum.ee>
67. Parental Software Advantages. Internetis: <http://parental-software-review.toptenreviews.com/>. 25.02.2013.
68. Pilveteenused. Internetis: <http://informaatika.rvg.edu.ee/?10.klass:Pilveteenused>. 15.02.2013.

69. Politsei- ja Piirivalveamet hakkab välja andma mobiil-ID vormis digitaalset isikutunnistust. 23.01.2011. Internetis: <http://www.id.ee/index.php?id=30217&read=30028>. 11.02.2013.
70. Post24. Erakliendi hinnakiri. Internetis: <https://www.post24.ee/hinnakiri>. 04.03.2013.
71. Record my call. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.record.my.call&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5yZWVcmQubXkuY2FsbCJd. 11.2013.
72. Roonemaa: kardan Eesti veebiteenuseid ja äppe. Internetis: <http://www.ap3.ee/?PublicationId=5bc82c95-c1d9-4286-8fb8-a3cf6f1a7f60>. 25.01.2013.
73. Samsung Galaxy S III Mini GT-i8190. Internetis: [https://pood.elion.ee/productInfo/29/mobiiltelefon-samsung-galaxy-s-iii-mini-gt-i8190-\(sinine\)/GT-I8190MBASEB](https://pood.elion.ee/productInfo/29/mobiiltelefon-samsung-galaxy-s-iii-mini-gt-i8190-(sinine)/GT-I8190MBASEB). 01.02.2013.a.
74. SmartPost. Hinnakiri. Internetis: <http://smartpost.ee/pakkide-saatmine/hinnakiri>. 04.03.2013.
75. SmartPost. Internetis: www.smartpost.ee. 25.02.2013.
76. Software update, upgrade--what's the difference? Internetis: <http://support.apple.com/kb/HT1444>. 25.02.2013.
77. Sportshop. Internetis: www.sportshop.ee. 25.02.2013.
78. Stop ACTA now. Internetis: <http://www.stopacta.info/>. 20.03.2013.
79. Tarkvara plaadid. Internetis: <https://www.osta.ee/tarkvara-plaadid-33077447.html>. 30.01.2013.
80. Terms and conditions, p 11. Internetis: <https://knowledgebase.beatport.com/kb/article/000115>. 18.02.2013.
81. Terms and Conditions. Internetis: <http://www.kingsofspins.com/page/page.php?id=12>. 10.03.2013.
82. Terms of Service. Internetis: <http://www.youtube.com/t/terms>. 10.02.2013.
83. Terms of use, p 6.1.12. Internetis: <http://www.emusic.com/info/help/terms-of-use-eu/>. 18.02.2013.
84. The Complete Third Season (DVD, 2013, 3-Disc Set). Internetis: http://www.ebay.com/itm/Justified-The-Complete-Third-Season-DVD-2013-3-Disc-Set-/190789527097?pt=US_DVD_HD_DVD_Blu_ray&hash=item2c6bf12639. 30.01.2013.

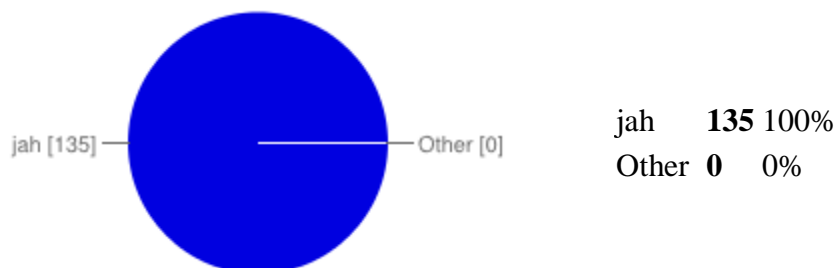
85. The tools that your employees want. Internetis: http://www.google.com/intl/en_sg/enterprise/apps/business/products.html
86. Thunderbird. Internetis: <http://www.mozilla.org/et/thunderbird/>. 15.02.2013.
87. Tootja STEINBERG veebilehel, toote CUBASE tutvustus. Internetis: <http://www.steinberg.net/en/products/cubase/start.html>. 02.02.2013.
88. Top 11 Free Email Programs for Windows. Internetis: http://email.about.com/od/windowsemailclients/tp/free_email_prog.htm. 15.02.2013.
89. Total Recall. Internetis: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.killermobile.totalrecall.market&feature=search_result#?t=W251bGwsMSwxLDEsImNvbS5raWxsZXJtb2JpbGUudG90YWxyZWNhbgwubWFya2V0Il0. 10.04.2013.
90. Track Gmail Messages with Google Analytics. Internetis: <http://www.labnol.org/internet/email/track-gmail-with-google-analytics/8082/>. 10.02.2013.
91. Töölauavidinad. Intenetis: <http://windows.microsoft.com/et-EE/windows/downloads/personalize/gadgets>. 10.04.2013.
92. USA valitsus käivitas pilverakenduste keskkonna. 16.09.2009. Internetis: <http://forte.delfi.ee/news/digi/usa-valitsus-kaivitas-pilverakenduste-keskkonna.d?id=25708925>. 11.02.2013.
93. Video tahvelarvuti kohta. Intenetis: <http://www.youtube.com/watch?v=rDDIUJufBDw>. 02.02.2013.
94. Videolaenutus. Internetis: <https://www.elion.ee/eraklient/nutitv/videolaenutus>. 04.03.2013.
95. Viiruste selgitus. Internetis: http://www.hot.ee/sm2/Viiruse_selgitus.htm. 02.11.2012.
96. Windows 7 turvalisus – I. Osa. Intenetis: http://landfield.pri.ee/Windows_7/Win7_turva_1.html. 25.02.2013.
97. Windows 8. Internetis: http://en.wikipedia.org/wiki/Windows_8. 04.03.2013.
98. Windows Essentials: muud programmid. Internetis: <http://windows.microsoft.com/et-EE/windows-live/essentials-other-programs>. 15.02.2013.
99. Youtube. Internetis: <http://www.youtube.com/>. 10.02.2012.

LISAD

Lisa1

Summary (135 responses)

Kas olete internetist ostnud kunagi?

Milline on teie eelistatud internetipood?

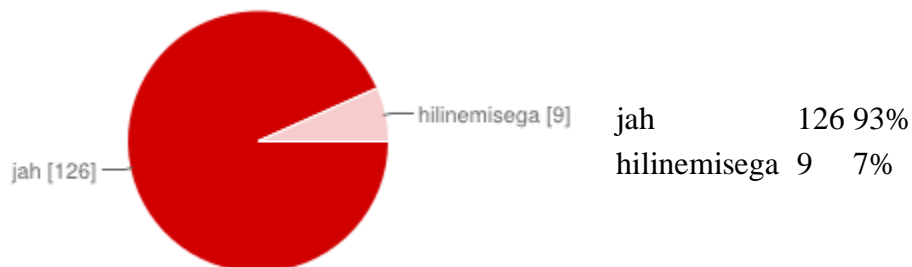
osta.ee, www.ebay.de, buduaarosta.ee, buduaar.ee, my look, acar.ee, ebay, ON24, Elion, osta.ee, ebay.de, dna.fi, mytoys.com, ebay.co.uk, amazon.com, Osta.ee, koogimeister.ee, pole eelistust, erinevad internetipoed, levelzone.ee, erinev... jmt

Milliseid kaupu olete ostnud?

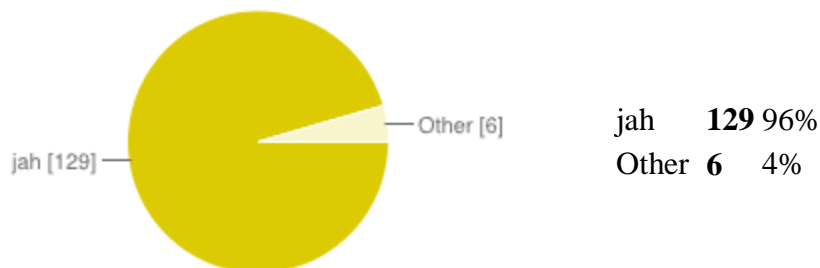
Riided	84	62%
Jalatsid	58	43%
Elektroonika	38	28%
Muusika	11	8%
Sporditarbed	21	16%
Kosmeetika, Ilukaubad	47	35%
Muu	46	34%

People may select more than one checkbox, so percentages may add up to more than 100%.

Kas kaup on lubatud tähtajaga kohale jõudnud?

Kas kaup on õigesti, korrektselt ja turvaliselt pakendatud olnud?

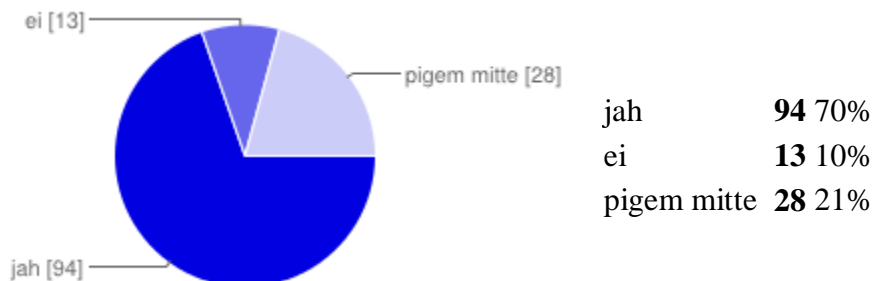
Kas kaup on vastanud kirjeldusele ja omadustele, mis müügikuulutuses on olnud kirjas?

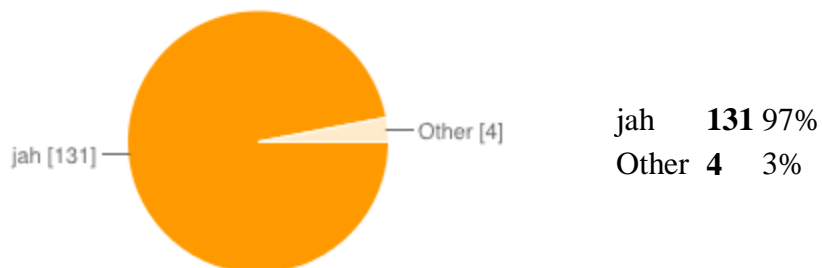
Kas kaubaga tuleb alati kaasa see mida te eeldate (kasutusjuhend, laadia, tšekk, garantii, apps´de ja uuenduste saamise võimalus, originaalpakend vmt)?

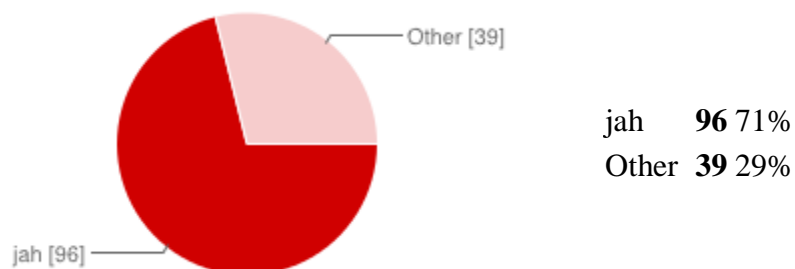
Kas müügikuulutused sisaldavad piisavalt infot müüdava kauba kohta?

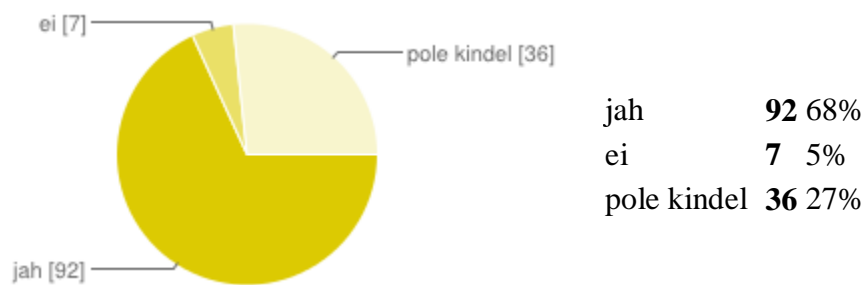
Kas ostetava kaubaga tuleb alati kaasa see mis on lubatud?

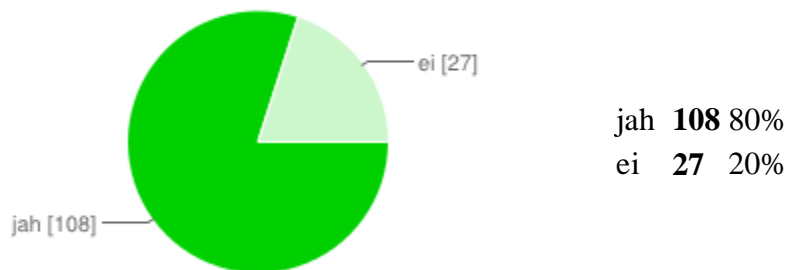
Kas internetist ostmine on turvaline?

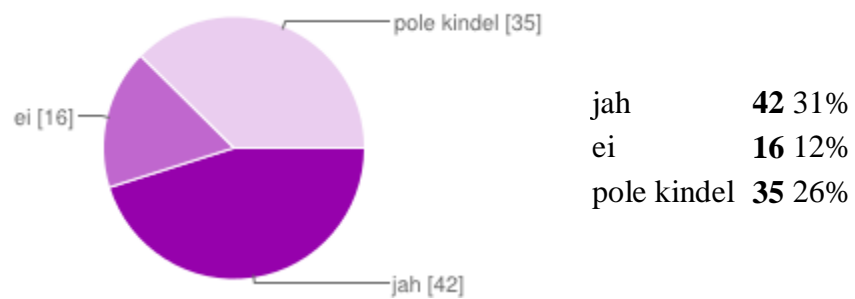
Kas internetist osta on odavam, kui tavapoest?

Kas internetist osta on mugavam, kui tavapoest?

Kui kauba või tarnega on probleemid, kas tead milliseid õiguskaitsevahendeid saad kasutada?

[illegible]

42

Internetist ostromine - Sheet1

[illegible]

Internetist ostromine - Sheet1

[illegible]

Internetist osimine - Sheet1

Time&mp	Kas oled Interneti omandanud kunagi?	Milline on teie eelistatud Internetipood?	Millelased kaup on oled omandanud?	Kas kaup on teie eelistatud kaup? Kui jah, miks?	Kas kaup on õigesti, korrektselt ja turvaliselt pakendatud omand?	Kas kaup on lohtuseta ja vastavalt vajadustele ja omandamiseks, mis on teie eelistatud?	Kas müügiluuletused, aladevõrgud, Interneti linkid, mis on teie eelistatud?	Kas ostetava kauba üldine kvaliteet on hea või halb?	Kas kauba üldine kvaliteet on hea või halb? (võib-olla, hea, halb, keskmine, vana, uus, jne)	Kas Interneti omandamine on teie eelistatud?	Kas Interneti omandamine on teie eelistatud?	Kas Interneti omandamine on teie eelistatud?	Kas Interneti omandamine on teie eelistatud?
10/10/2012 15:38:58	jah	ebay	Elektronika	jah	jah	mitte alati	jah	jah	jah	jah	jah	jah	ei
10/10/2012 15:43:00	jah	www.osta.ee	Rõõd, laistid, Elektronika	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 15:51:09	jah	osta.ee	Rõõd, laistid	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 15:55:14	jah	osta.ee ebay.com	Elektronika, Kosmeetika, Ilukaubad, Muu	jah	jah	vahel vastav, vahel mitte	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:04:41	jah	polleg.ee	Ilukaubad	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:06:39	jah	buduaar.ee	Rõõd	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	ei
10/10/2012 16:13:28	jah	sportdirect	Muu	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:22:33	jah	discsport.ee	Sportitarbed	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:25:08	jah	avutikeskus	Elektronika	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:25:17	jah	http://www.everything3pounds	Rõõd, laistid	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:27:50	jah	beeb24.ee	Rõõd, laistid	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:30:15	jah	sportsdirect.com	Rõõd, laistid	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:37:47	jah	ilu.ee	Elektronika, Kosmeetika, Ilukaubad, Muu	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:40:03	jah	Etay	Rõõd, laistid, Sportitarbed, Kosmeetika, Ilukaubad	jah	jah	Vahel mitte	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:53:50	jah	Osta.ee	Rõõd, laistid, Muu	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 16:57:50	jah	soov.ee	Elektronika	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 17:14:41	jah	muska24.ee	Musika	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	ei
10/10/2012 17:16:51	jah	buduaar	Kosmeetika, Ilukaubad, Muu	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 17:26:41	jah	noortehnik.ee	Kosmeetika, Ilukaubad	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 17:34:50	jah	www.pik.ee	Kosmeetika, Ilukaubad	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
10/10/2012 17:39:40	jah	www.mysook.ee	Ilukaubad	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah

Internetist ostromine - Sheet1

[illegible]

Internetist ostnine - Sheet1

[illegible]

LITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Raul Kivi (sünnikuupäev: 09.01.1974)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Digitaalne infosisu, selle vastavus lepingutingimustele ja teavitamiskohustuse ulatus“, mille juhendaja on prof. Irene Kull,
  - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu alates **01.06.2013.a.** kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 06.05.2013.a.

.....